COMUNA CRISTEȘTI

PLANUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE LOCALĂ 2021 - 2027

Administrația Locală Cristești

în parteneriat cu

SC EUROTOP CONSULTING SRL

Dreptul de proprietate intelectuală asupra metodologiei folosite în elaborarea acestui plan strategic aparţine în mod exclusiv SC EUROTOP CONSULTING SRL. Utilizarea acestei metodologii de orice persoană, indiferent de scopul urmărit, se face cu acordul prealabil, dat în scris al deţinătorului acestui drept.

CUPRINS

I. Introducere 5
II. Încadrarea planului strategic local în sistemul de planificare al Uniunii Europene 6
2.1 Strategia Europa 2030 7
2.2 Politica de coeziune 9
2.3 Acordul de Parteneriat al Comisiei Europene 15
2.4 Cadrul Politicii de Dezvoltare Teritorială 16
2.5 Atribuțiile Autorității Publice Locale privind implementarea planului strategic de dezvoltare locală 18
III. Metodologie 19
IV. Evaluarea și analiza situației actuale a comunei Cristești 21
4.1 Prezentarea Comunei Cristești 21
4.1.1. Așezare geografică 21
4.1.2 Climă 21
4.1.3 Rețeaua hidrografică 22
4.1.4 Istoric 22
4.2 Analiza socio-economică a comunei Cristești 24
4.2.1. Populația 24
4.2.2. Economia comunei Cristești 34
4.2.5 Cultură, recreere si sport 46
V. Strategia de dezvoltare a comunei Cristești pentru perioada 2021 - 2027 49
5.1 Evaluarea potențialului comunei Cristești din perspectiva factorilor interesați de la nivelul comunei 49
5.2. Analiza SWOT a Comunei Cristești 70
5.2.1 Analiza SWOT al comunei Cristești din perspectiva așezării geografice 71
5.2.2 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva capitalului uman 72
5.2.3 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva domeniului economic 73
5.2.4 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva infrastructurii 74
5.2.5 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva domeniului sănătății 74
5.2.6 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva domeniului educației 75
5.2.7 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva serviciilor sociale 76
5.2.8 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva domeniului cultural (cultură, recreere, sport) 77
5.2.9 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva protecției mediului 78

5.2.10 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva cooperării între localități.....79
5.3 Identificarea problemelor locale și analiza relațiilor dintre cauze și probleme.....79
5.4 Viziunea de dezvoltare a comunei Cristești.....85
5.4.1 Sistemul obiectivelor strategice.....85
5.5 Portofoliul proiectelor pentru atingerea obiectivelor strategice.....91
5.5.1 Lista proiectelor propuse în scopul atingerii obiectivelor strategice.....91
5.5.2 Detalierea proiectelor propuse.....94
V. Bibliografie.....106
6.1 Documente și publicații.....106
6.2 Pagini web.....106

I. Introducere

Prezentul document constituie strategia de dezvoltare a localității Cristești pentru perioada 2021-2027, un instrument de lucru care stabilește obiectivele și direcțiile de dezvoltare pe termen mediu și lung ale comunei pentru fundamentarea viitoarelor proiecte de investiții care vor contribui la progresul general al comunei. Totodată, documentul reprezintă și un instrument de monitorizare și evaluare a dezvoltării durabile a comunității, analizând progresul comunei în perioada de programare anterioară și identificând atât punctele forte cât și domeniile care necesită dezvoltare pentru asigurarea continuității procesului de dezvoltare a localității Cristești.

Strategia stabileşte un obiectiv strategic general şi trasează cinci direcţii majore de dezvoltare în vederea atingerii acestui obiectiv general, precum: infrastructură, competitivitate economică, servicii, educaţie şi mediu, ierarhizând priorităţile de dezvoltare, stabilind proiectele care vor trebui realizate, beneficiarii vizaţi prin aceste proiecte, rezultatele așteptate, respectiv indicatorii de măsurare. În formularea obiectivului strategic al strategiei, s-a avut în vedere complementaritatea dintre strategiile şi obiectivele stabilite de Uniunea Europeană în cadrul politicii agricole şi de dezvoltare rurală pentru următoarea perioadă de programare, 2021-2027, de recomandările Uniunii Europene adresate României, de obiectivele de dezvoltare naţională stabilite de România în Acordul de Parteneriat, de priorităţile/obiectivele de dezvoltare formulate de judeţul Mureș pentru următorii 7 ani, dar şi de caracteristicile specifice ale comunei Cristești.

Pe baza strategiei se fundamentează și se justifică și propunerile de proiecte de finanțare ale administrației locale pentru atragerea de resurse financiare nerambursabile din diferite fonduri în perioada 2021-2027.

Definirea obiectivului strategic a constat într-o analiză a situaţiei actuale din punct de vedere istoric, geografic, demografic, al mediului, al dezvoltării economice şi a vieţii social-culturale, utilizând date statistice oficiale disponibile. Pentru identificarea necesităților locale, domeniilor care trebuie dezvoltate, au fost organizate mai multe grupuri de lucru având ca și grup țintă întreprinzătorii și agricultorii locali, pedagogi, reprezentanți ai domeniului social și al sănătății, al turismului, respectiv tinerii din comună.

II. Încadrarea planului strategic local în sistemul de planificare al Uniunii Europene

Planurile strategice de dezvoltare teritorială au rolul de a legifera planificarea strategică a localităţilor şi a unităţilor teritoriale mai mari (microregiune, judeţ, regiune, ţară, Uniunea Europeană), de a stabili obiectivele globale şi specifice pe termen lung ale unității în cauză, principiile şi directivele necesare elaborării programelor de dezvoltare, prin urmare asigurând informaţiile necesare pentru autoritățile responsabile cu dezvoltarea sectorială și regională.

Astfel se pot distinge planuri şi programe strategice pe mai multe nivele teritoriale: comunitare, naţionale, regionale, judeţene, microregionale, şi chiar din diferite sectoare. Aceste nivele trebuie să fie realizate în concordanţă, nivelele inferioare trebuie să se sprijine pe cele superioare şi invers: nivelele superioare trebuie construite luând în considerare strategiile relevante la nivele mai scăzute.

Având în vedere faptul că România este o țară membră a Uniunii Europene, aceasta se identifică cu obiectivele comunitare şi, prin urmare, este obligatoriu ca municipiile, orașele și comunele din România să urmeze strategiile planificate pe nivelele superioare. Schema de mai jos prezintă modul în care diferitele nivele de planificare sunt structurate.

Fig.1. Ierarhia nivelelor de planificare

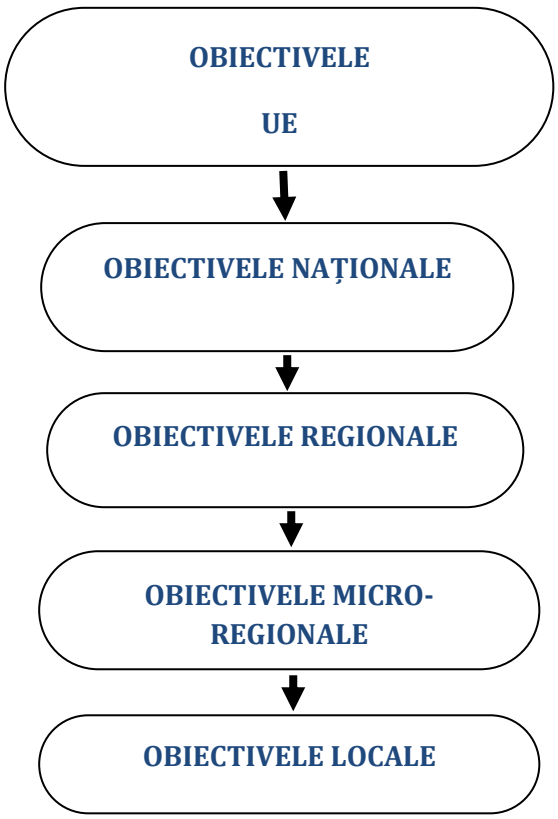

2.1 Strategia Europa 2030

Strategia Europeana 2030 este centrată pe dezvoltare durabilă, aceasta fiind considerată ca un mecanism pentru a răspunde nevoilor generațiilor actuale fără a compromite posibilitatea generațiilor următoare de a își satisface propriile nevoi. Termenul de dezvoltare durabilă are origini bine înrădăcinate în istoria Uniunii Europene și a politicilor acesteia. De-a lungul celor 40 de ani, Europa a implementat o mulțime de norme de mediu, cu ușurință fiind considerate printre cele mai ambițioase la nivel global. De asemenea, Uniunea a aprobat și a răspândit valorile Acordului de la Paris.

Comisia Europeană lansează acum o dezbatere referitoare la dezvoltarea durabilă pe termen foarte lung, luând în considerare și reflecțiile asupra Cărții Albe publicate în 2017.

Uniunea deține capacitatea instituțională pentru a îmbunătăți competitivitatea, pentru a putea investi în dezvoltare durabilă, pentru a stimula guvernele statelor membre, precum și instituțiile și cetățenii acesteia cu scopul de a îi face un model pentru restul lumii. Punctul de reper de la care a pornit strategia Europa 2030 decurge din obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) a Organizației Națiunilor Unite, documentul de reflecție al Uniunii identificând elementele cheie pentru a face pasul către durabilitate. Acest document definește 3 scenarii care ar contribui la atingerea într-un timp cât mai scurt a ODD-urilor stabilite:

- **Scenariu 1:***O strategie globală a UE în materie de ODD, care să orienteze toate acțiunile UE și ale statelor membre* – în acest scenariu, ODD sunt reglementate la cel mai înalt nivel politic al Uniunii, acestea devenind baza politicilor naționale, regionale și locale a fiecărui stat membru. De altfel, se va institui un proces de implementare și monitorizare a progreselor înregistrate pentru a atinge țintele în anul 2030;
- **Scenariu 2***: Integrarea continuă de către Comisie a ODD în toate politicile relevante ale UE* – în acest scenariu ODD ar inspira procesul decizional al Comisiei, fără a exclude alte priorități politice și fără a impune statelor membre condiții care ar permite atingerea ODD în mod colectiv și la nivelul UE. Prin acest scenariu, statele membre ar avea mai multă libertate, asta incluzând și autoritățile regionale și locale;
- **Scenariu 3:** *Evidențierea relevanței acțiunilor externe, combinate cu ambițiile la nivelul intern al Uniunii Europene* - prin acest scenariu se presupune că Uniunea va fi un lider la nivel global în ceea ce privește îndeplinirea ODD. Practic, Uniunea se va angaja active în sprijinirea altor țări în numele progresului mondial, în colaborare cu alte organizații internaționale (ex: ONU)[1].

[1] ”O Europă Sustenabilă până în 2030”, https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-towards-sustainable-europe-2030_en

Uniunea Europeană se angajează în adoptarea celor 17ODD-uri la Conferința de la Rio+20. Cele 17 obiective sunt următoarele:[2]

1. Fără sărăcie – prin eradicarea sărăciei sub toate formele, în orice context;
2. Zero foamete – eradicarea foametei, asigurării securității alimentare, îmbunătățirea nutriției;
3. Asigurarea unei vieți sănătoase;
4. Educație incluzivă, echitabilă și oportunități de ”life-longlearning” pentru toți;
5. Lupta pentru egalitatea de gen;
6. Acces la apă curată și sanitare;
7. Energie curată și la prețuri accesibile;
8. Promovarea creșterii economice sustenabile și incluzive prin muncă decentă pentru toți;
9. Industrie, inovație și infrastructură;
10. Reducerea inegalităților – atât la nivel orizontal, cât și la nivel vertical;
11. Orașe și comunități durabile;
12. Consum și producție responsabile;
13. Acțiune climatică;
14. Viața acvatică prin conservarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine;
15. Viața terestră prin protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre;
16. Pace, justiție și instituții eficiente;
17. Parteneriate pentru realizarea ODD-urilor.

În domeniul dezvoltării durabile, UE se află într-o poziție avansată. Pentru a aplica obiectivele din cadrul ODD ONU, Uniunea le-a integrat în cadrul celor 10 priorități de acțiune ale Comisiei:

- locuri de muncă, creștere economică și investiții;
- piața unică digitală;
- uniune energetică și combaterea schimbărilor climatice;
- piața internă;
- Uniune economică și monetară mai profundă și mai echitabilă;
- politică comercială echilibrată și progresivă care să valorifice oportunitățile oferite de globalizare;
- justiție și drepturi fundamentale;
- migrație;
- un actor mai puternic pe plan mondial;
- schimbări democratice.

[2] Ministerul Afacerilor Externe, https://www.mae.ro/node/35919

Aceste obiective sunt conectate între ele și reprezentative pentru prioritățiile Uniunii, dar nu sunt exhaustive. Pentru a facilita adaptarea Strategiei Europa 2030 la situația sa specifică, Comisia propune ca aceste obiective ale Uniunii Europene să fie transpuse în obiective și traiectorii naționale particulare.

2.2 Politica de coeziune

Politica de coeziune are în vedere investițiile în regiunile pe baza a 3 clasificări (mai puțin dezvoltate, în tranziție, mai dezvoltate). Mecanismul pe care se bazează alocarea fondurilor este încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. În acest Cadru Financiar Multianual se introduc noi criterii, precum șomajul în rândul tinerilor, nivelul scăzut de educație, schimbări climatice și primire și integrarea migranților), pentru a ilustra mai bine situația din realitate. Cele mai favorizate regiuni pentru alocarea fondurilor sunt cele ultra-periferice. Prin politica de coeziune se sprijină în mod direct inițiativele la nivel local, precum este și cea a comunei Cristești, prin autonomizarea gestionării fondurilor de către autoritățile locale.

Pe 29 Mai 2018, Comisia Europeană a prezentat un cadru cu propuneri pentru dezvoltarea regională și politica de coeziune post-2020. Aceste propuneri au rolul de a adapta Politica de Coeziune a Uniunii pentru noile provocări în contextual Cadrului Financiar Multianual 2021-2027.

Există 4 documentele legale cheie care reglementează Politica Regională a Uniunii pentru Cadrul Financiar Multianual 2021-2027, acestea fiind următoarele:

- Regulamentul privind Dispozițiile Comune (RDC) – care acoperă toate cele 7 fonduri: Fondul de Coeziune, Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime, Fondul European pentru Dezvoltare Regională, Fondul Social European +, Fondul pentru Azil și Migrație, Instrumentul pentru Managementul Frontierelor și Vize, Fondul pentru Securitate Internă, conform COM/2018/372 final – 2018/0197 (COD);[3]
- Decizie privind FEDR și FC – unde sunt stipulate prioritățile și obiectivele, conform COM/2018/372 final – 2018/0197 (COD); [4]
- Decizie privind Cooperarea Europeană Teritorială (interreg) – aceasta include sprijinul extern + noul mecanism inter-regional de inovare, conform COM(2018) 460 final – 2018/0243(COD);[5]
- Regulamentul privind mecanismul de soluționare a obstacolelor legale și administrative în contextul transfrontalier, conform COM(2018) 373 final 2018/0198(COD).[6]

[3] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0375&from=EN, 29.05.2018

[4] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0372&from=EN, 29.05.2018

[5] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0374&from=EN, 29.05.2018

Conform Comisiei Europene, noul cadru oferă un proces de accesare a fondurilor mult mai simplificat (solicitarea plăților de exemplu), pentru a favoriza întreprinderile și antreprenorii. Pentru facilitarea sinergiilor, s-a creat un cadrul unic de reglementare a celor 7 fonduri UE implementate în parteneriat cu Statele Membre (prin mecanismul de gestionare partajată).

Această propunere a Comisiei, prin care s-au format cele 7 fonduri, este inclusă în Regulamentul privind Dispozițiile Comune. Cele 7 fonduri sunt următoarele:[7]

- Fondul de Coeziune (FE);
- Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime (FEPAM);
- Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FDR);
- Fondul Social European Plus (FSE +);
- Fondul pentru Azil și Migrație (FAM);
- Instrumentul pentru Managementul Frontierelor și Vize (IMFV);
- Fondul pentru Securitatea Internă (FSI).

Fondul European pentru Dezvoltare Regională și Fondul de Coeziune

În propunerea Comisiei, există provizii care sunt aplicabile atât pentru FEDR cât și pentru FC, cum ar fi in obiectivul ”Investiții pentru locuri de muncă și dezvoltare” și în obiectivul ”Cooperare Teritorială Europeană” (Interreg).

- Mai exact, se stipulează faptul că se va menține o concentrare tematică, cu două priorități, acestea fiind asistența pentru invocare (economie digital și întreprinderi mici și mijlocii) – P1,și o economie circulară fără emisii de carbon în linie cu obiectivul climatic de 25% - P2. Majoritatea fondurilor de investiții din cadrul FEDR și FC vor fi axate pe aceste doua priorități P1 și P2.
- De altfel, sunt definite obiective specifice pentru a asigura că FEDR și FC contribuie la cele 5 obiective ale Politicii de Coeziune (O Europă mai inteligentă, O Europă mai verde, O Europă mai conectată, O Europă mai social, O Europă mai apropiată de cetățenii săi) detaliate în capitolul 1.3 al acestei Strategii.
- Se menționează și domeniile care nu intră sub finanțare, cum ar fi ajutorul pentru companiile mari, infrastructură aviatică și operațiuni de management al deșeurilor

Regulamentele susțin în mod direct dezvoltarea sustenabilă urbană, cu 6% din valoarea totală a bugetului FEDR fiind alocat pentru acest domeniu sub forma de dezvoltare locală condusă de comunitate. Instrumentele urbane folosite în vederea acestui obiectiv vor fi ghidate de un program unic, numit Inițiativa Urbană Europeană, care include schimburi de experiență, acțiuni pilot, comunicare și consolidarea capacităților.

---

[6] Comisia Europeană, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0373&from=EN, 29.05.2018

[7]Comisia Europeană, ”Regulament al Parlamentului European și al Consiliului”, 29.05.2018, 2018/0196, p. 1, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0375&from=EN

Fondurile de Coeziune sunt acordate tuturor țărilor care au un GNI pe cap de locuitor mai mic de 90% în comparație cu media Uniunii Europene. Comisia a propus alocarea a 41.3 miliarde EUR pentru FC, o scădere de aproximativ 45% față de cadrul financiar anterior. Deși scăderea este una aparent semnificativă, aceasta a fost complementată cu o creștere substanțială la FEDR și FSE+, care reprezintă ajutorul pentru regiunile mai puțin dezvoltate ca fiind în mare parte egal cu cel din cadrul financiar 2014-2020. În perioada 2021-2027 Comisia a stabilit că rata de co-finanțare a Fondului de Coeziune nu trebuie să depășească valorarea de 70%.

Fig. 2 – Harta eligibilității 2021-2027

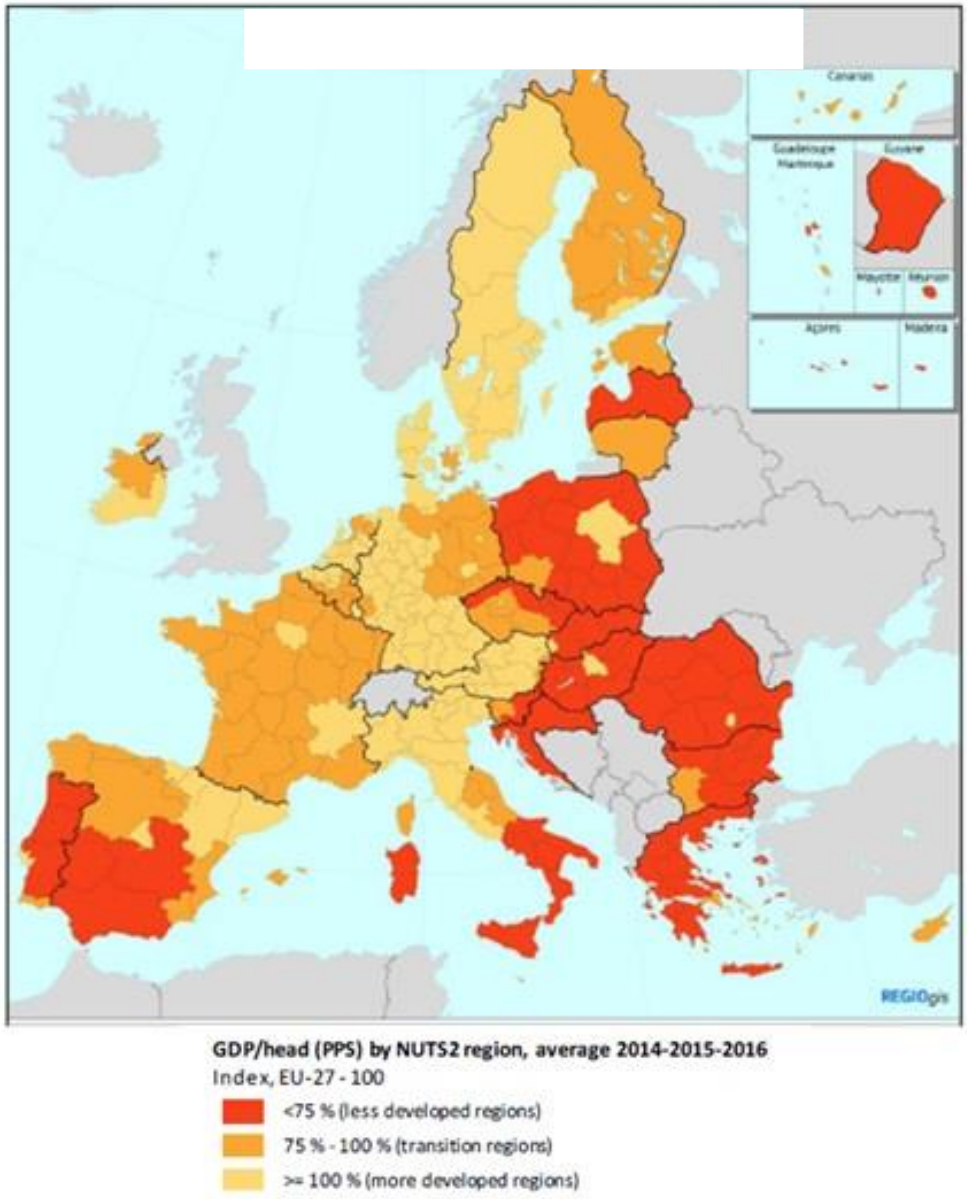

Sursa: Comisia Europeană

CET/Interreg

Regulamentul propus acoperă nu doar cooperarea teritorială dintre țările membre, dar și dezvoltarea prin cooperare economică, socială, financiară și tehnică privind țările din afara Uniunii.

Prin această propunere, Comisia dorește să simplifice regulile privind proiectele similar între Statele Membre, precum și cele cu state terțe, prin instrumentele financiare externe ale Uniunii, care sunt IPA III (Instrumentul de asistență pentru pre-aderare), IVCDCI (Instrumentul de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională), PTTPM (Decizia Consiliului privind asocierea țărilor și teritoriilor de peste mări și de stabilire a finanțării sub forma unui program).

În perioada 2021-2027, Interreg va avea 5 componente:

- Cooperare transfrontalieră – cu un total de 4.400.000.000 EUR alocați;
- Cooperare maritimă și transnațională - cu un total de 2.649.900.000 EUR alocați;
- Cooperare cu regiunile ultraperiferice - cu un total de 270.100.000 EUR alocați;
- Cooperare interregională- cu un total de 100.000.000 EUR alocați;
- Investiții în inovare - cu un total de 970.000 EUR alocați.

Obiective specifice ale acestei regulații sunt de a îmbunătății guvernanța în cadrul Interreg, precum și consolidarea unei Europe mai sigure. Rata de cofinanțare la nivelul fiecărui program Interreg nu trebuie să depășească 70%, în afara unor cazuri excepționale menționate în legislația IPA III, IVDCI și OCTP.

Mecanismul de soluționare a obstacolelor legale și administrative în contextul transfrontalier

Deși programele Interreg facilitează cooperarea și sprijinul dezvoltării pieței unice interne, există totuși obstacole relevante atât pentru cetățeni, cât și pentru afaceri când vine vorba de a beneficia de potențialul teritoriilor la graniță. Acestea sunt bariere legale (mai ales cele referitoare la servicii sanitare, la regulile muncii și taxe), bariere legate de administrațiile și cadrele legale a fiecărei culturi. Aceste obstacole nu pot fi surmontate doar cu ajutorul instrumentelor financiare, tocmai din acest motiv Comisia propune mecanismul de soluționare a obstacolelor legale și administrative care deja există la nivel inter-guvernamental, regional și local, însă se dorește aplicarea lui și la un context trans-frontalier.

Legislația propusă stabilește obligațiile Statelor Membre în vederea definirii unui mecanism de soluționare a obstacolelor legale pe care le întâmpină în cadrul transfrontalier. Aceasta regulație presupune luarea în considerare a legislației ambelor țări vizate de proiect. Mecanismul presupune următoarele măsuri:

- Angajamentul European Trans-frontalieră, care este direct aplicabil, sau
- Declarație Europeană Trans-frontalieră, care necesită o procedură legislative în Țările Membre.

Bugetul

Resursele alocate politicii de coeziune din perioada 2021-2027 sunt prevăzute in articolul 103 al RDC. Angajamentele ajung la cca 330.624.000.000 EUR, calculat în prețurile din 2018 (vezi *fig. 3*).

Tabelul1 – Bugetul Politicii de Coeziune (milioane Eur)

Total Politică de Coeziune	330.624
Fondul European pentru Dezvoltarea Regională (FEDR)	**220.629**
• **Investiții pentru locuri de muncă și dezvoltare** • **Cooperarea teritorială Europeană (TEC)** • **Regiunile periferice și zonele cu densitatea populației scăzută**	190.752 8.430 1.447
Fondul de Coeziune (FC)	**41.349**
• **Din care contribuția pentru CEF Transport**	10.000
Fondul Social European +	**88.646**

Sursa: Curtea Europeană de Audit, "Alocarea fondurilor Politicii de Coeziune pentru Statele Membre 2021-2027", Martie 2019

Tabelul 2 – Distribuția fondurilor Politicii de Coeziune pe regiuni (în milioane Eur)

Fondul/Tipul de Regiune	**2021-2027**
Fondul de Coeziune	13 %
FEDR/FSE+ Regiuni mai puțin dezvoltate FEDR/FSE+ Regiuni în tranziție	62 % 14 %
FEDR/ESF+ Regiuni mai dezvoltate	11 %

Sursa: Curtea Europeană de Audit, "Alocarea fondurilor Politicii de Coeziune pentru Statele Membre 2021-2027", Martie 2019

Comisia își propune modernizarea Politicii de Coeziune (în comparație cu cea din 2014-2020) prin următoarele proceduri:[8]

A. Concentrare pe investiții de prioritate, unde Uniunea este capabilă să aducă sprijin:

Acest lucru va fi realizat prin Fondul de Dezvoltare Regională și prin Fondul de Coeziune, care vor fi direcționate către inovare, întreprinderi mici, tehnologii digitale si modernizare industrială.

B. Politică de coeziune pentru toate regiunile și o abordare mai adaptată a dezvoltării regionale:

Investiții în toate regiunile: Regiunile care au rămas în urmă din punct de vedere al dezvoltării sau al veniturilor – cele din Sudul și Estul Europei în principal – vor beneficia în continuare de sprijin din partea Uniunii. Politica de coeziune va continua să investească în toate regiunile din Europa, deoarece multe dintre ele - inclusiv în Statele Membre mai bogate - luptă pentru a realiza tranziția industrială, luptă împotriva șomajului și pentru a-și menține propria activitate într-o economie globalizată.

O abordare personalizată: Politica de coeziune menține 3 categorii de regiuni: regiuni mai puțin dezvoltate, de tranziție și mai dezvoltate. Pentru a reduce disparitățile și a ajuta regiunile cu venituri mici și cu creștere redusă, PIB-ul pe cap de locuitor rămâne criteriul predominant pentru alocarea fondurilor. În plus, noi criterii care vizează o mai bună reflecție asupra realității la fața locului - șomajul tinerilor, nivelul scăzut de educație, schimbările climatice și primirea și integrarea migranților.

Condusă la nivel local: Politica de Coeziune 2021-2027 este definită prin o Europă care pune accent pe sprijinul strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local. Autoritățile locale, urbane și teritoriale vor fi mai implicate în managementul fondurilor Uniunii, în timp ce creșterile privind ratele de cofinanțare vor avea un impact pozitiv asupra proiectelor implementate în regiuni și orașe cu ajutorul fondurilor Europene.

C. Mai puține, mai clare, mai scurte reguli, precum și un cadrul mai flexibil

Simplificarea accesului la fonduri: Comisia propune ca regulile să fie mai puțin complexe în următorul buget al UE pe termen lung, cu mai puține birocrații și proceduri de control, mai ușoare pentru întreprinderile și antreprenorii care beneficiază de sprijinul UE; Simplificarea accesului la fonduri: Comisia propune ca regulile să fie mai puțin complexe pentru următorul buget al Uniunii, cu mai puțină birocrație și procedură de control pentru afaceri și întreprinderi care beneficiază de sprijin din partea Uniunii.

Un singur manual de reguli: Un set de reguli care acoperă 7 tipuri de fonduri implementate în parteneriat cu Statele Membre (management împărtășit), ceeace va ușura

[8] Comisia Europeană, ”EU Budget: Regional Developmentand Cohesion Policy beyond 2020”, May 2018 https://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3885_en.htm

munca managerilor de programe. De altfel, va facilita singeriile, cum ar fi cea dintre Fondul de Coeziune si Fondul pentru Migrație și Azil când vine vorba despre strategii în vederea integrării locale a migranților. De asemenea, cadrul permite legături mai eficiente cu alte fonduri din instrumentele Uniunii Europene; de exemplu, Statele Membre își pot transfera din resursele Politii de Coeziune către programul InvestEU.

Adaptarea la nevoi: noul cadru combină, de asemenea, stabilitatea necesară planificării investițiilor pe termen lung și nivelul adecvat de flexibilitate pentru a face față evenimentelor neprevăzute. O revizuire la jumătatea perioadei va determina dacă sunt necesare modificări ale programelor pentru ultimii 2 ani din perioada de finanțare și vor fi posibile transferuri de resurse în cadrul programelor de fonduri ale UE.

D. Consolidarea legăturii cu semestrul european pentru îmbunătățirea mediului investițional în Europa

Comisia propune consolidarea legăturii dintre politica de coeziune și semestrul european, pentru a crea un mediu favorabil creșterii și afacerilor în Europa, investițiile naționale își pot oferi întregul potențial. Acest sprijin mai puternic al politicii de coeziune pentru reformele structurale va asigura complementaritatea și coordonarea deplină cu noul program de sprijin pentru reformă îmbunătățit.

2.3 Acordul de Parteneriat al Comisiei Europene

În Cadru Financiar Multianual 2021-2027, sunt prevăzute **5 obiective,** numite **”Obiective prin Politici”:**[9]

- O Europă mai inteligentă, prin digitalizare, inovare, tranziție economică și prin investiții în întreprinderi mici și mijlocii;
- O Europă mai verde, fără emisii de carbon, o tranziție energetică curată și eficientă prin punerea în aplicare a Acordului de la Paris, investiții verzi și albastre, economie circular, adaptarea la schimbările climatic și prevenirea unor riscuri;
- O Europă mai conectată – mobilitate ridicată și investiții în TIC (Tehnologiile Informației și Comunicațiilor);
- O Europă mai socială, pentru consolidarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității la locul de muncă, a educației, a abilităților indivizilor, a incluziunii sociale și a accesului echitabil la sistemul de sănătate;
- O Europă mai apropiată de cetățenii săi, prin suport acordat strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și al dezvoltării urbane sustenabile în UE.

[9]Site oficial Fonduri Structurale, https://www.fonduri-structurale.ro/2021-2027

Acordurile de Parteneriat semnate între Comisie și Statele Membre reprezintă un pas esențial în elaborarea și pre-implementarea proiectelor – precum și în realizarea celor 5 *Obiective prin Politici*. La momentul de față, Comisia a propus crearea programului InvestEU, care va continua obiectivul setat de către așa-numitul ”Planul Juncker”. Fondul de investiție va mobiliza investiții publice și private în UE, pentru a contribui la acoperirea deficitului de investiții încă semnificativ. Mai exact, fondul își propune următoarele:

- Sa facă mai mult cu mai puține resurse;
- Crearea unui portofoliu diversificat și flexibil;
- Raționalizare și simplificare;
- Valorizarea expertizei locale, naționale și Europene;
- Asistență pentru Statele Membre în vederea accesări fondurilor puse la dispoziție de Uniune[10].

Prin acest Acord Preliminar, România va beneficia de un total de 676 milioane de EUR din fondul European pentru Investiții Strategice. Aceste sume pot atrage investiții suplimentare de până la 2,6 mld EUR. Proiectele sunt direcționate către infrastructură și inovare (16 proiecte aprobate în valoare de 561 milioane de EUR) și către întreprinderi mici și mijlocii (13 acorduri aprobate, cu o finanțare de 115 milioane de EUR).[11]

În cele 80 de reforme propuse pentru Cadrul Financiar Multianual 2021-2027,[12] nu mai există **Cadrul Strategic Comun**, deoarece acesta reprezenta un pas birocratic inutil și anacronistic – Comisia angajându-se de acum în colo în simplificarea procesului de acordare a fondurilor.

2.4 Cadrul Politicii de Dezvoltare Teritorială

În conformitate cu Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului şi urbanismul, cu modificările şi completările ulterioare, activităţile principale de amenajare a teritoriului constau în transpunerea la nivelul întregului teritoriu naţional a strategiilor, politicilor şi programelor de dezvoltare durabilă respective monitorizarea implementării acestora în mod corespunzător. Strategiile, politicile si programele de dezvoltare durabilă se bazează pe Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR).

Documentul SDTR este stabilit pe un termen lung, în interiorul căruia sunt stipulate liniile principale în vederea dezvoltării teritoriale a României, precum și direcțiile de implementare pentru o perioadă de 20 de ani. Ultima strategie adoptată de către guvernul României este cea din 2016.

Autoritatea care se ocupă de elaborarea SDTR este Ministerul Dezvoltării

[10] Comisia Europeană, ”Bugetul UE: programul InvestEU va sprijini crearea de locuri de muncă, creșterea economic și inovarea în Europa”, 2018 https://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4008_ro.htm
[11]Comisia Europeană, ”Bugetul UE pentru 2021-2027: Comisia salută acordul preliminar privind InvestEU” , Martie 2019, https://ec.europa.eu/romania/news/20190321_buget_ue_acord_preliminar_invest_EU_ro
[12] Comisia Europeană, ”80 măsuri de simplificare în politica de coeziune 2021-2027”, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/factsheet/new_cp/simplification_handbook_ro.pdf, p.4

Regionale și Administrației Publice, sub directa coordonare a primului-ministru, fiind avizată prin Hotărârea Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente, și este aprobată prin lege cu modificările și actualizările ulterioare.

În redactarea SDTR s-au luat în considerare principiile strategice privind următoarele:

- Racordarea teritoriului național la rețeaua europeană și intercontinental a polilor de dezvoltare și a coridoarelor de transport;
- dezvoltarea reţelei de localităţi şi structurarea zonelor funcţionale urbane;
- promovarea solidarităţii urban-rural şi dezvoltarea adecvată a diferitelor categorii de teritorii;
- consolidarea şi dezvoltarea reţelei de legături interregionale;
- protejarea, promovarea şi valorificarea patrimoniului natural şi cultural.

Strategia adoptată în 2016 are un termen de valabilitate pentru 2035, pentru a putea valorifica oportunitățile la nivelul fiecărui teritoriu al României. Așadar, Strategiile de Dezvoltare Locale ale comunei Cristești intră sub umbrela acestei Strategii Naționale.

Pentru elaborarea SDTR, s-au realizat 25 de studii de fundamentare, acestea analizând o serie de domenii relevante pentru planificarea strategică teritorială. Domeniile pe care s-au axat studiile sunt următoarele:[13]

- structură demografică și evoluție socială (3 studii);
- dezvoltare economică (5 studii);
- protecția mediului și valorificarea resurselor naturale (4 studii);
- rețeaua de localități (5 studii);
- comunicații și infrastructură de transport (2 studii);
- cultură și patrimoniu (2 studii);
- zonele transfrontaliere (1 studiu);
- zonele cu specific geografic (1 studiu);
- administrație publică și planificare (2 studii).

Există **5 obiective generale** care au fost luate în considerare când s-a elaborat SDTR, acestea fiind următoarele:[14]

1) Asigurarea unei integrări a teritoriului național prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelei energetic, de transporturi și broadband;
2) Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice;

[13]Ministerul Dezvoltării Regionale și Admnistrației Publice, ”Strategia de Dezvoltare teritorială a României, https://www.mdrap.ro/dezvoltare-teritoriala/-2979, pp. 10-12
[14]Ministerul Dezvoltării Regionale și Admnistrației Publice, ”Strategia de Dezvoltare teritorială a României, https://www.mdrap.ro/dezvoltare-teritoriala/-2979, p. 134

3) Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale;
4) Conservarea patrimoniului natural precum și valorificarea elementelor de identitate teritorială;
5) Creșterea capacității administrative și instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială.

În ceea ce privește regiunea Centru – cea care desemnează comuna Cristești, se pot identifica subregiuni care prezintă un număr semnificativ de centre urbane de-a lungul marilor axe morfohidrografice ce formează adevărate grupări industriale, care în prezent au suferit restructurări economice sau se află în declin industrial: pe Mureș - Reghin, Târgu Mureș, Luduș, pe Târnava Mare: Odorheiu Secuiesc, Cristuru Secuiesc, Sighișoara, Dumbrăveni, Mediaș, Copșa Mică, pe Târnava Mică: Sovata, Târnăveni, la confluența Târnavelor: Blaj. În județele Covasna, Harghita și Alba s-au restructurat zonele miniere Baraolt, Bălan și zona minieră Apuseni. Acelaşi proces este parcurs și de oraşele cu structuri productive monoindustriale în domeniile metalurgiei, chimiei și industriei constructoare: Abrud, Zladna, Luduş, Iernut, Aiud, Făgăraş, Victoria, Copşa Mică, Ocna Mureş,Râşnov, Gheorgheni, Topliţa, Întorsura Buzăului, Reghin, Codlea, Ghimbav.

2.5 Atribuțiile Autorității Publice Locale privind implementarea planului strategic de dezvoltare locală

Principala autoritate care are angajamentul de a implementa proiectele din cadrul planului strategic de dezvoltare locală este Primăria Comunei Cristești.

Primăria are capacitatea instituțională corespunzătoare pentru a implementa proiectele din cadrul Planului Strategic de Dezvoltare Locală, deținând următoarele departamente:[15]

- Compartiment stare civilă
- Compartiment juridic
- Compartiment registru agricol, fond funciar
- Compartiment relații cu publicul, secretariat, registratură, arhivă
- Compartiment asistență medicală
- Compartiment asistență socială și autoritate tutelară (asistenți personali ai persoanelor cu handicap grav)
- Compartiment buget, contabilitate, patrimoniu
- Compartiment impozite și taxe locale, executare silită
- Compartiment resurse umare, salarizare
- Compartiment urbanism, amenajarea teritoriului, cadastru
- Compartiment achiziții publice, investiții
- Birou poliție locală
- Serviciu administrativ, întreținere, trasport public rutier și administrarea domeniului public
- Compartiment cultură

[15] https://cristestimures.ro/primaria/organigrama/

III. Metodologie

Planificarea strategică locală reprezintă un instrument important și indispensabil în ceea ce privește dezvoltarea locală, regională. Dezvoltarea locală poate fi definită ca procesul susţinut şi durabil al modificărilor intenţionate şi prudente sociale, economice, culturale şi de mediu, care a fost proiectat să îmbunătăţească nivelul de trai al populaţiei.

Planul strategic de dezvoltare cuprinde metode integrale pentru analiza socio-economică a situației actuale *(care constă în aplicarea metodei de analiză SWOT, analiza programelor actuale ale comunei, respectiv a datelor statistice naționale, regionale, județene și locale)*, identificarea problemelor (și analiza legăturilor dintre cauze şi efecte), identificarea necesităților localității, stabilirea viziunii, obiectivelor, direcțiilor de dezvoltare a comunei, planurilor de proiect pentru remedierea problemelor actuale și atingerea obiectivelor stabilite pe termen mediu și lung în privința dezvoltării sustenabile a comunei Cristești.

Metoda de analiză a situaţiei actuale o constituie analizarea datelor statistice cu privire la comuna Cristești, a programelor existente ale comunei, precum şi a informaţiilor culese prin metode cantitative și calitative de cercetare sociologică: au fost organizate 3 focus grupuri[16] destinate diferitor actori ai comunității locale (antreprenori, reprezentanți ai societății civile, consilieri locali), respectiv pe un eșantion reprezentativ au fost desfășurate interogări în cadrul localității pe bază de chestionare (interviuri PAPI *(Pen and Paper Interviewing)*[17]). Evaluarea situaţiei actuale vizează economia, resursele umane, infrastructura, sistemul de instituţii și serviciile oferite de acestea (sănătate, educație, servicii sociale), mediu, societatea civilă, cooperările existente între localităţi şi resursele locale.

Datele colectate au fost analizate și sistematizate într-o analiză **SWOT** (**S**trengths=puncte tari, **W**eaknesses=puncte slabe, **O**pportunities=oportunităţi, **T**hreats=ameninţări) multidimensională, axată pe aspectele menționate mai sus (economia, resursele umane, infrastructura, sistemul de instituţii și serviciile oferite de acestea (sănătate, educație, servicii sociale), mediu, societatea civilă, cooperările existente între localităţi, şi resursele locale) şi prin care a devenit posibilă stabilirea direcţiilor strategice.

Identificarea problemelor locale şi analiza relaţiilor dintre cauze şi probleme se realizează cu ajutorul metodei **arborele problemelor**, care reflectă problemele

[16]Denumit și interviu de grup în profunzime, focus grupul este o tehnică de colectare a datelor prin interacțiunea dintre membrii grupului cu privire la experiențele, credințele, atitudinile, percepțiile, opiniile, etc. legate de o anumită problematică.

[17] Interviul PAPI (Pen andPaper) constă în administrarea de către operatorul de interviu a chestionarului în timp ce toate răspunsurile sunt notate pe hârtie. Interviul se realizează „face to face" la domiciliul subiecților (aleși prin diferite metode de eșantionare adaptate specificului fiecărei cercetări) sau în spații comerciale, instituții publice (supermarketuri/ hipermarketuri, clinici medicale, laboratoare medicale etc.) Avantajul major al interviului PAPI îl reprezintă flexibilitatea acordată operatorului, care poate nota în mod ad-hoc informații suplimentare în orice moment al chestionarului.

identificate pe parcursul evaluării situaţiei şi relaţiile dintre acestea. Metoda ajută la identificarea priorităților de dezvoltare ale localității și la **elaborarea viziunii comunității.**

Metoda pentru determinarea **sistemului de obiective** o constituie **arborele obiectivelor**, care înseamnă sistemul obiectivelor de dezvoltare şi se elaborează pornind de la arborele problemelor. Relaţiile cauză-efect pe care le reprezintă arborele problemelor se transformă aici în mijloace - scopuri: problemele sunt redefinite ca obiective, adică se indică care sunt aşteptările pozitive în legătură cu problema dată. Principalul rol al arborelui obiectivelor constă în faptul că permite alegerea diferitelor variante de mijloace - scopuri, care devin pe urmă **planurile de proiect** propriu-zise **pentru atingerea obiectivelor**. În descrierea acestor planuri de proiecte sunt stabilite obiectivele, grupurile ţintă, precum şi rezultatele aşteptate.

IV. Evaluarea și analiza situației actuale a comunei Cristești

4.1 Prezentarea Comunei Cristești

4.1.1. Așezare geografică

Judeţul Mureş, este situat în partea central-nordică a României, în Podişul Transilvaniei, în bazinul superior al râului Mureş şi bazinele râurilor Târnava Mare şi Târnava Mică, fiind cuprins între meridianele 23º55' şi 25º14' longitudine estică şi paralelele 46º09' şi 47º00' latitudine nordică. Cu o suprafaţă de 6.714 km² reprezintă 2,8% din suprafaţa ţării, dispunând de condiţii naturale deosebit de variate şi prielnice unei ample dezvoltări economice, judeţul Mureş se învecinează la nord-est cu judeţul Suceava, la est cu judeţul Harghita, la sud-est cu judeţul Braşov, la sud cu judeţul Sibiu, la sud-vest cu judeţul Alba, la vest cu judeţul Cluj, iar la nord cu judeţul Bistriţa-Năsăud.

Din cele 14 UAT ale Zonei Metropolitane (cu 2 oraşe), comuna Cristeşti reprezintă a 6-a UAT din Zona Metropolitană cu 2,75% din populaţia întregii zone şi 9,65% din totalul populaţiei comunelor componente ale Zonei Metropolitane (cifrat la 60.500 cetăţeni).

Teritoriul administrativ al comunei Cristeşti este situat în imediata apropiere a muncipiului Tîrgu Mureş şi este conectat prin diferite sisteme de transport cu:

- Oraşul Ungheni la vest, legătura făcându-se atât prin drumul naţional DN15(E60), cât şi pe calea ferată Războieni – Deda;
- Comunele Pănet şi Sâncraiu de Mureş în partea de nord şi nord-est, care sunt legate de comuna Cristeşti prin calea ferată cu ecartament îngust, care face legătura spre Band(Lechinţa), şi un drum pietonal, iar trecerea peste râul Mureş se face, în prezent, doar pietonal;
- Gheorghe Doja în partea de sud-est, iar legătura cu localitatea Cristeşti se face prin drumul naţional DN15(E60)
- Crăciuneşti în partea de sud, se leagă de localitatea Vălureni cu un drum de câmp;
- Municipiul Tîrgu Mureş la est se leagă de localitatea Cristeşti prin drumul naţional DN15(E60) şi calea ferată Deda-Războieni şi de localitatea Vălureni prin drumul comunal DC66.

4.1.2 Climă

Clima este influenţată de poziţionarea geografică, relief şi circulaţia aerului. Aceasta se înscrie în contextul general specific zonelor depresionare şi este continental-moderată cu veri călduroase şi ierni relativ aspre, dar scurte ca durată.

Temperatura medie multianuală este de circa 8,9ºC, cea mai friguroasă lună fiind ianuarie cu temperaturi medii de -4, -5 ºC , iar cea mai călduroasă lună, iulie cu o medie de +20 ºC. Intervalul de timp cu temperaturi mai mari de 0 grade este de 280-290 zile/an, iar a celui cu temperaturi negative de 75-80 zile/an, aspect important pentru agricultură. Cea

mai friguroasă iarnă a fost în anul 1985-1986 când mai bine de 60 de zile temperatura nu a urcat de la -10 ^{o}C.

Precipitaţiile nu sunt uniforme în timp şi spaţiu. Cele mai multe precipitaţii cad în lunile mai şi iunie, iar cele mai reduse în lunile septembrie şi februarie. Media lor multianuală este de 500-600mm/mp. În anul 2001, cantitatea de precipitaţii înregistrată a fost 850-900mm/mp, după ce în anul 2000 media a fost 350-400mm/mp.

În general precipitaţiile acoperă necesarul de apă din sol şi asigură necesarul de umiditate pentru culturile de păioase şi prăşitoare.

Un fenomen rar, dar care produce pagube importante este grindina, iar apropierea de râul Mureş face ca zilele cu ceaţă, uneori foarte deasă cu vizibilitate foarte redusă(mai mică de 10 m) să fie mai frecvente decât în restul judeţului.

Poziţionarea localităţii în culoarul Mureşului, fără dealuri, face ca circulaţia aerului să fie intensă, rare fiind zilele fără nici o adiere.

Cele mai cunoscute vânturi sunt cele din nord-vest care aduc precipitaţiile din centrul Europei. Acestea bat cu intensitate mai mare toamna şi iarna. Primăvara bate şi un vânt din sud-vest, uscat şi secetos, care poate determina zile de caniculă. În ultimii ani, datorită schimbărilor climatice la nivelul continentului, această circulaţie sud-vestică s-a intensificat şi anii secetoşi, cu zile caniculare, au devenit mai deşi.

4.1.3 Rețeaua hidrografică

Râul Mureș, străbate partea de nord a localităţii, pe direcţia nord-sud.

În lunca râului erau numerose bălţi, mlaştini, care cu timpul au fost desecate prin săparea de şanţuri, şi terenul folosit pentru agricultură şi construcţii.

În primăverile ploioase şi călduroase, când zăpada se topeşte brusc, au loc inundaţii. Cea mai mare a fost în 1970 când mare parte din sat a fost acoperit de ape, cu pagube mari.

Datorită reliefului de luncă, pânza freatică este la suprafaţă, apa a fost în general bună de băut. Azi localitatea este racordată la sistemul de apă potabilă.

Comuna Cristeşti dispune de apă subterană: lunca şi terasele Mureşului superior cu corpuri de apă de suprafaţă: râul Mureş – confluenţa cu valea Fânaţelor, Cuieşd şi Niraj; pârâul Cocoş.

4.1.4 Istoric

Pentru prima dată, numele localităţii Cristeşti apare în registrele de dijme papale din 1332-1337, sub denumirea de „Santo Croce”, iar în anul 1567 o regăsim sub numele unguresc „Maros Keresztur”. Localitatea cuprindea 9 porţi, ceea ce conform situaţiei famillilor de la acea vreme, ar corespunde la circa 18-19 familii.

Lustra din anul 1614 evidenţiază faptul că în Cristeşti trăiau de 36 de persoane din care 15 erau libertini, 7 secui-jeleri, 8 pedeştri şi 6 erau jeleri din comitate.

În anul 1761, Adolf Bucow dispune conscrierea românilor, pentru a cunoaşte proporţia românilor uniţi faţă de ortodocşi. Astfel, la Cristeşti sunt consemnate 6 familii unite şi doi preoţi, 36 familii ortodoxe, fără preot dar cu biserică, casă parohială, arător de 12 câble, 8 care de fân.

Pe harta militară din anul 1763-1785 localitatea se regăseşte sub numele KAKASD, fiind localizată în lunca pârâului Cocoş.

În anul 1773, conform celui mai vechi plan „ridicarea iosefină", vatra vechii aşezări era situată în apropierea râului Mureş, pe ambele tronsoane de capăt ale străzilor Gostatului şi Combinatului, în zona lor de intersecţie cu străzile Şcolii şi Gării, nu departe de fosta aşezare romană, la doar 550-600m.

Următoarea conscripţie din 1777 consemnează în Cristeşti „3 nobili cu o sesie, 9 libertini, 1 văduvă, 36 iobagi, 4 jeleri, 2 vagi, 4 ţigani, 2 extranei".

Conscripţia urbană din anul 1820 arată că la Cristeşti erau 13 stăpâni de pământ şi 30 familii aservite.

La recensământul din 1850 în localitatea Crristeşti erau înregistrate 91 de case, 125 locuinţe şi 456 locuitori, dintre care 277 români şi 104 maghiari, restul fiind de altă etnie.

În anul 1854 se realizează măsurători şi întocmirea documentaţiei cadastrale şi pentru localitatea Cristeşti. Suprafaţa totală era de 1662 iugăre, respectiv 956 ha.

Recensământul locuinţelor şi populaţiei din Transilvania, din anul 1857, arată că în Cristeşti erau 108 case, cu 121 locuinţe şi 558 locuitori.

În anul 1877, s-au întocmit noi evidenţe cadastrale, datele fiind finalizate la 21 februarie 1878, care menţionează o suprafaţă de 956 ha. Harta militară austriacă din anul 1886 evidenţiază zonele construite din Cristeşti.

Recensământul din 1900, consemnează faptul că hotarul Cristeşti-ului cuprinde o suprafaţă de 1680 iugăre (967ha) şi existenţa a 168 case şi o populaţie de 839 locuitori. Se constată o creştere însemnată faţă de anul 1880 cu 62 de clădiri, ceea ce explică extinderea intravilanului satului Cristeşti.

Recensământul efectuat 10 ani mai târziu, evidenţiază o creştere a suprafeţei hotarelor localității, la 1722 iugăre (991ha) şi un număr de 185 de case şi 896 locuitori.

După cel de-al doilea Război Mondial, noile condiţii politice şi economice duc la o dezvoltare urbanistică importantă, determinată în primul rând de apropierea de municipiul Tîrgu Mureş.

Vălureni, sat component al comunei Cristeşti, este atestat pentru prima dată în anul 1515. În anul 1567, localitatea apare pe listele papale cu un număr de 8 porţi.

4.2 Analiza socio-economică a comunei Cristești

4.2.1. Populația

4.2.1.1 Populația stabilă a comunei Cristești

Conform recensământului efectuat în anul 2011, populația stabilă a comunei Cristești a fost de 5.824 persoane, numărul acesteia aflându-se în creștere față de anul 2002, când în urma recensământului efectuat în acest an, s-a constatat existența unei populații stabile de 5.591 persoane. În urma comparației efectivului populației comunei Cristești în anii 2002 și 2011, se constată că numărul populației a înregistrat un trend de evoluție ascendent, majorându-se cu 233 de persoane, respectiv cu 4,17% în anul 2011 față de anul 2002.

Majorarea efectivului populației comunei Cristești în anul 2011 față de anul 2002 se datorează pe de-o parte creșterii natalității dar și migrației populației din mediul urban spre mediul rural, fenomen întâlnit din ce în ce mai frecvent în ultima perioadă, datorită supraaglomerării centrelor urbane, dar și a oportunităților de dezvoltare oferite de mediul rural, care constituie premisele unui mediu prielnic condițiilor de viață. Majorarea efectivului populației comunei Cristești reprezintă principalul indicator al necesității dezvoltării acesteia în scopul îmbunătățirii condițiilor de viață ale populației, care beneficiind de aceste oportunități să contribuie la rândul ei la realizarea unui mediu favorabil pentru locuit,sub aspectul tuturor domeniilor specifice (social, economic, educațional, de sănătate, cultural etc.).

Fig. 3 – Populația stabilă a comunei Cristești în anii 2002 și 2011

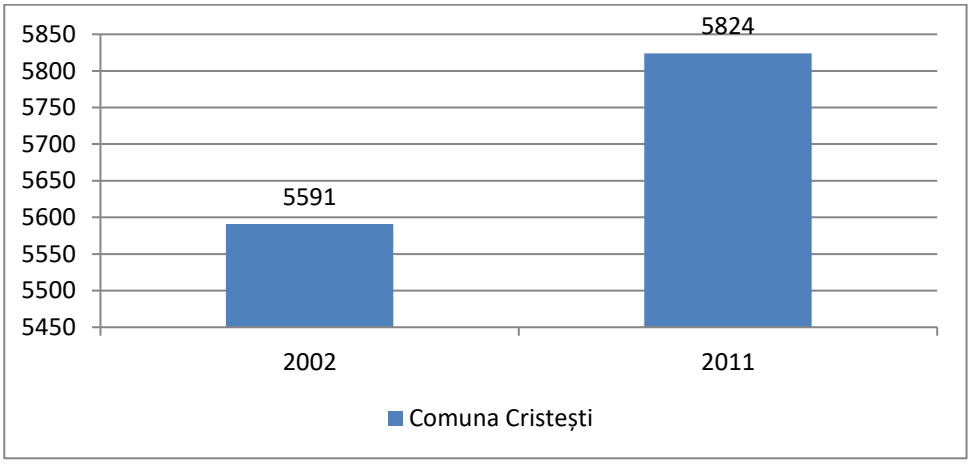

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

Majoritatea populației locuiește în satul Cristești – reședința comunei, acesta fiind populat de 4.754 persoane (81,63% din populația comunei) și în funcție de numărul

locuitorilor este succedat de satul Vălureni fiind populat de 1.070 persoane(18,37% din populația comunei)

Tabelul 3 – Populația stabilă a comunei Cristești pe localitățile componente (sate) în anul 2011

Sat	Total populație	%
Cristești	4.754	81,63%
Vălureni	1.070	18,37%
TOTAL	5.824	100%

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa din Tabelul 3, cei mai mulți membri ai populației comunei Cristești locuiesc în satul Cristești, la nivelul căruia obiectivele strategice trebuie stabilite astfel încât să contribuie la îmbunătățirea condițiilor de viață ale acestor locuitori. Pentru satul Vălureni, la nivelul căruia efectivul populației înregistrează o valoare si pondere mai scăzută, obiectivele strategice trebuie formulate astfel încât să contribuie la creșterea gradului de atractivitate.

4.2.1.2 Structura populației comunei Cristești în funcție de sexe

În ceea ce privește structura pe sexe a populației comunei Cristești se observă predominanța populației de sex feminin, a cărei pondere a reprezentat în anul 2011, 50,52% din totalul populației comunei, însumând un efectiv de 2.942 persoane. Referitor la populația de sex masculin pe raza comunei Cristești, în anul 2011, efectivul acestei populații a fost de 2.882 persoane și reprezenta 49,48% din totalul populației comunei.

La nivelul comunei Cristești, raportul de masculinitate este de 97,96%, datorită ponderii relativ echilibrate între sexe.

Fig. 4 – Populația stabilă a comunei Cristești în funcție de sexe în anul 2011

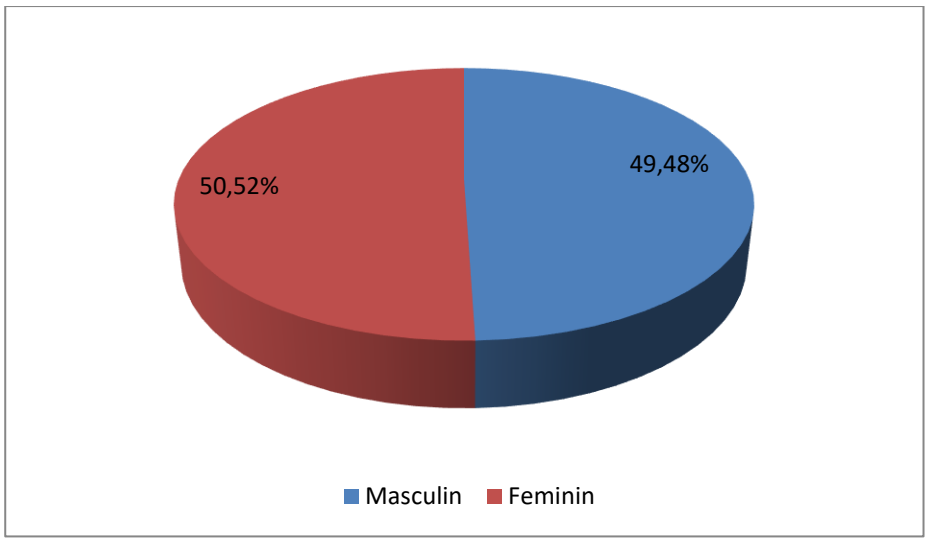

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

4.2.1.3 Structura populației comunei Cristești în funcție de grupa de vârstă

Conform datelor colectate în cadrul recensământului efectual în anul 2011, populația comunei Cristești prezintă următoarea structură: copiii (0 -14 ani) reprezintă 17,03% din populația comunei și însumează 992 persoane, populația tânără (15 – 24 ani) reprezintă 14,49% din populația comunei și însumează 844 persoane, persoanele mature (25 – 64 ani) reprezintă 54,09% din populația comunei și însumează 3.150 persoane, persoanele vârstnice (peste 65 ani) reprezintă 14,39% din populația comunei și însumează 838 persoane.

Fig. 5 – Structura populației comunei Cristești în funcție de grupe de vârstă în anul 2011

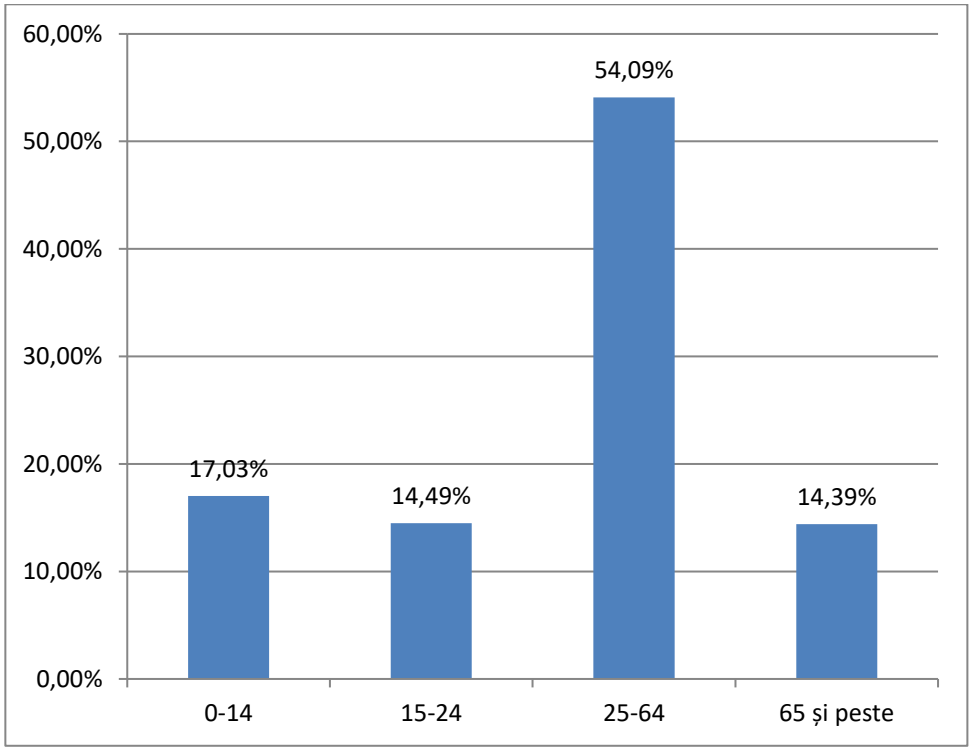

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

Raportul de dependență demografică la nivelul comunei Cristești în anul 2011 a fost de aproximativ 45,82%, ceea ce reflectă faptul că în acest an aproximativ 46 de persoane sunt în vârstă de dependență (0- 14 ani și 65 ani și peste) la fiecare 100 de persoane în vârstă de muncă (15 – 64 ani).

4.2.1.4 Structura populației comunei Cristești în funcție de etnie

Structurată în funcție de etnie, populația comunei Cristești prezintă o structură eterogenă, astfel conform rezultatelor recensământului din anul 2011, principalele etnii identificate în această comună sunt: română, maghiară, romă și altă etnie.

Fig. 6 – Structura populației comunei Cristești în funcție de etnie în anul 2011

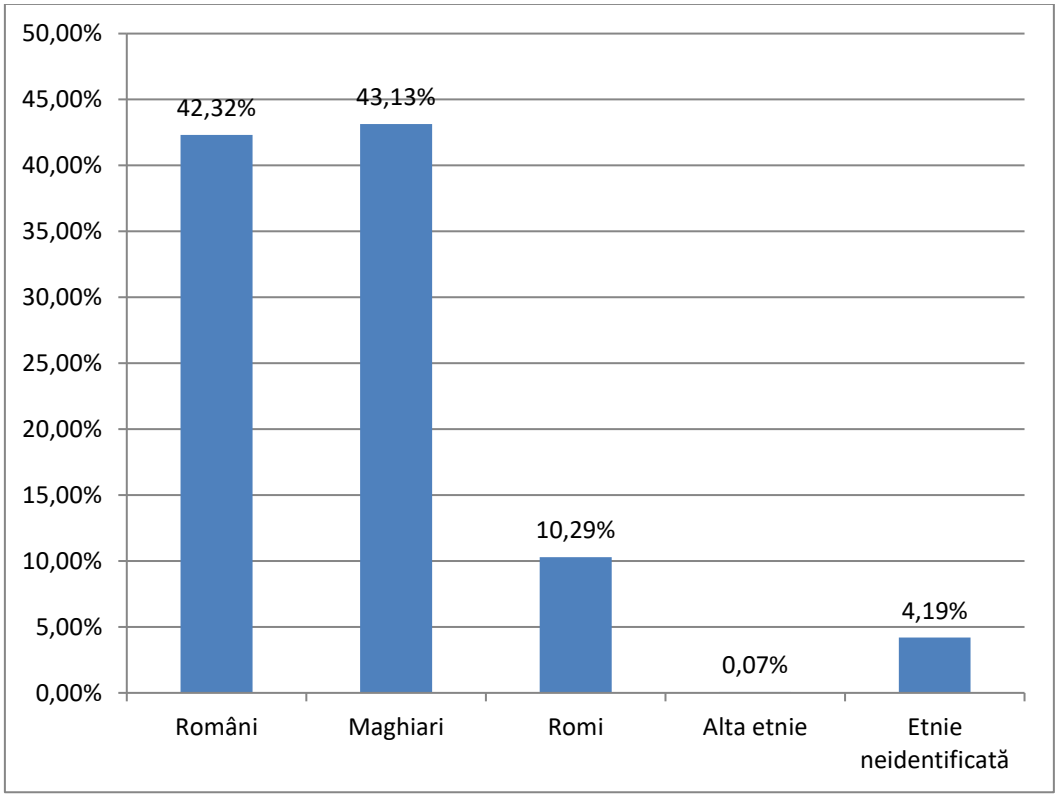

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa de pe Figura 6, la nivelul comunei Cristești predomină populația de etnie maghiară, aceasta reprezentând 43,13% din efectivul populației acestei comunei și însumează 2.512 persoane. Populația de etnie română a comunei Cristești, reprezintă 42,32% din efectivul populației comunei și însumează 2.465 de persoane. Populația de etnie romă, reprezintă 10,29% din totalul populației comunei Cristești, însumând un efectiv de 599 persoane. Populația de altă etnie a comunei Cristești, reprezintă 0,07% din efectivul populației comunei și însumează 4 persoane. La nivelul comunei Cristești pentru 244 de persoane (4,19%) etnia nu a fost identificată.

4.2.1.5 Structura populației comunei Cristești în funcție de apartenența religioasă

Structurată în funcție de apartenența religioasă, populația comunei Cristești este eterogenă, astfel conform rezultatelor recensământului efectuat în anul 2011, principalele culte religioase care predomină la nivelul comunei Cristești sunt: ortodox, romano-catolic, reformat, pentricosală, adventist de ziua a șaptea și altă religie.

Fig. 7 – Structura populației comunei Cristești în funcție de religie în anul 2011

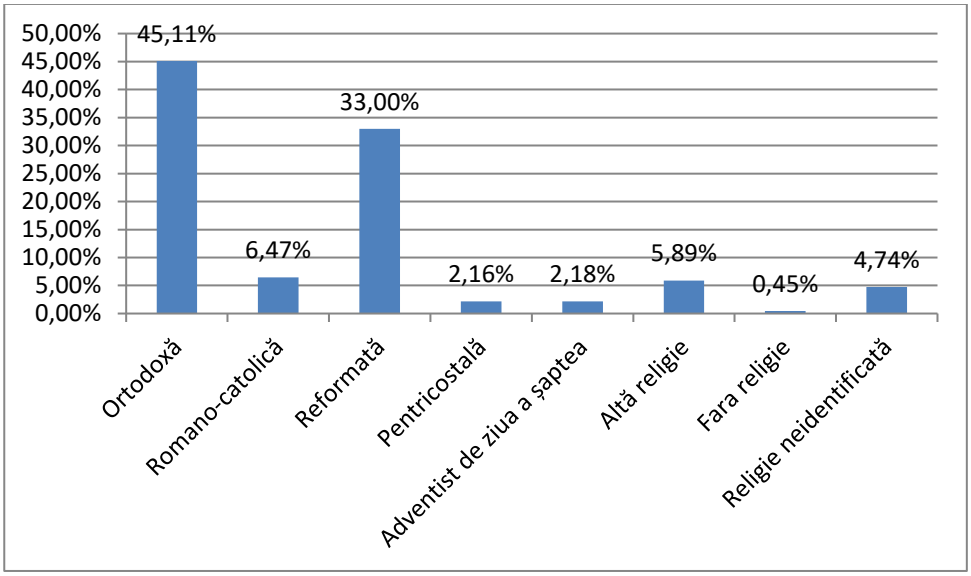

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa de pe Figura 7, la nivelul comunei Cristești, predomină populația apartenentă a cultului ortodox, aceasta reprezentând 45,11% din totalul populației comunei și însumează 2.627 persoane. Populația apartenentă a cultului romano-catolic, de la nivelul comunei Cristești reprezintă 6,47% din totalul populației comunei, cu un efectiv de 377 persoane. Populația apartenentă a cultului reformat a comunei Cristești, reprezintă 33% din totalul populației și însumează 1.922 persoane. Populația apartenentă a cultului pentricostal de la nivelul comunei Cristești reprezintă 2,18% din efectivul populației și însumează 127 persoane. Populația apartenentă a cultului adventist de ziua a șaptea de la nivelul comunei Cristești reprezintă 2,18% din efectivul populației și însumează 127 persoane. La nivelul comunei Cristești există 343 persoane (5,89%) apartenente altor culte religioase, pentru 280 persoane (4,74%) nu a putut fi identificata apartenența religioasă iar un număr de 26 persoane (0,45%) sunt fără religie.

4.2.1.6. Nivelul de școlarizare al populației comunei Cristești

Conform datelor rezultate în urma recensământului efectuat în anul 2011, furnizate de Institutul Național de Statistică, numărul populație stabile din comuna Cristești, de 10 ani și peste a fost de 5.103 persoane. Structura populației de 10 ani și peste, a comunei Cristești în funcție de nivelul de școlarizare al acesteia este prezentată în următorul tabel:

Tabelul 4 – Populația stabilă a comunei Cristești pe localitățile componente în anul 2011

Nivel educatie	2011	Pondere
Masterat și doctorat	51	0,99%
Universitare de licență	400	7,76%
Post-liceal și de maiștri	178	3,45%
Liceal	1.586	30,77%

Profesională și de ucenici	872	16,92%
Inferior gimnazial	1.303	25,28%
Primar	558	10,83%
Fără școală absolvită	206	4,00%
Total	5.154	100%

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

Fig. 8 – Populația comunei Cristești de 10 ani și peste, după nivelul de școlarizare în anul2011

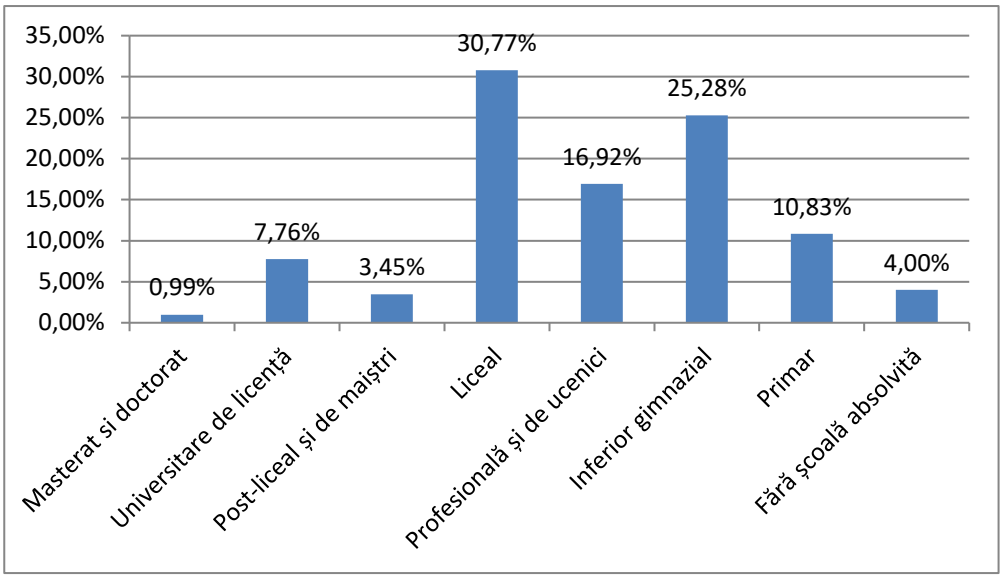

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa din Tabelul 4 și de pe Figura 8, la nivelul comunei Cristești predomină populația absolventă a nivelului de studiu liceal. Această categorie a populației reprezintă 30,77% din totalul populației comunei și însumează 1.586 persoane.

Populația absolventă a studiilor de masterat și doctorat, de la nivelul comunei Cristești reprezintă 0,99% din totalul populației comunei, cu un efectiv de 51de persoane.

Populația absolventă a studiilor universitare de licență, de la nivelul comunei Cristești, reprezintă 7,76% din totalul populației comunei, cu un efectiv de 400 persoane.

Populația absolventă a studiilor postliceale și de maiștri, de la nivelul comunei Cristești , reprezintă 3,45% din totalul populației comunei, cu un efectiv de 178 persoane.

Populația absolventă a studiilor profesionale și de ucenici, de la nivelul comunei Cristești, reprezintă 16,92% din totalul populației comunei, cu un efectiv de 872 persoane.

Populația absolventă a studiilor inferior gimnaziale, de la nivelul comunei Cristești, reprezintă 25,58% din totalul populației comunei, cu un efectiv de 1.303 persoane.

Populația absolventă a studiilor primare de la nivelul comunei Cristești reprezintă 10,83% din totalul populației comunei, cu un efectiv de 558 persoane.

Populația fără studii a comunei Cristești, reprezintă 4% din totalul populației, cu un efectiv de 206 persoane.

4.2.1.7 Mișcarea naturală a populației comunei Cristești

Mișcarea naturală a populației reprezintă efectivul nașterilor și deceselor înregistrate într-un anumit interval de timp (de regulă un an) asupra structurii populației, respectiv modificările nivelului acesteia sub influența celor doi factori: natalitate și mortalitate.

Sporul natural reprezintă un indicator al mișcării naturale, determinat ca diferența dintre rata natalității și rata mortalității, reflectând astfel majorarea sau diminuarea nivelului populației.

În contextul mișcării naturale a populației, la nivelul comunei Cristești, în perioada 2012 – 2018, în funcție de numărul nașterilor raportate la efectivul populației, rata natalității prezintă următoarea evoluție:

Fig. 9 – Rata natalității la nivelul comunei Cristești în perioada 2012 – 2018

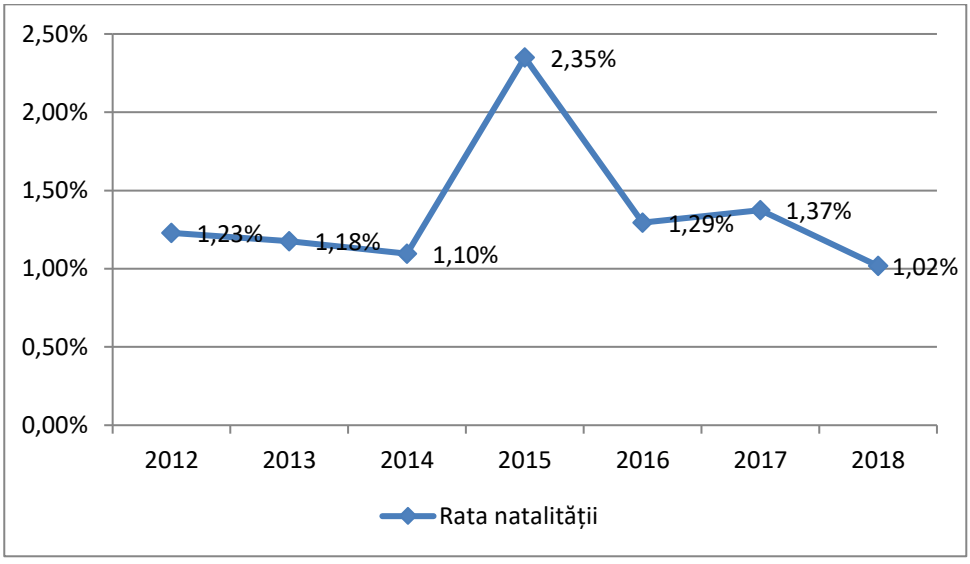

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa de pe Figura 9, la nivelul comunei Cristești, rata natalității a înregistrat fluctuații, evoluând în sens descendent în perioada 2012 – 2014; 2015-2016, 2017-2018 și în sens ascendent în perioada: 2014 – 2015 și 2016 – 2017. Evoluția ascendentă a ratei natalității indică tendințele de majorare a efectivului populației comunei Cristești

În contextul mișcării naturale a populației, la nivelul comunei Cristești în perioada 2012 – 2018, în funcție de numărul deceselor raportate la efectivul populației, rata mortalității prezintă următoarea evoluție:

Fig. 10 – Rata mortalității la nivelul comunei Cristești în perioada 2012 – 2018

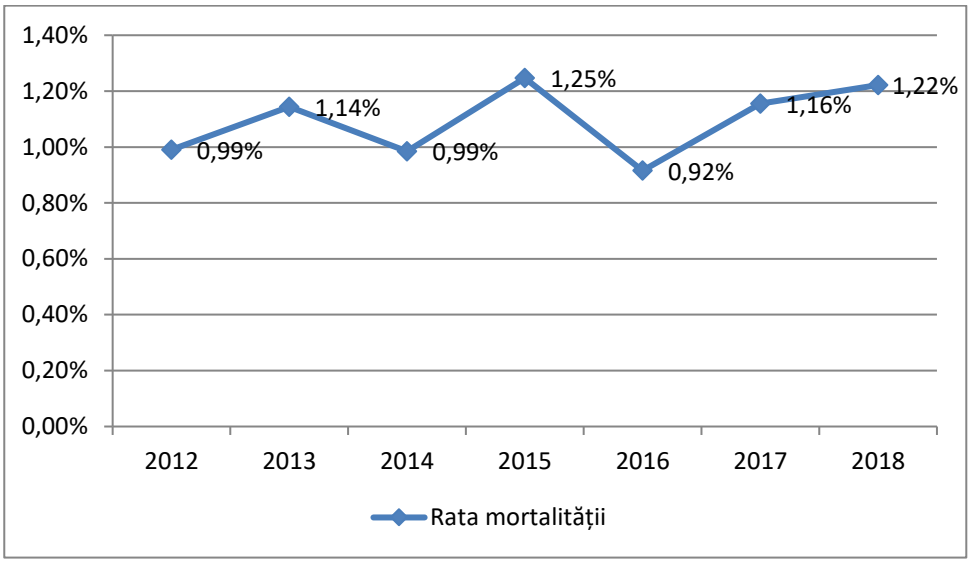

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa de pe Figura 10, la nivelul comunei Cristești rata mortalității a înregistrat fluctuații, evoluând în sens descendent în perioada 2013 – 2014 și 2015 – 2016 și în sens ascendent în perioada 2014 – 2015 și 2016 – 2018

Evoluția în sens descendent a ratei mortalității indică tendințe de majorare a populației la nivelul comunei Cristești.

Fig. 11 – Evoluția sporului natural la nivelul comunei Cristești în perioada 2012 – 2018

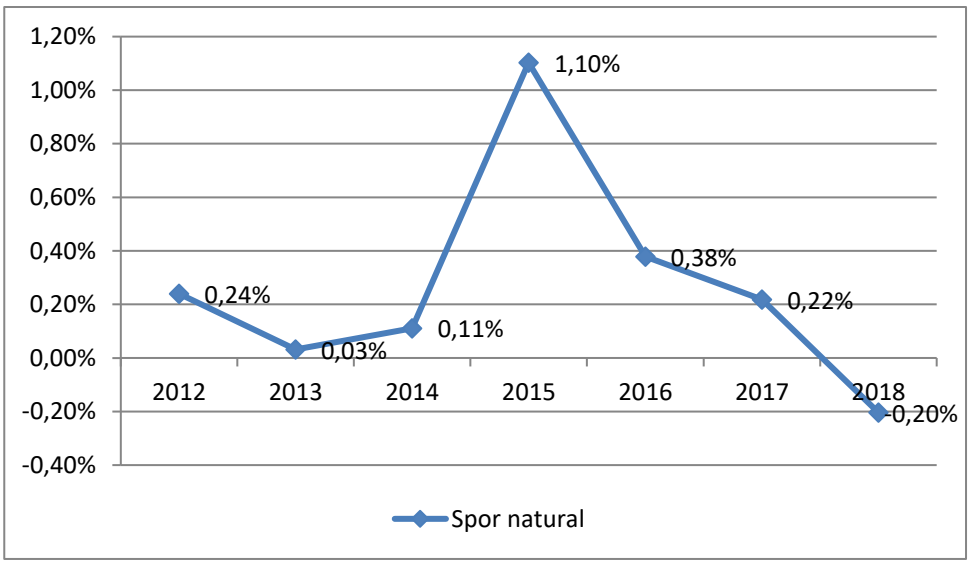

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa de pe Figura 11, în anul 2018 sporul natural al populației comunei Cristești a înregistrat valori negative, iar în ceilalți ani ai perioadei de referință acest spor a înregistrat valori pozitive. Valorile pozitive ale sportului natural al populației comunei Cristești indică tendințe de majorare a efectivului populației pe fondul superiorității ratei natalității față de rata mortalității.

4.2.1.8 Mișcarea migratorie a populației comunei Cristești

În urma analizei migrației de lungă durată a populației comunei Cristești, se constată superioritatea numărului persoanelor stabilite cu domiciliul în comună (inclusiv migrația externă), față de numărul persoanelor plecate cu domiciliul de pe teritoriul comunei (inclusiv migrația externă), ceea ce determină valori pozitive ale soldului migratoriu înregistrat la nivelul comunei.

În contextul mișcării migratorii, la nivelul comunei Cristești în perioada 2012 – 2018, situația plecărilor cu domiciliul de pe teritoriul comunei prezintă următoarea situație:

Fig. 12 –Situația plecărilor cu domiciliul de pe teritoriul comunei Cristești în perioada 2012 – 2018

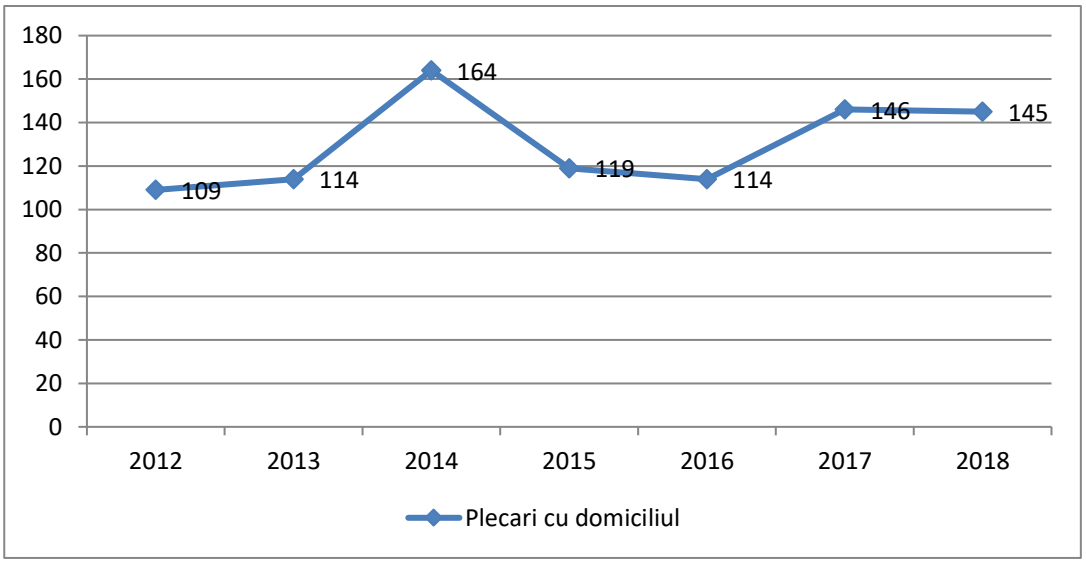

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa de pe Figura 12, în perioada 2012 – 2018, numărul plecărilor cu domiciliul de pe teritoriul comunei Cristești a înregistrat fluctuații, evoluând în sens ascendent în perioada 2012-2014 și 2016 - 2017 și în sens descendent în perioada 2014 – 2016 și 2017 - 2018. Evoluția în sens ascendent a numărului plecărilor cu domiciliul de pe teritoriul comunei Cristești indică tendințe de diminuare a efectivului populației.

În contextul mișcării migratorii, la nivelul comunei Cristești, în perioada 2012 – 2018, situația stabilirilor cu domiciliul pe teritoriul comunei prezintă următoarea situație:

Fig. 13 –Situația stabilirilor cu domiciliul pe teritoriul comunei Cristești în perioada 2012 – 2018

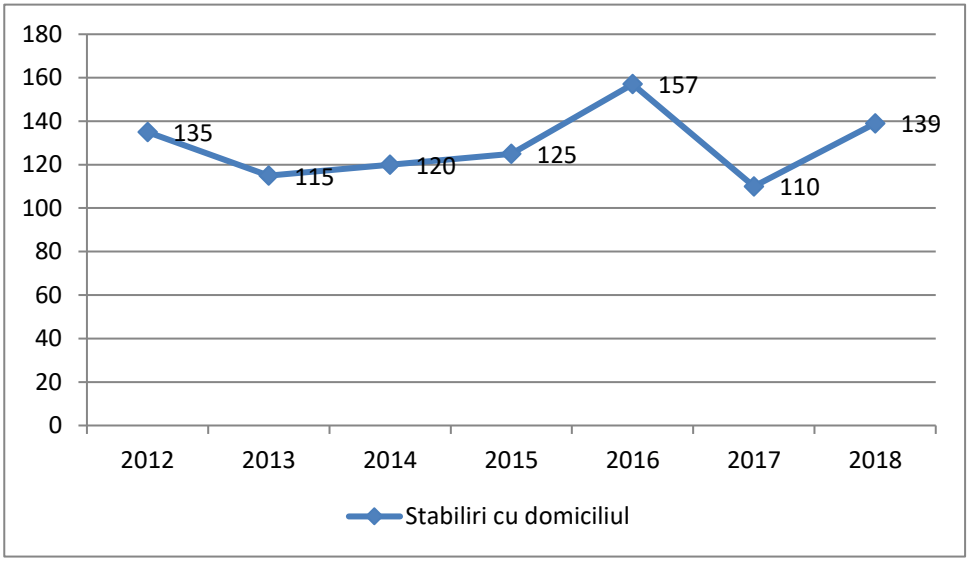

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa de pe Figura 13, la nivelul comunei Cristești, în perioada 2012 – 2018, numărul stabilirilor cu domiciliul pe teritoriul comunei a înregistrat fluctuații, evoluând în sens descendent în perioada 2012 – 2013 și 2016 – 2017 și în sens ascendent în perioada 2013 – 2015 și 2017 – 2018. Evoluția în sens ascendent a numărului stabilirilor cu domiciliul pe teritoriul comunei Cristești indică tendințe de majorare a efectivului populației.

Tabelul 5 – Soldul migratoriu al populației comunei Cristești în perioada 2012 – 2018

Denumire indicator	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Plecari cu domiciliul	109	114	164	119	114	146	145
Stabiliri cu domiciliul	135	115	120	125	157	110	139
Sold migratoriu	26	1	-44	6	43	-36	-6

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa în Tabelul 5, în perioada 2012 – 2018, soldul migratoriu la nivelul comunei Cristești a înregistrat valori negative în anii 2014, 2017 și 2018, datorită superiorității numărului plecării cu domiciliul pe teritoriul acestei comune, comparativ cu numărul stabilirii cu domiciliul din comuna Cristești, valorile negative ale acestui indicator reflectând tendințe de diminuare a efectivului populației comunei Cristești. În anii 2012, 2013, 2015 și 2016, soldul migratoriu la nivelul comunei Cristești a înregistrat valori pozitive, pe fondul superiorității numărului stabilirilor cu domiciliul în comună, față de numărul plecărilor cu domiciliul de pe teritoriul acesteia. Valorile pozitive ale soldului migratoriu, indică tendințe de majorare a efectivului populației comunei Cristești.

4.2.2. Economia comunei Cristești

4.2.2.1 Populația activă, ocuparea forței de muncă la nivelul comunei Cristești

În ceea ce privește populația activă și ocuparea forței de muncă, la nivelul comunei Cristești, conform informațiilor furnizate de către Institutul Național de Statistică, situația este următoarea:

Tabelul 6 – Indicatori privind situației forței de muncă la nivelul comunei Cristești în anul 2011

Comuna Cristești	Valoare indicator
Rata de activitate	84,98%
Rata de ocupare	51,27%
Resurse de muncă	3994
Populația ocupată	1740
Populația activă civilă	3394

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

La nivelul comunei Cristești, rata de activitate înregistrată este de 84,98% ceea ce semnifică faptul că din totalul populației comunei în vârstă de muncă, 84,98% reprezintă populația activă.

Rata de ocupare înregistrată la nivelul comunei Cristești, este de 51,27%, ceea ce semnifică faptul că din totalul populației active, 51,27% reprezintă populația ocupată. Rata de activitate evidențiază faptul că la nivelul comunei Cristești, există persoane apte pentru muncă, însă care nu activează în niciunul dintre domeniile economice.

Populația inactivă a comunei Cristești, în anul 2011, includea 2430 persoane, în componența acestei populații intrând: elevii și studenții, pensionarii și alte categorii de persoane (casnice, persoane întreținute de stat, de alte persoane sau cu altă situație economică). Situația populației inactive a comunei Cristești este reprezentată în următorul tabel:

Tabelul 7 – Populația inactivă a comunei Cristești în anul 2011

Comuna Cristești	Nr. Persoane
Elevi/Studenți	1342
Pensionari	838
Alte categorii de persoane	250
Total persoane inactive	2430

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

Fig. 14 –Structura populației inactive a comunei Cristești în anul 2011

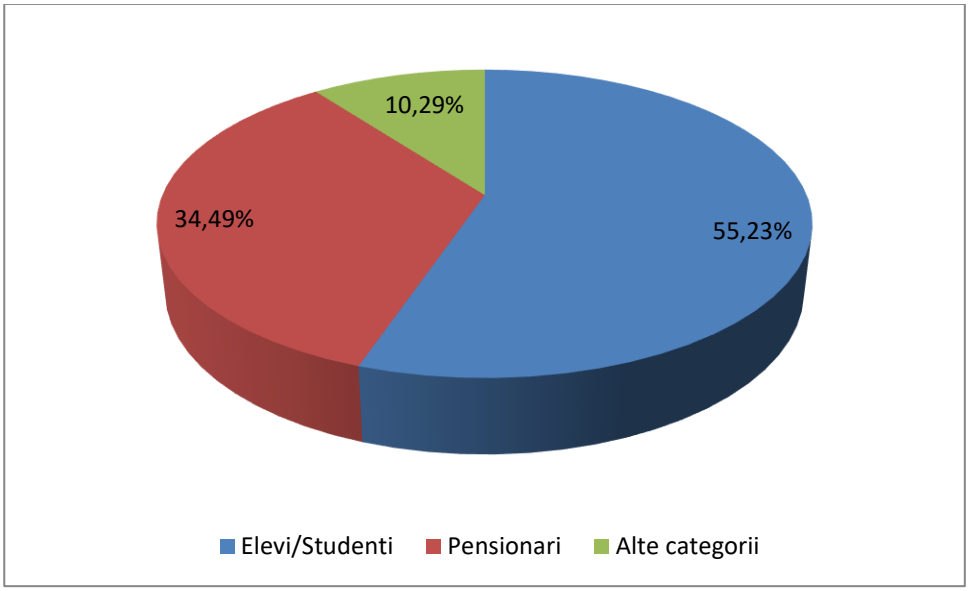

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa de pe Figura 14, în cadrul populației inactive a comunei Cristești, cea mai mare pondere o deține categoria elevilor și studenților (55,23%), urmată fiind de categoria pensionarilor (34,49%). Celelalte categorii de persoane inactive reprezintă 10,29% din totalul populației inactive a comunei Cristești.

4.2.2.2 Structura economiei comunei Cristești

Suprafața teritoriului administrativ al comunei Cristești este de 1.335 ha, din care 464,72 ha reprezintă suprafața intravilană a comunei, iar 870,28 reprezintă suprafața terenului extravilan.

4.2.2.2.1 Agricultura

Terenuri

Teritoriul administrativ al comunei Cristești se întinde pe o suprafață de 1.335 ha, aceasta fiind împărțită, în funcție de modul de folosință în suprafața agricolă și suprafața neagricolă.

Suprafața agricolă a comunei Cristești include: terenul arabil, pășunile, fânețele și livezi, vii si pepiniere.

Suprafața neagricolă a comunei Cristești include: pădurile și vegetația forestieră, suprafața ocupată cu ape și bălți, suprafața ocupată cu construcții și suprafața ocupată de căile de comunicații și de căile ferate.

Suprafața administrativă a comunei Cristești prezintă următoarea structură:

Fig. 15 –Structura suprafeței comunei Cristești în anul 2014

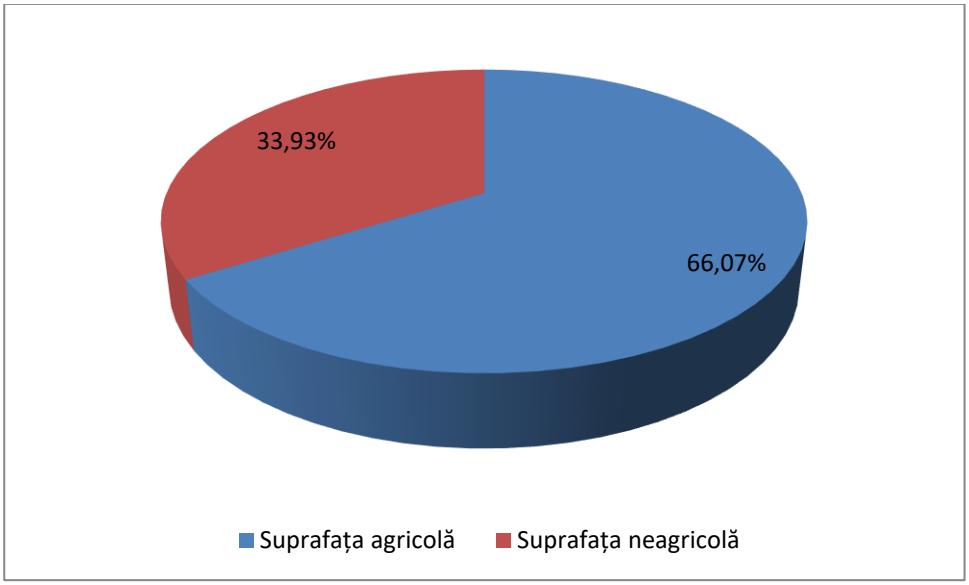

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa de pe Figura 15, suprafața comunei Cristești este alcătuită în proporție de 66,07% din suprafața agricolă (882 ha) și din suprafața neagricolă în proporție de 33,93% (453 ha).

Dimensiunea reprezentativă a suprafeței agricole, semnifică faptul că la nivelul comunei Cristești există un potențial agricol ridicat, iar agricultura constituie una dintre principalele activități specifice zonei.

Tabelul 8 – Structura fondului funciar agricol după modul de folosință în anul 2014

Suprafața totală	Suprafața Agricolă		Suprafața Arabilă		Pășuni		Fânețe		Livezi, vii și pepiniere	
(ha)	(ha)	%	(ha)	%	(ha)	%	(ha)	%	(ha)	%
1.335	882	66,07%	750	85,03%	76	8,62%	54	6,12%	2	0,23%

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

Din suprafața totală a comunei Cristești suprafața agricolă ocupă 882 ha (66,07%). În structura acestei suprafețe terenurile arabile reprezintă 85,03% (750 ha), pășunile se întind pe suprafața de 76 ha (8,62%), fânețele se întind pe 54 ha (6,12%) iar livezii, viile și pepinierele se întind pe 2 ha (0,23%). Suprafețele întinse ale terenurilor arabile evidențiază agricultura ca principala activitate desfășurată la nivelul comunei Cristești, iar suprafețele întinse ale pășunilor și fânețelor reflectă creșterea animalelor ca ramură a agriculturii preponderentă la nivelul comunei Cristești.

Fig. 16 –Structura suprafeței agricole a comunei Cristești în anul 2014

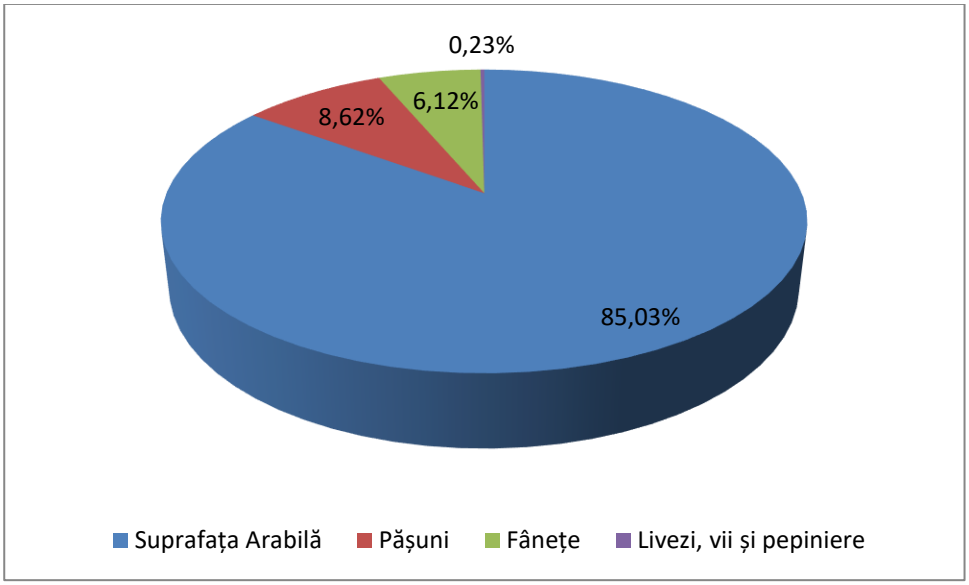

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa din Figura 16, cea mai mare pondere din totalul suprafeței agricole o reprezintă suprafața arabilă, ceea ce evidențiază faptul că la nivelul comunei Cristești, cea mai răspândită activitate agricolă o constituie cultura plantelor.

Tabelul 9 – Structura fondului funciar neagricol după modul de folosință în anul 2014

Suprafața totală	Suprafața Neagricolă		Păduri și altă vegetație forestieră		Suprafață cu ape și bălți		Suprafața ocupată cu construcții		Căi de comunicație și căi ferate		Terenuri degradate și neproductive	
(ha)	(ha)	%	(ha)	%	(ha)	%	(ha)	%	(ha)	%	(ha)	%
1.335	453	33,93%	130	28,70%	39	8,61%	242	53,42%	31	6,84%	11	2,43%

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

Suprafața neagricolă a comunei Cristești ocupă 453 ha (33,93% din suprafața totală).

Pădurile și vegetația forestieră reprezintă 28,70% din totalul suprafeței neagricole a comunei, întinzându-se pe o suprafață de 130 ha.

Suprafața ocupată cu ape și bălți reprezintă 8,61% din totalul suprafeței neagricole a comunei și se întinde pe suprafața de 39 ha.

Suprafața ocupată cu construcții reprezintă 53,42% din totalul suprafeței neagricole a comunei și se întinde pe suprafața de 242 ha.

Suprafața ocupată de căile de comunicație și căile ferate reprezintă 6,84% din totalul suprafeței neagricole a comunei și se întinde pe suprafața de 31 ha.

Suprafața ocupată de terenuri degradate și neproductive reprezintă 2,43% din totalul suprafeței neagricole a comunei și se întinde pe suprafața de 11 ha.

Cultura plantelor

Agricultura constituie activitatea de bază a comunei Cristești. Dimensiunile mari ale suprafețelor cultivate precum și efectivul populației care activează în acest domeniu, semnifică faptul că la nivelul comunie Cristești, cultura plantelor reprezintă o activitate a agriculturii practicată cu intensitate de către locuitorii acestuia. Conform informațiilor furnizate de către Institutul Național de Statistică, cultura plantelor la nivelul comunei Cristești prezintă următoarea situație:

Tabelul 10 – Cultura plantelor la nivelul comunei Cristești în anul 2014

Denumire cultură agricolă	Suprafața
Grâu și secară	247,9
Orz ,orzoaică și ovăz	26,83
Porumb	247,8
Floarea soarelui	7,81
Rapiță	5,5
Sfeclă de zahăr	15
Cartofi	6,5
Legume	5,66
Total	563

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

La nivelul comunei Cristești cele mai răspândite culturi sunt cele de cereale (grâu și porumb), după cum se poate observa din Tabelul 10.

Suprafața cultivată cu grâu în anul 2014 la nivelul comunei Cristești a fost de 247,9 ha, ceea ce reprezintă 44,03% din totalul suprafeței cultivate în acest an.

Suprafața cultivată cu orz, orzoaica și ovăz în anul 2014 la nivelul comunei Cristești a fost de 26,83 ha, ceea ce reprezintă 4,77% din totalul suprafeței cultivate în acest an.

Suprafața cultivată cu porumb în anul 2014 la nivelul comunei Cristești a fost de 247,8 ha, ceea ce reprezintă 44,01% din totalul suprafeței cultivate în acest an.

Suprafața cultivată cu floarea soarelui în anul 2014 la nivelul comunei Cristești a fost de 7,81 ha, ceea ce reprezintă 1,39% din totalul suprafeței cultivate în acest an.

Suprafața cultivată cu rapiță în anul 2014 la nivelul comunei Cristești a fost de 5,5 ha, ceea ce reprezintă 0,98% din totalul suprafeței cultivate în acest an.

Suprafața cultivată cu sfeclă de zahăr în anul 2014 la nivelul comunei Cristești a fost de 15 ha, ceea ce reprezintă 2,66% din totalul suprafeței cultivate în acest an.

Suprafața cultivată cu cartofi în anul 2014 la nivelul comunei Cristești a fost de 6,5 ha, ceea ce reprezintă 1,15% din totalul suprafeței cultivate în acest an.

Suprafața cultivată cu legume în anul 2014 la nivelul comunei Cristești a fost de 5,66 ha, ceea ce reprezintă 1,01% din totalul suprafeței cultivate în acest an.

Fig. 17 –Structura suprafeței agricole cultivate a comunei Cristești *în anul 2014*

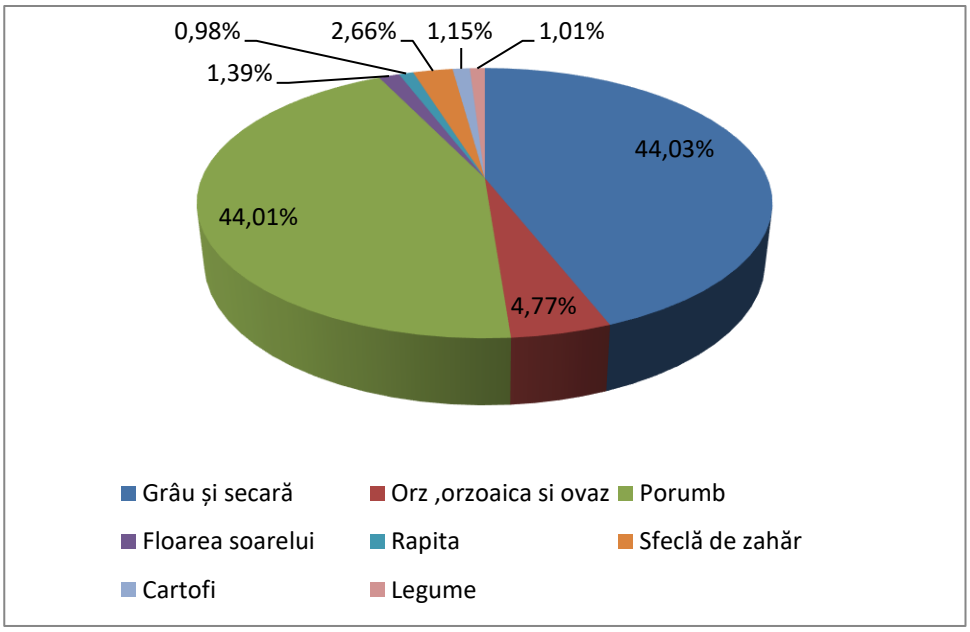

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

Creșterea animalelor

Alături de cultura plantelor, creșterea animalelor reprezintă o activitate din domeniul agricol intens practicată de către populația comunei Cristești. Conform informațiilor furnizate de către Institutul Național de Statistică, principalele categorii de animale care predomină la nivelul comunei Cristești sunt: bovine, porcine, ovine și păsări.

Tabelul 11 – Efectivul de animale al comunei Cristești în anul 2014

Categorie animale	Număr
Bovine	41
Porcine	233
Ovine	50
Caprine	19
Păsări	508
TOTAL	851

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

După cum se poate observa din Tabelul 11, la nivelul comunei Cristești, zootehnica ca ramură a agriculturii este practicată cel mai intens prin creșterea păsărilor.

Numărul animalelor din categoria bovinelor în anul 2014, la nivelul comunei Cristești însumau 41 capete și reprezentau 4,82% din totalul efectivului de animale al comunei.

Numărul animalelor din categoria porcinelor în anul 2014, la nivelul comunei Cristești însumau 233 capete și reprezentau 27,38% din totalul efectivului de animale al comunei.

Numărul animalelor din categoria ovinelor în anul 2014, la nivelul comunei Cristești l însumau 50 capete și reprezentau 5,88% din totalul efectivului de animale al comunei.

Numărul animalelor din categoria caprinelor în anul 2014, la nivelul comunei Cristești însumau 19 capete și reprezentau 2,23% din totalul efectivului de animale al comunei.

Numărul păsărilor în anul 2014, la nivelul comunei Cristești însumau 508 capete și reprezentau 59,69% din totalul efectivului de animale al comunei.

Fig. 18 –Structura efectivului de animale al comunei Cristești în anul 2014

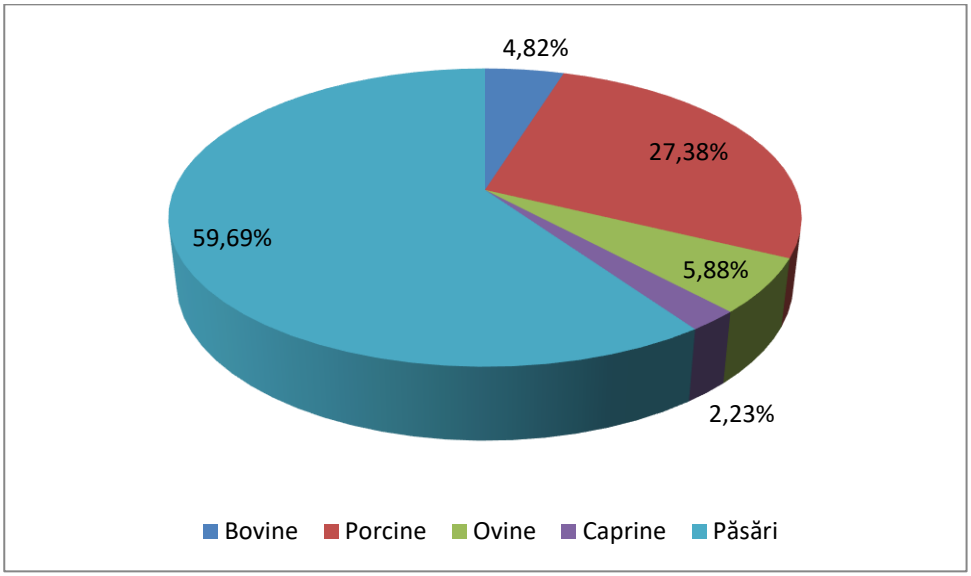

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

Dotări agricole

Pentru desfășurarea în condiții optime a activităților agricole, comuna Cristești dispune de un efectiv de 127 de echipamente și utilaje agricole destinate amenajării și întreținerii culturilor agricole, respectiv recoltării producției rezultate în urma desfășurării acestor activități.

Tehnologia agricolă existentă la nivelul comunei Cristești este alcătuită din următoarele echipamente: tractoare, motocultoare, pluguri, cultivatoare mecanice, combinatoare, grape mecanice, semănători, mașini pentru împrăștiat îngrășăminte, mașini pentru erbicidat, combine autopropulsate motocositoare și alte echipamente agricole.

Efectivul și structura echipamentelor agricole ale comunei Cristești este prezentată în următorul tabel:

Tabelul 12 – Dotarea agricolă a comunei Cristești în anul 2014

Denumire utilaj	Număr
Tractoare	28
Motocultoare	1
Pluguri	26
Cultivatoare mecanice	3
Combinatoare	10
Grape mecanice	15
Semănători	15
Mașini pentru împrăștiat îngrășăminte	8
Mașini pentru erbicidat	10
Combine autopropulsate	4
Motocositoare	2
Alte echipamente	5
TOTAL	127

Sursa: INS – Direcția Județeană de Statistică Mureș

Tractoarele reprezintă 22,05% din efectivul echipamentelor agricole, fiind în număr de 28 fiecărui tractor revenindu-i anual 26,79 ha din suprafața arabilă a comunei Cristești.

Motocultoare reprezintă 0,79% din efectivul echipamentelor agricole, fiind în număr de 1 acestui motoculator revenindu-i întreaga suprafața arabilă a comunei Cristești.

Plugurile reprezintă 20,47% din efectivul echipamentelor agricole, fiind în număr de 26, fiecărui plug revenindu-i 28,85 ha din suprafața arabilă a comunei Cristești.

Cultivatoarele mecanice reprezintă 2,36% din efectivul echipamentelor agricole, fiind în număr de 3, fiecărui cultivator mecanic revenindu-i 250 ha din suprafața arabilă a comunei Cristești.

Combinatoarele reprezintă 7,87% din efectivul echipamentelor agricole, fiind în număr de 10, fiecărui combinator revenindu-i 75 ha din suprafața arabilă a comunei Cristești.

Grapele mecanice reprezintă 11,81% din efectivul echipamentelor agricole, fiind în număr de 15, acestei grape mecanice revenindu-i 50 ha din suprafața arabilă a comunei Cristești.

Semănătorile reprezintă 11,81% din efectivul echipamentelor agricole, fiind în număr de 15, fiecărei semănători revenindu-i 50 ha din suprafața arabilă a comunei Cristești.

Mașinile pentru împrăștiat îngrășăminte reprezintă 6,30% din efectivul echipamentelor agricole, fiind în număr de 8, acestei mașini revenindu-i 93,75 ha din suprafața arabilă a comunei Cristești

Mașinile pentru pentru erbicidat reprezintă 7,87% din efectivul echipamentelor agricole, fiind în număr de 10, acestei mașini revenindu-i 75 ha din suprafața arabilă a comunei Cristești.

Combinele autopropulsate reprezintă 3,15% din efectivul echipamentelor agricole, fiind în număr de 4, fiecărui astfel de echipament revenindu-i 187,50 ha din suprafața arabilă a comunei Cristești.

Motocositoarele reprezintă 1,57% din efectivul echipamentelor agricole, fiind în număr de 2, fiecărei motocositori revenindu-i 375 ha din suprafața arabilă a comunei Cristești.

Alte echipamente agricole reprezintă 3,94% din efectivul echipamentelor agricole, fiind în număr de 5, fiecărui echipament revenindu-i cate 150 ha din suprafața arabilă a comunei Cristești.

4.2.3 Infrastructura

4.2.3.1 Locuințe

În comuna Cristești la o populaţie stabilă de 5842 de locuitori existau un număr de 1482 de clădiri, 1957 locuinţe, 5187 de camere, un număr de 1993 gospodării, iar suprafaţa totală a camerelor era de 102.044 mp.

4.2.3.2 Infrastructura educațională

Educaţia şi formarea profesională sunt esenţiale pentru orice comunitate, dar în ceea ce priveşte infrastructura şcolară din România există discrepanţe evidente. Deşi se poate spune că numărul de şcoli depăşeşte necesităţile populaţiei, calitatea educaţiei este redusă, pe de o parte din cauza slabei dotări a infrastructurii educaţionale, iar pe de altă parte, datorită nivelului de pregătire sau motivare al profesorilor. Cele mai multe dintre şcoli din România au nevoie de renovări, mobilier, utilităţi de bază şi material didactic.

În comuna Cristeşti funcţionează 2 grădiniţe, 2 şcoli din care 1 primară şi 1 gimnazială.

Unităţile şcolare din comuna Cristeşti sunt doar parţial propice desfăşurării actului educaţional lipsind anumite dotări, laboratoare şcolare, atelierele şcolare iar numărul computerelor din dotare este încă redus.

Şcolile din comuna Cristeşti aveau în anul 2005 un total de 16 de săli de clasă şi cabinete şcolare. În anul 2008 numărul sălilor de clasă şi cabinetelor şcolare scade la 15. Dotarea IT a școlilor comunei Cristești este reprezentată de 12 calculatoare.

În anul 2010 situaţia infrastructurii şcolare se prezenta astfel: 14 de săli de clasă şi cabinete şcolare; 2 terenuri de sport şi calculatoare.

Datele anului 2011 evidenţiază un număr de 14 săli de clasă şi cabinete, 2 terenuri de sport şi o dotare cu 25 calculatoare .

În anul 2012 şcolile din comuna Cristeşti aveau un număr de 14 săli de clasă şi cabinete şcolare, 2 terenuri de sport şi infrastructura IT alcătuită din 25 calculatoare.

În anul 2020 școlile din comuna Cristești dețin un număr de 11 săli de clasă și cabinete școlare, și 1 teren sportiv, respectiv deține o infrastructură alcătuită din 11 calculatoare.

4.2.3.3. Infrastructura de sănătate

În comuna Cristeşti în anul 2005 existau 3 cabinete medicale individuale de familie publice şi o farmacie în regim privat.

În anul 2008 existau 3 cabinete medicale de familie în sectorul public, 2 cabinete stomatologice şi 2 farmacii în sectorul privat.

În anul 2010 evidenţiem 5 cabinete medicale de familie(3 în sectorul public şi 2 în sectorul privat), 2 cabinete stomatologice şi 2 farmacii în sectorul privat.

În anul 2011-2012 existau 3 cabinete medicale individuale de familie(1 în sectorul public şi 2 în sectorul privat), 3 cabinete stomatologice (1 în sectorul public şi 2 în sectorul privat), şi 2 farmacii în regim privat.

În comuna Cristeşti nu există cabinete medicale de specialitate, nu există spital, centru de sănătate şi nici laborator de analize medicale.

În prezent, accesul populaţiei la servicii medicale nu este dificil dar dependenţa de Tg.Mureş este evidentă şi crează disconfort mai ales pentru persoanele vârstnice sau cu boli cronice. Consiliul local și societățile private din zonă pot asigura lărgirea ofertei de servicii de sănătate în comună.

4.2.4 Condiții de Mediu

4.2.4.1. Calitatea apei

Localitatea Cristeşti are un sistem centralizat de apă, având o lungime de 12,6 km, cu o vechime de 37 de ani, iar în localitatea Vălureni nu există reţea de apă, dar este în curs de derulare un proiect pentru reţea de apă, cu o lungime de 5,9 km.

În comuna Cristeşti cantitatea de apă potabilă distribuită în anul 2005 a fost de 135.000 mc. Per total, cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor a crescut în anul 2012 faţă de anul 2005 cu 4,44%. Se remarcă utilizarea cu preponderenţă a apei potabile pentru uz casnic. Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor(uz casnic) în anul 2012 a fost de 129.000 mc., crescând faţă de 2005 cu 186,6%, cifră care certifică faptul că standardul de viaţă în comuna Cristeşti este într-o dinamică pozitivă.

Localitatea Cristeşti are un sistem centralizat de canalizare, cu o lungime totală de 15,4 km, din care 2,8 km au o vechime de 28 de ani, iar 12,6 km au o vechime de 4 ani. În localitatea Vălureni nu există sistem centralizat de canalizare, dar este în curs de derulare un proiect pentru sistemul de canalizare cu o lungime de 5,9 km.

4.2.4.2 Calitatea aerului

Legislația națională privind calitatea aerului stipulează că există anumite substanțe care necesită control, din cauza impactului pe care acestea le prezintă asupra populației și a mediului. Substanțele sunt următoarele: oxizi de azot, ozonul, monoxidul de carbon, particule în suspensie (PM 10 și PM 2,5), benzenul și alți compuși organic volatili, plumb, mercur, arse, nichel și cadmiu.

Pentru zona metropolitană a municipiului Târgu-Mureș, Agenția pentru Protecția Mediului Mureș are în funcție 4 stații automate de monitorizare a calității aerului, acestea fiind localizate în:

Stație de monitorizare a fondului urban (MS-1) amplasată în Târgu-Mureș în zona centrală a municipiului – str. Köteles Sámuel nr. 33 pentru indicatori precum bioxidul de sulf, particule PM 10, monoxid de carbon, oxizi dioxid de azot și ozon.

Stație de monitorizare a influenței zonei industriale (MS-2) aflată în Târgu-Mureș, pe strada Libertății nr 120 – analizează monoxidul de carbon, oxizi si dioxid de azot, ozon, dioxid de sulf is PM 10;

Stație de monitorizare a influenței zonei industriale (MS-3) aflată în Luduș - analizează aceleași substanțe ca stația descrisă anterior;

Stație de monitorizare a influenței industriale (MS-4) situată în Târnăveni pentru aceeași indicatori enumerați la stațiile anterioare.

Nu au fost depășite valorile limită în urma analizei din anul 2015 la nivelul dioxidului de azot – unde media anuală este de 40 microgram/m3; la dioxidul de sulf –

unde limita pentru o zi este de 125 microg/m3; la monoxidul de carbon – unde valoarea maximă acceptabilă pentru sănătatea populației este de 10 miligrame/zi; la indicatorul de ozon – unde valoarea limita anuală este de 180 microg/m3

În cazul pulberilor în suspensie (PM 10, PM 2,5) și a benzenului nu s-au putut efectua monitorizările în perioada 2014-2015 din pricina faptului că au existat defecțiuni la nivelul analizelor.

O catalogare a surselor de poluanți a aerului poate fi realizată în felul următor:

Surse fixe (industriale) – industria chimică, energetică, de prelucrare a lemnului, stocarea și distribuția carburanților, utilizarea solvenților, emisii cauzate de activitatea agricolă (minoră dar nu este de neglijat), și depozitele de deșeuri.

Surse mobile – traficul rutier și feroviar (slab reprezentant, însă este prezent)

În ceea ce privește radioactivitatea mediului, analizele asupra acestui fenomen se realizează prin supravegherea și măsurarea concentrației radioactive a substanțelor care conțin radionuclizi și care generează expunerea externă și internă a organismului: apa, aerul, flora și fauna, solul. Monitorizarea regiunii este condusă conform Programului Standard de Supraveghere a Radioactivității Mediului în conformitate cu regulamentele naționale, aprobate prin Ordinul MMP nr 1978/2010.

Autoritatea care derulează monitorizarea și analiza apei, a solului și a aerului în ceea ce privește cantitatea de radiații prezenta, este Stația de Supraveghere a Radioactivității Mediului Târgu-Mureș, care are un program zilnic de 11 ore si funcționează conform Ordinului nr. 1978/19.11.2010. În urma analizelor efectuate, valorile radiațiilor sunt cu mult sub limita de atenționare.[18]

4.2.4.3 Calitatea solului

Solul este definit ca fiind stratul de la suprafața scoarței terestre compus din particule minerale, materii organice, apă, aer și organisme vii. Solul este un sistem care îndeplinește multe funcții esențiale pentru buna-desfășurare a activităților umane si pentru supraviețuirea ecosistemelor.

În comuna Cristeşti, principala zonă critică este cea din zona depozitului de deşeuri Cristeşti. Terenul este poluat cu substanţe organice şi minerale rezultate din descompunerea deşeurilor menajere, stradale şi a unor reziduuri industriale de natură organică şi anorganică, cu metale de tip Zn, Ni, Cr conţinute în nămolurile industriale. Produsele petroliere, emulsiile şi deşeurile uleioase provenite de la diverşi agenţi economici industriali sunt de asemenea poluanţi care contaminează zona. Deșeurile

[18]Agenția Națională pentru Protecția Mediului, ”Raportul Anual Privind Starea Mediului – Mureș”, 2015, pp. 108-112,http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://www.anpm.ro/documents/24337/33261375/APM%2BMURES_Raport%2BSOER_2015.pdf/d0c89792-0574-4093-b86a-b9563c08d281

spitaliceşti sunt surse de contaminare a terenului cu agenţi patogeni, infecţioşi. În această zonă este poluat atât solul, cât şi apele subterane. Levigatul provenit de la depozit ajunge în râul Mureş şi contribuie la poluarea acestuia cu substanţe organice şi minerale. În domeniul gestiunii deşeurilor industriale, doar marii agenţi economici deţin incinte amenajate pentru depozitarea deşeurilor periculoase, ceilalţi producători eliminând deşeuri periculoase în amestec cu cele nepericuloase pe rampa de deşeuri de la Cristeşti. Pe lângă toate acestea, rampa de la Cristeşti este neamenajată din punct de vedere al protecţiei mediului reprezentând o sursă de poluare pentru apele subterane, apele de suprafaţă (râul Mureş), sol, aer, faună şi un factor de risc pentru sănătatea populaţiei.

Stabilitatea terenurilor este bună în general, numai pe fruntea terasei există pericolul de alunecare de teren, în cazul pantelor cu o înclinaţie de 10º. Zona seismică în care se încadrează amplasamentul este Ks = 0,12, gradul de intensitate seismică colţ =0,7s.

Riscurile naturale prezente în comună sunt alunecările de teren din zona localităţii Vălureni şi inundaţiile din zona Pod Cristeşti-Strada Morii –partea stângă a râului Mureş.

4.2.5 Cultură, recreere si sport

4.2.5.1 Tradiții, obiceiuri, reprezentare, instituții și organizații culturale și sportive

În comuna Cristeşti existau în perioada 2005-2008, 3 biblioteci din care 1 publică. În perioada 2010-2012 numărul acestora a scăzut la 2 cu 1 angajat, iar în anul 2011 Biblioteca comunală a fost donată Şcolii generale Cristeşti. În anul 2011 erau 591 de cititori activi numărul acestora scăzând în anul 2012 la 494. Numărul de volume existente în biblioteci a scăzut de la 20.964 în anul 2011 la 14.179 în anul 2012. Sub aspectul volumelor eliberate de biblioteci în anul 2011 sunt consemnate statistic 3.919 operaţiuni iar, în anul 2012, 4.058 activităţi, cu o creştere de aproape 3,42%.

Comuna Cristești în anul 2020 deține 1 bibliotecă, aceasta având 1 angajat. Numărul de cititori activi este de 654. Numărul de volume existente în biblioteci este de 12.634.

În comuna Cristeşti există 2 cămine culturale, unul în Cristeşti şi unul în Vălureni.

În comuna Cristeşti există teren public de sport care este în curs de reînnoire. Teren/sală de sport nu există şi nici echipe sportive iar elevii îşi desfăşoară activităţile sportive pe terenul de sport din curtea școlii respectiv într-o sală improvizată. Realizarea de teren/sală de sport este condiționată de achiziție de teren în vederea amplasării acestuia.

4.2.5.2 Obiective turistice

În comuna Cristeşti, au fost descoperite dovezi ale existenţei umane încă din neolitic (5500-2200 î.e.n.). Caracteristicile ceramicii descoperite aici se încadrează în Cultura Coţofeni.[19]

[19] Strategia de Dezvoltare Durabilă a Comunei Cristești 2014 - 2020

Vestigiile arheologice:

- Situl arheologic de la Cristeşti – sat Cristeşti, comuna Cristeşti, Hosuba Azomureş, - epoca romană. Aşezarea romană rurală de la Cristeşti este situată la 6 km est de Tîrgu Mureş între şoseaua Tîrgu Mureş – Cluj Napoca – Gara CFR – Combinatul Chimic, malul Mureşului şi vatra actuală a comunei. În acest sit au fost descoperite vase ceramice şi opaiţe romane pe ambele maluri ale Mureşului, zona Mureşului constituind zona cuptoarelor şi atelierelor de olărit, dovadă a aşezării romane pe ambele maluri şi a existenţei unui pod de legătură. Aici s-au descoperit 6 cuptoare romane.
- Aşezare rurală – sat Cristeşti, comuna Cristeşti, Hosuba Azomureş, la marginea de est a satului Cristeşti, pe malul stâng al Mureşului, între râu şi calea ferată Tîrgu-Mureş –Cristeşti şi pe partea dreaptă a Mureşului - epoca romană;
- Castru – sat Cristeşti, comuna Cristeşti, Hosuba Azomureş, la marginea de est a satului Cristeşti, pe malul stâng al Mureşului, între râu şi calea ferată Tîrgu-Mureş –Cristeşti şi pe partea dreaptă a Mureşului - epoca romană;
- Necropola scitică de la Cristeşti – sat Cristeşti, comuna Cristeşti, „Cariera de nisip" pe partea stângă a drumului judeţean Tg-Mureş-Cristeşti; Latene (300 î.e.n. -106 e.n.) În 28 de localităţi au fost descoperite diferite vestigii (unelte, arme, vase, podoabe etc). Printre cele mai importante vestigii descoperite la Cristeşti se numără brăzdare de fier şi săbii încovoiate.

În prezent, adresa Hosuba Azomureş se află pe teritoriul administrativ al municipiului Târgu Mureş.[20]

Lăcaşuri de cult:

1. Biserica Sf.Nicolae –ortodoxă –realizată între anii 2003-2006.
2. Biserica ortodoxă veche – a fost construită în anul 1907. În anii 1973-1975 a fost pictată şi sfinţită. Au fost executate lucrări de prelungire a pridvorului şi s-a realizat construcţia intrării laterale.
3. Biserica catolică. Cristeşti de Mureş era dioceză deja în anul 1332. Biserica medievală a fost distrusă de timpuriu, iar reformaţii rămaşi construiesc o biserică de abia în anul 1853. Până la cel de-al II-lea Război Mondial erau doar câţiva catolici. În anul 1972, enoriaşii primesc o casă de rugăciuni. Pe locul acestei case în anii 1987-1988 se construieşte o biserică sub conducerea preotului Darvas Kozma. În 1989 se construieşte şi o reşedinţă.
4. Biserica Reformată Nouă a fost construită între 1993-2000, alături de Casa parohială şi alte dependinţe care asigură desfăşurarea tuturor activităţilor religioase, culturale, cursuri de limba maghiară.
5. Biserica Reformată Veche. Potrivit unei legende a satului această biserică a fost darâmată cu tunul în timpul slujbei, de armata generalului Basta, cantonat pentru un timp la Ungheni, omorând pe cei aflaţi înăuntru şi incendiind Cristeşti-ul şi

[20] Fișa localității Cristești 2005 – 2012, Institutul Național De Statistică, Direcția județeană de Statistică

Ungheni-ul. În 1660 este amintită o capelă, casa, biserica din lemn, ceva mai târziu o şcoală confesională reformată care va exista până în anul 1768 la venirea iezuiţilor. Biserica reformată veche este construită între 1863-1869, ridicându-se alături şi o şcoală confesională reformată care va fi integrată în 1948 în şcoala de stat.

6. Biserica Reformată Vălureni datează din 1860.

În comuna Cristeşti există areal pentru practicarea vânătorii. Perioadele de vânătoare sunt următoarele:

- septembrie-februarie –păsări de pasaj;
- noiembrie –ianuarie - iepuri, fazan;
- toamnă – iarnă: mistreţ;
- tot anul: răpitori (vulpe);
- iunie – iulie: răpitori cu pene;
- septembrie – octombrie: cerb.

Potenţialul arealului limitrof municipiului Tîrgu Mureş, este destul de valoros, datorită patrimoniului natural şi cultural – arhitectural, datinilor şi obiceiurilor întâlnite în această zonă, datorită convieţuirii în această parte a ţării a mai multor naţionalităţi, interferenţe culturale, lingvistice şi religioase cu o mare varietate de tradiţii şi obiceiuri. Localizarea geografică avantajoasă şi existenţa traseelor interregionale favorizează o posibilă dezvoltare a zonei. Valoarea patrimoniului trebuie conservată şi valorificată.

V. Strategia de dezvoltare a comunei Cristești pentru perioada 2021 - 2027

5.1 Evaluarea potențialului comunei Cristești din perspectiva factorilor interesați de la nivelul comunei

Suportul evaluării îl constituie baza de date alcătuită din 582 persoane chestionate din comuna Cristești, dintre care 82% (475 persoane) reprezintă locuitori din satul Cristești, iar 18% (107 persoane) reprezintă locuitori din satul Vălureni.

Fig. 19 –Structura populației chestionate din comuna Cristești, în funcție de satele componente

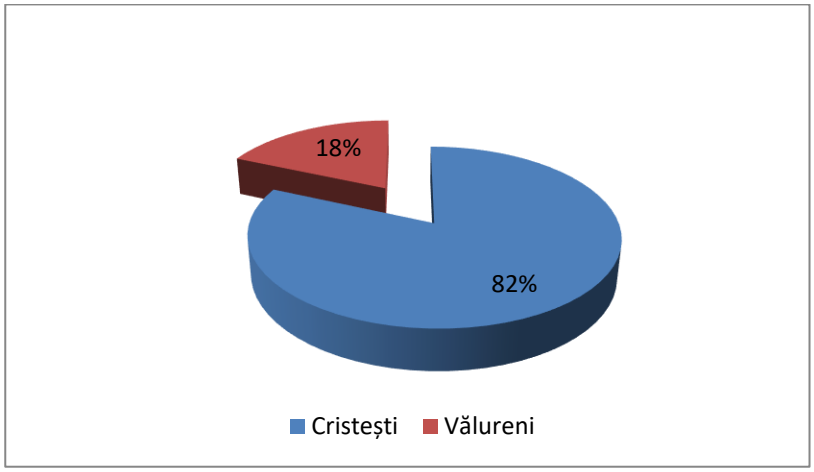

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: Cele mai multe persoane care au fost chestionate reprezintă locuitorii din satul Cristești cu un procent de 82% din total respondenți.

Chestionarul este structurat astfel încât să ofere răspunsuri la următoarele:
- Realizări în localitate în ultima perioadă
- Lipsurile localităţii/comunei
- Colaborări între localităţi adiacente/vecine
- Ce ar schimba localnicii în localitate/comună?
- Cum ar dori să vadă comuna peste 7 ani?
- Evaluarea autorităților locale
- Necesitatea programelor care vizează reducerea decalajelor în rândul persoanelor de etnie romă
- Care sunt principalele probleme ale Comunei Cristești
- Cum văd dezvoltarea comunității în următorii 7 ani?
- Date generale despre respondenţi

Datele privind ocupația arată că majoritatea respondenților în proporție de 58% (334 persoane) au ocupație, 22% (129 persoane) sunt pensionari, 13% (76 persoane) sunt fără loc de muncă, iar 7% (43 persoane) sunt elevi și studenți.

Fig. 20 –Structura populației chestionate din comuna Cristești, în funcție de ocupație

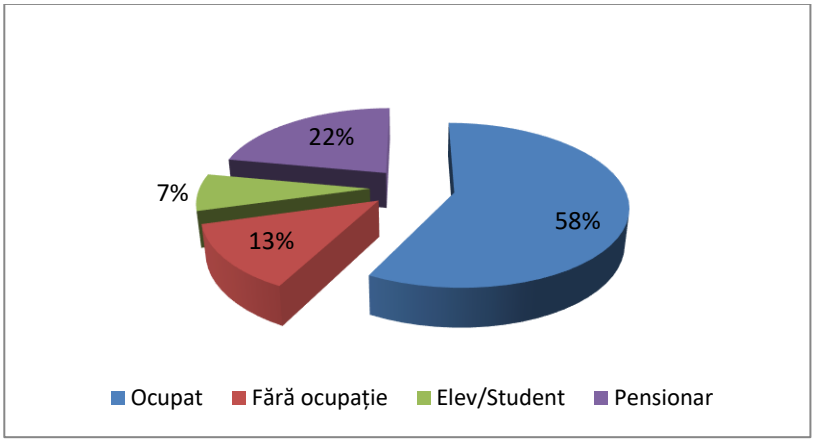

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Tabelul 13 –Detalierea ocupației populației chestionate din comuna Cristești

Ocupația	Nr. pers.	Ocupația	Nr. pers.	Ocupația	Nr. pers.
administrator	1	dulgher	1	operator date	1
agent	2	educator	3	operator jocuri	1
agent pază	8	electrician auto	1	ospătar	7
agricultor	5	electronist	1	patiser	1
antrenor	1	elev	31	pensionar	129
antreprenor	6	fără loc de muncă	76	pizzer	2
asistent	5	farmacist	2	portar	1
asistent manager	1	fermier	3	poștaș	1
asistent medical	2	fotograf	3	profesor	4
asistent personal	3	ghid	1	recuzitor	1
asistent social	1	gospodar	1	sculptor	2
avocat	1	grădinar	1	secretar	1
barista	1	inginer	4	șef bucătar	1
bibliotecar	1	îngrijitor	8	șef de tură	1
brutar	2	îngrijitor clădiri	3	șef unitate	1
bucătar	7	instalator	4	șofer	30
cadru didactic	2	instructor	1	strungar	1
casier	1	învățător	2	student	12
ceramistă	1	lăcătuș	5	sudor	1
chelner	3	liber profesionist	2	tâmplar	13
coafor	6	logoped	1	tapițer	1
concediu de boală	6	măcelar	3	taximetrist	8
concediu maternitate	10	manager	1	tehnician	1
confecționer	2	manichiuristă	3	țesător	1
cosmetician	2	mecanic	3	textier	1
croitor	5	mecanic auto	3	tinichigiu	1

croitor piele	1	microbiolog	1	vânzător	23
curier	5	montator subansamble	1	veterinar	1
dentist	1	muncitor	32	vopsitor	1
dispecer	1	Fără răspuns	30	vopsitor de textile	1
drumar	1	operator	1	zidar	4
		operator chimist	1	zugrav	1

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: Majoritatea respondenților (58%) reprezintă persoane cu ocupație, urmând pensionarii, în proporție de 22%. Respondenții care au declarat că au ocupație își desfășoară activitatea în varii domenii, precum sectorul agricol, industrial, medical, învățământ, HORECA, vânzări, meșteri, anterprenori, liberi profesioniști. În total listând 91 de tipuri de ocupații.

Structura persoanelor chestionate în funcție de sex arată în felul următor:

În cadrul respectării egalității de șanse, chestionarele au fost distribuite atât persoanelor de sex masculin, cât și persoanelor de sex feminin, urmărindu-se respectarea într-o măsură cât mai mare a echilibrului între cele două sexe. Structura respondenților în funcție de sexe este următoarea:

51% dintre respondenți sunt de sex masculin (reprezentând 294 persoane)
48% dintre respondenți sunt de sex feminin (reprezentând 282 persoane)
1% dintre respondenți nu au oferit un răspuns (reprezentând 6 persoane)

Fig. 21 –Structura populației chestionate din comuna Cristești, în funcție de sexe

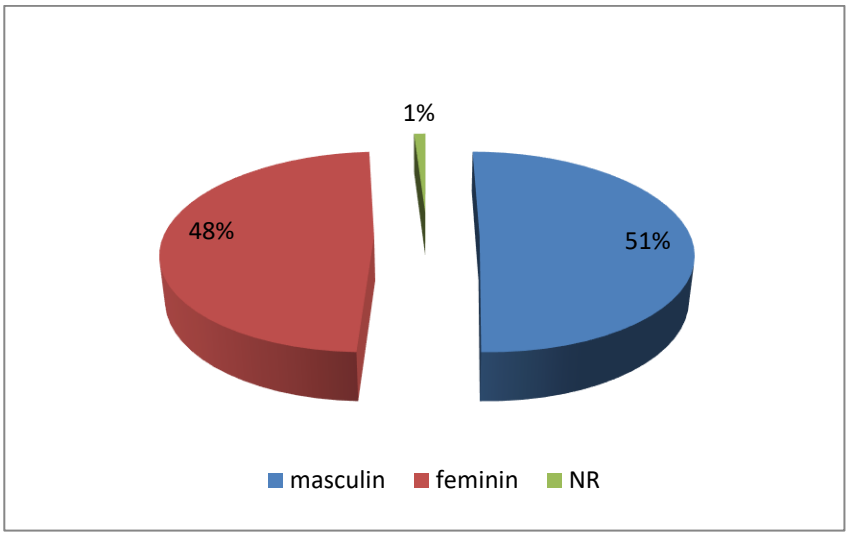

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: În funcție de sexe, respondenți se împart aproape în egală măsură, diferența dintre respondenți de sex masculin majoritari (51%) și sex feminin (48%) fiind de doar 3 puncte procentuale.

Structura persoanelor chestionate în funcţie de vârstă arată în felul următor:

În același context al egalității de șanse, chestionarele au fost distribuite persoanelor din toate categoriile de vârstă (copii, tineri, vârstă medie și persoane vârstnice).
Din cei 582 respondenți 32% (189 persoane) au vârsta cuprinsă între 46-65 ani, 22% (127 persoane) au vârsta cuprinsă între 36-45 ani, 19% (113 persoane) au vârsta cuprinsă între 26-35 ani, 13% (73 persoane) au vârsta cuprinsă între 66-85 ani, 12% (68 persoane) au vârsta cuprinsă între 15-25, iar 2% (12 persoane) nu au oferit răspuns.

Fig. 22 –Structura populației chestionate din comuna Cristești, în funcție de vârstă

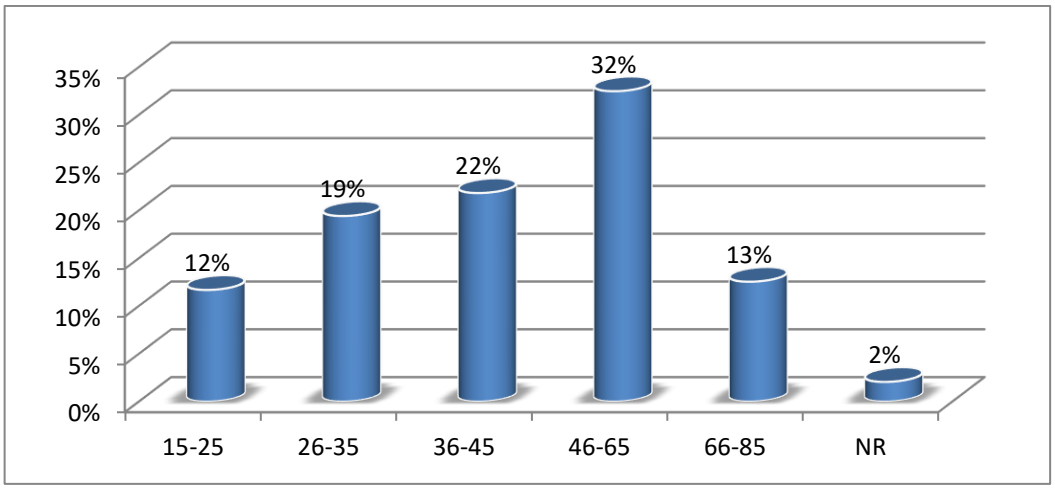

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: Cel mai mare procentaj privind vârsta respondenților o reprezintă cea între 46-65 ani în proporție de 32%, în timp ce cel mai mic procentaj privind respondenții o reprezintă cea între 15-25 ani în proporție de 12%.

În cadrul chestionarului distribuit în vederea elaborării Planului Strategic de Dezvoltare Locală al Comunei Cristești 2021 – 2027, au fost adresate următoarele întrebări:

1. Ce fel de realizări s-au întâmplat în localitate/comună în ultima perioadă, de care vă puteţi mândri?

Pe baza răspunsurilor libere primite de la 582 de persoane chestionate s-au primit 1152 de răspunsuri concrete în total având o singură opţiune bifată, ori mai multe opţiuni bifate.

Majoritatea respondenților au considerat realizările infrastructurale ca fiind acele realizări de care se pot mândri, însemnând o proporție de 70,2% (809 răspunsuri), 14,6% (168 răspunsuri) au considerat că se pot mândri cu realizări de natură educațională, 6,8%

(78 răspunsuri) vizează realizări privind mediul, 2,5% (29 răspunsuri) au considerat că se pot mândri cu realizări de natură socială, 0,2% (2 răspunsuri) se mândresc cu realizări de natură economică, 0,1% (1 răspuns) vizează realizări din domeniul sănătății, iar 5,6% (65 răspunsuri) au oferit alte răspunsuri.

Fig. 22 –Structura răspunsurilor acordate la întrebarea „Ce fel de realizări s-au întâmplat în localitate/comună în ultima perioadă, de care vă puteți mândri?"

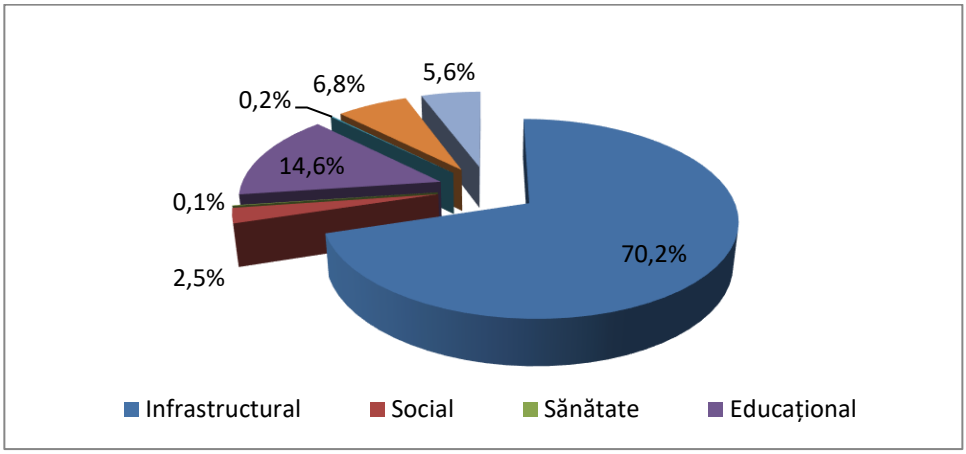

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: Majoritatea persoanelor au considerat realizările infrastructurale acele realizări de care se pot mândri, însemnând o proporţie de 70,2%.

Realizări de infrastructură (70,2%) se consideră:
- reabilitarea infrastructurii rutiere (32,7%),
- reabilitarea infrastructurii de ciclism (0,1%),
- reabilitarea infrastructurii pietonale (5,2%),
- reabilitarea infrastructurii feroviare (1,7%),
- serviciile de transport public (0,3%),
- lucrări de modernizare (2,6%),
- casă funerară și capelă (1,2%),
- serviciile comunitare de utilități publice (10,3%),
- amenajarea parcului și loc de joacă (16%).

Realizări de natură socială (29%) se consideră:
- renovarea căminului cultural și renovarea bisericii (2,5%).

Realizări în domeniul sănătății (0, 1%) se consideră dispensarul.

Realizări de natură educațională (14,6%) se consideră:
- renovarea grădiniței (12%)
- renovarea școli (2,6%).

Realizări de natură economică (0,2%) se consideră a fi magazinele locale.

Realizări de mediu (6,8%) se consideră:
- amplasarea coșurilor de gunoi (6,5%),
- colectarea selectivă a deșeurilor (0,3%).

Alte răspunsuri (5,6%):
- multe realizări (2,2%),
- nu s-a realizat nimic cu care localnicii se pot mândri (1,9%),
- nu cunosc realizări cu care se pot mândri (1,4%),
- nu au răspuns la întrebare (0,2%).

Fig. 23 – Detalierea realizărilor menționate de către respondenți în completarea chestionarelor

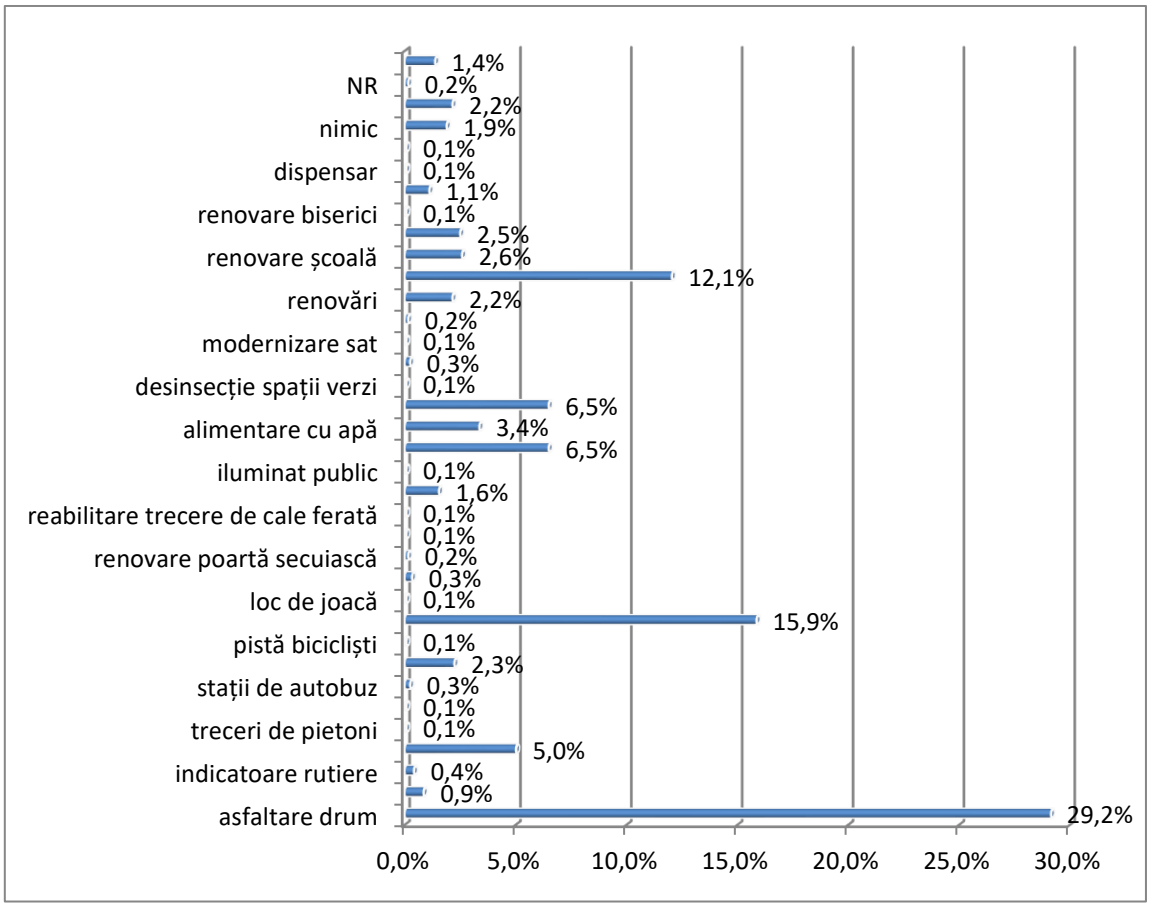

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: Principalele realizări considerate de către respondenți ca elemente de care se pot mândri, sunt reprezentate de asfaltarea drumului (29,2%), amenajarea parcului (15,9%), respectiv renovarea grădiniței (12,1%).

2. În opinia dvs. care sunt lipsurile localităţii/comunei?

Pe baza răspunsurilor libere primite la întrebarea În opinia dvs. care sunt lipsurile localității/comunei? de la 582 persoane chestionate s-au primit 829 de răspunsuri în total, având o singură opțiune bifată, ori mai multe opțiuni bifate.

În proporție de 42% (348 răspunsuri) se consideră deficiențele infrastructurale ca lipsuri ale localității/ comunei, în proporție de 15,8% (131 răspunsuri) deficiențele de natură economică, în proporție de 14,5% (120 răspunsuri) alte deficiențe, în proporție de 10% (83 răspunsuri) deficiențele de mediu, în proporție de 7,8% (65 răspunsuri) deficiențele de natură socială, în proporție de 6,4% (53 răspunsuri) deficiențele din domeniul sănătății, iar 3,5% (29 răspunsuri) deficiențele de natură educațională.

Fig. 24 – Structura răspunsurilor acordate la întrebarea „În opinia dvs. care sunt lipsurile localității/comunei?”

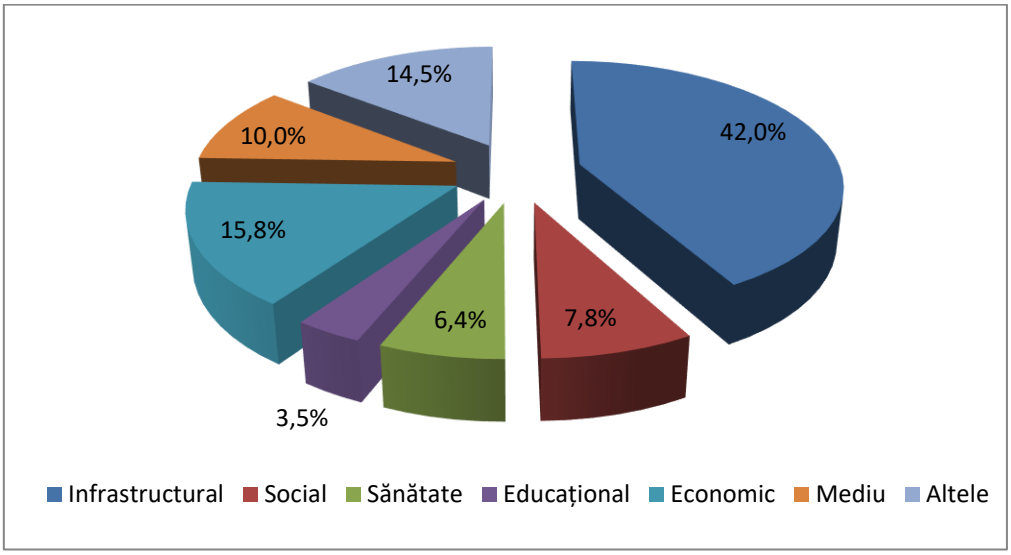

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: Deşi într-o proporţie foarte mare, reprezentând 70,2% se consideră realizările infrastructurale acele lucruri de care se pot mândri respondenţi (conform întrebarea nr.1), referitor la lipsurile comunităţii se consideră deficienţele infrastructurale în proporţie de 42%.

Deficiențele infrastructurale se consideră:

- calitatea serviciilor de transport public: mijloacele de transport, liniile și stațiile de autobuze, programul și rutele de circulație, valoarea biletelor (11,2%),
- lipsurile privind reabilitarea drumurilor locale și infrastructurii pietonale (11,7%),
- locurile de parcare (6,8%),
- locurile de joacă / parcurile și locuri amenajate pentru animale de companie (6%),
- infrastructura sportivă (2,4%),
- serviciile comunitare de utilități publice (2,1%),
- fluidizare trafic (1,1%),

- serviciile de ordine publică (0,4%).

Deficiențele de natură socială vizează:

- lipsa evenimentelor locale pentru toate categoriile de vârstă (4,7%),

- locurile de promenadă (2,2%).

Deficiențele privind serviciile medicale și sociale se consideră:

- lipsa farmaciilor (2,3%) și a unui dispensar sau cabinet medical (2,5%),

- lipsa unui spital (0,8%),

- lipsa unui medic de familie (0,6%),

- lipsa unui medic veterinar (0,2%),

- lipsa unui centru pentru vârstnici în proporție de (0,1%).

Deficiențele educaționale se consideră:

- lipsa serviciilor de educație timpurie ante-preșcolară tip creșă (2,3%),

- lipsa învățământului gimnazial și liceal (0,6%),

- spațiu insuficient pentru grădiniță și necesitatea reabilitării grădiniței (0,5%),

- lipsa bibliotecii (0,1%).

Deficiențele economice vizează:

- lipsa pieței de zi (3,4%),

- lipsa diversității magazinelor și magazine insuficiente (2,8%),

- lipsa restaurantelor (2,5%),

- lipsa fabricilor, unei case funerare, discotecilor, barurilor, unui cazino (1,2%),

- lipsa oportunităților la nivel local (6,5%).

Deficiențele de mediu se consideră:

- gestionarea deșeurilor (4,7%),

- lipsa curățeniei în spațiile publice (3,7%),

- respectiv lipsa spațiilor verzi (1,9%).

Alte răspunsuri:

- în proporție de 5,6% dintre respondenți consideră că nu sunt lipsuri,
- în proporție de 3,5% dintre respondenți nu cunosc lipsuri,
- în proporție de 2,4% dintre respondenți consideră că sunt multe lipsuri, pe care însă nu le-au menționat,
- în proporție de 2,8% dintre respondenți, consideră că lipsurile sunt legate de autorități locale, disciplina localnicilor sau nu au oferit răspuns.

Fig. 25 – Detalierea deficienţelor menţionate de către respondenţi în completarea chestionarelor

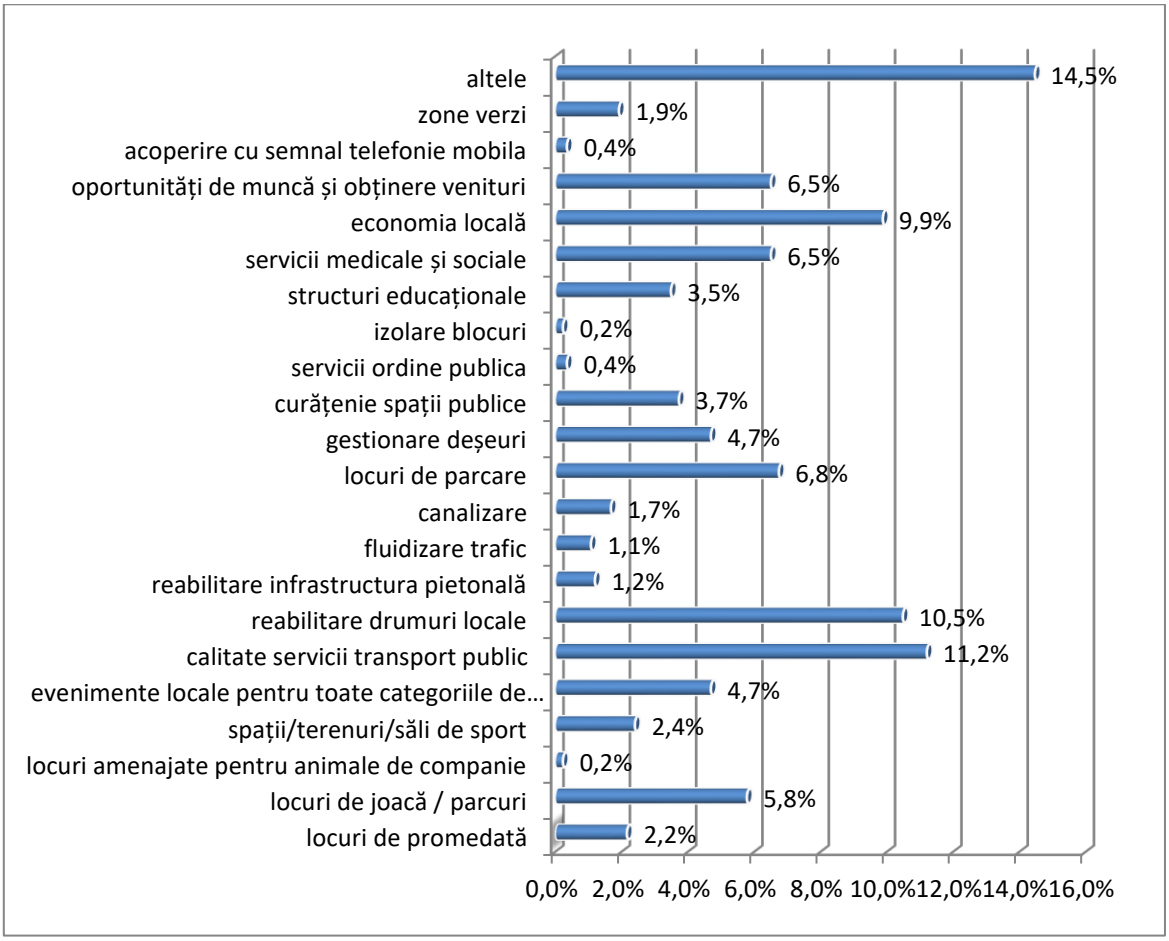

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: Majoritatea respondenților (11,2%) consideră calitatea serviciilor de transport public una dintre deficiențele comunei, urmată de reabilitarea drumurilor locale (10,5%), respectiv economia locală (9,9%). Deficiențele de natură infrastructurală și cele de natură economică sunt considerate a fi domeniile prioritare pentru realizarea investițiilor.

3. Ce fel de colaborări cunoaşteţi între localităţile adiacente/vecine?

Dintre cele 582 de persoane chestionate, în proporție de 76,9% (450 persoane) nu cunosc colaborări între localitățile adiacente/ vecine, 18,1% (106 persoane) a menționat organizarea zilelor sătești, 0,5% (3 persoane) au menționat festivalul de flori, 0,2% (1 persoană) au menționat evenimentele organizate de Biserică, 0,2% (1 persoană) au menționat dansurile organizate la nivel local, 2,6% (15 persoane) au răspuns că nu sunt colaborări, iar 1,5% (9 persoane) nu au oferit răspuns.

Fig. 26 – Structura răspunsurilor la întrebarea: „Ce fel de colaborări cunoașteți între localitățile adiacente/vecine?”

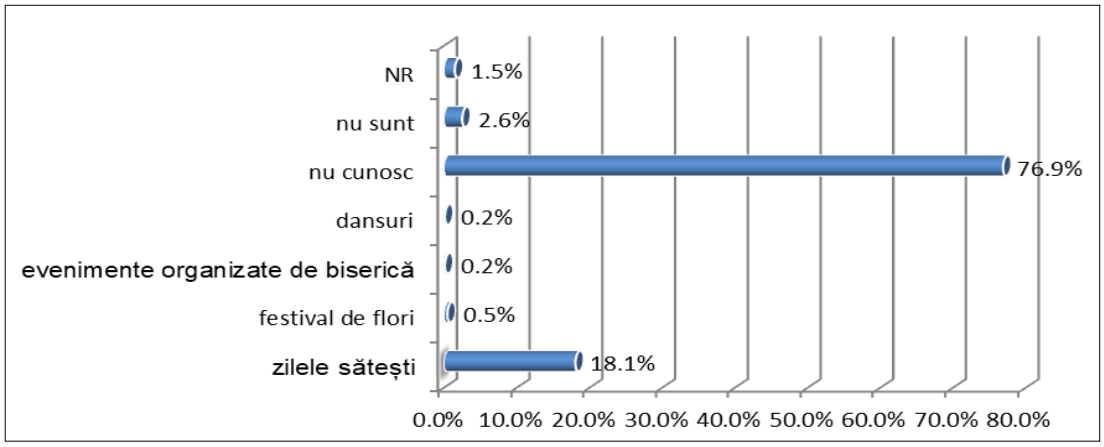

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: Majoritatea persoanelor chestionate, în procent de 76,9% nu cunosc nici o formă de colaborare între localitățile adiacente/vecine.

4. Dacă aţi avea posibilitate, ce aţi schimba în localitate/comună?

Dintre cei 582 de respondenți, în proporție de 22,2% (143 răspunsuri) consideră că ar aduce schimbări infrastructurale, 9,1% (59 răspunsuri) ar aduce schimbări de mediu, 7,6% (59 răspunsuri) ar aduce schimbări de natură socială, 2% (13 răspunsuri) ar aduce schimbări de natură economică, 1,6% (10 răspunsuri) ar aduce schimbări în domeniul sănătății, 0,8% (5 răspunsuri) ar aduce schimbări de natură educațională, iar 56,7% (366 răspunsuri) au oferit alte răspunsuri.

Fig. 27 – Structura răspunsurilor la întrebarea: „Dacă ați avea posibilitatea, ce ați schimba în localitate/comună?”

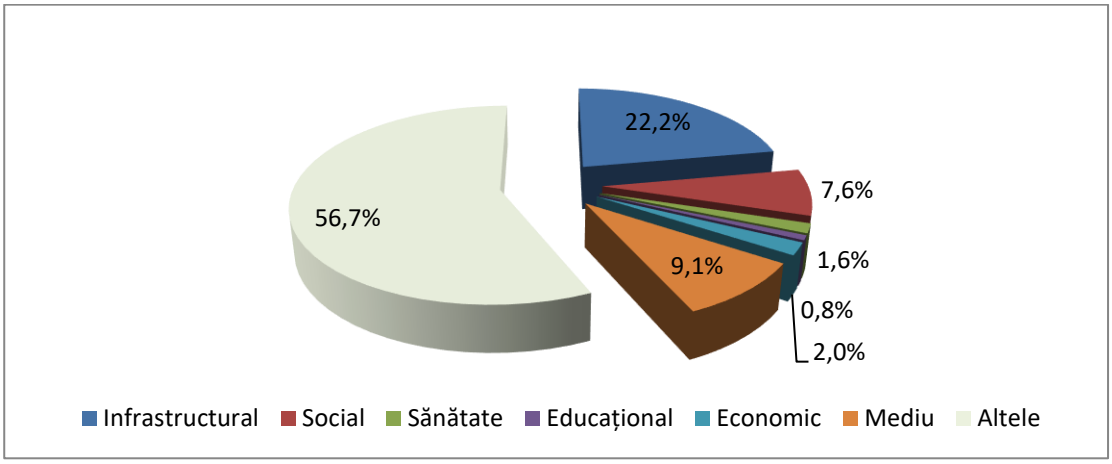

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Schimările infrastructurale vizează:

- serviciul de transport puplic (9,9%),
- reabilitarea drumurilor (5,1%),
- fluidizarea traficului (2,8%),
- locuri de parcare suplimentare (2,3%),
- locuri de joacă și parcuri (1,2%),
- acoperire cu semnal de telefonie mobilă (0,5%).

Schimbările de natură socială vizează:

- crearea de locuri de promenadă/ recreere (3,1%),
- organizarea de evenimente și activități pentru toate categoriile de vârstă (1,4%),
- servicii sociale (1,1%),
- păstrarea odinii și liniștii publice (1,9%).

Schimbările în domeniul sănătății vizează:

- serviciile medicale cu accent pe existența unui medic de familie (1,2%),
- farmacii (0,2%)
- cabinet medical (0,2%).

Schimbările de natură educațională vizează:

- creșterea numărului grădinițelor și școlilor (0,8%).

Schimbările ne natură economică:

- vizează crearea de oportunități locale și locuri de muncă (0,5%),
- mai multe magazine (0,8%),
- restaurante locale (0,6%),
- înființarea unei brutării (0,2%).

Schimbările de mediu vizează:

- gestionarea deșeurilor (1,7%),
- întreținerea curățeniei în spațiile publice (5,6%)
- crearea de spații verzi (1,9%).

Alte răspunsuri:

- 32,4% din respondenți nu ar schimba nimic,
- 2,5% ar schimba multe lucruri pe care însă nu le-au menționat,
- 0,3% nu știu ce ar schimba,

- 1,6% ar dori să se dezvolte comuna astfel încât să devină un oraș sau să aparțină de Târgu Mureș,
- 0,3% din respondenți nu ar dori să se modernizeze,
- 1,2% ar dori ca poliția să fie activă, eficientă și să existe supraveghere video în parcuri,
- 11,8% ar dori coeziune comunitare, responsabilizarea și reținerea tinerilor în comună,
- 3,3% ar dori să fie schimbări la nivelul autorității locale,
- 3,6% nu au oferit răspuns.

Fig. 28 – Principalele schimbări menționate de către respondenți în completarea chestionarelor

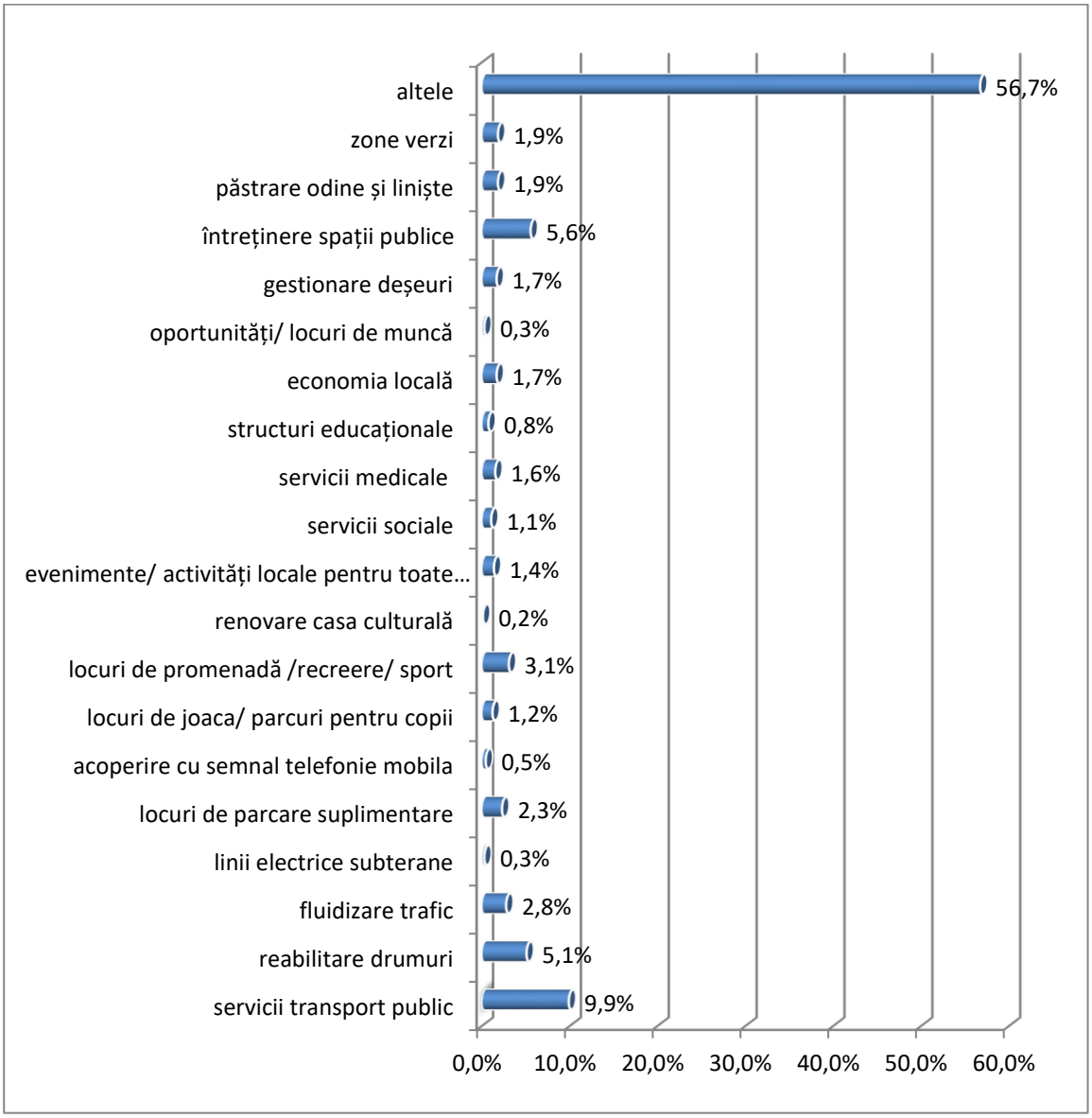

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: Din totalul respondenților, 67,6% ar efectua schimbări la nivelul comunei. Dintre aceștia, 22,2% ar efectua schimbări la nivelul infrastructurii.

La nivelul comunei Cristești, infrastructura constituie principalul element pentru a cărui îmbunătățire este necesară efectuarea schimbărilor și implicit a investițiilor.

5. Cum doriți să vă vedeți comuna peste 7 ani?

Dintre 582 de respondenți, în proporție de 57,2% (383 răspunsuri) ar dori să vadă comuna mai dezvoltată, 12,1% (81 răspunsuri) ar dori să se înregistreze îmbunătățire la nivel social, 9,9% (66 răspunsuri) vizează o comună „mai verde", cu importante investiții ecologice, 0,6% (4 răspunsuri) ar dori să existe oportunități locale, 0,3% (2 răspunsuri) vizează domeniul sănătății, iar 19,9% (133 răspunsuri) au oferit alte răspunsuri.

Fig. 29 – Structura răspunsurilor acordate la întrebarea:„Cum doriți să vă vedeți comuna peste 7 ani?"

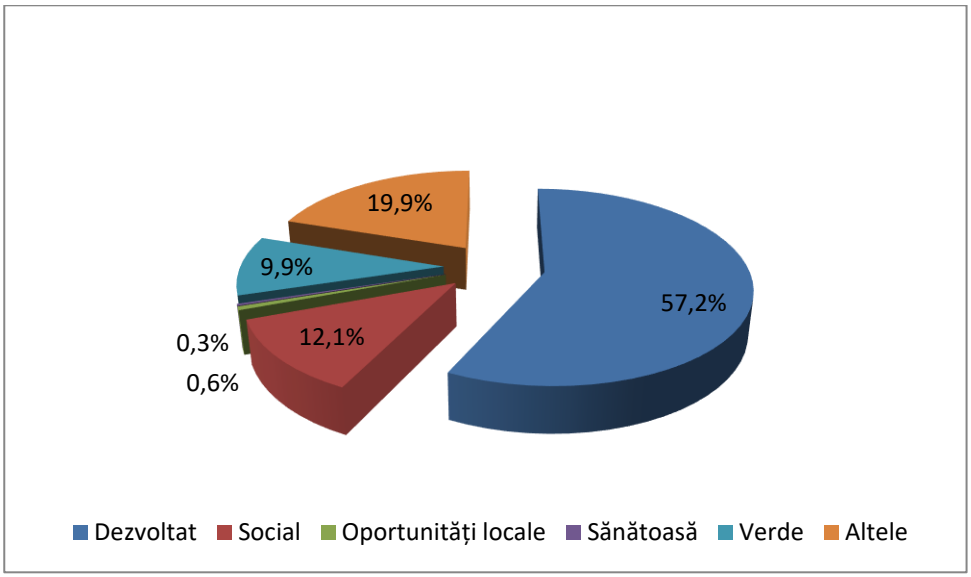

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

În ceea ce privește dezvoltarea, 55,8 % dintre respondenți ar dori să vadă comuna mai organizată și dezvoltată peste 7 ani, 0,3% ar dori ca drumul să fie reabilitat, 0,4% ar dori să existe locuri de parcare, 0,6% văd comuna cu trafic fluidizat, iar 0,1% ar dori să existe acoperire cu semnal de telefonie mobilă.

Din punct de vedere social, 8,4% dintre respondenți ar dori o comună civilizată și disciplinată peste 7 ani, 1,9% ar dori să existe coeziune comunitară, 0,9% ar dori să existe locuri de promenadă, joacă și sport, iar 0,9% ar dori să vadă comuna populată și populară.

0,6% din respondenți ar dori ca peste 7 ani să existe oportunități locale și locuri de muncă.

0,3% din respondenți ar dori să vadă comuna și comunitatea sănătoasă.

În ceea ce privește mediul înconjurător, 9,9% dintre respondenți ar dori să existe mai multe spații verzi, să se reducă poluarea fonică și să se mențină curățenia în spațiile publice.

Alte răspunsuri: în proporție de 10,3% respondenții ar dori să rămână așa cum este acum, 4,2% ar dori să fie schimbată, 1,2% ar dori să fie același Primar și peste 7 ani, 0,3% ar dori schimbări în cadrul autorității locale, 0,4% nu vor să fie în comună peste 7 ani, 2,3% nu știu, iar 1% nu au oferit răspuns.

Fig. 30 – Detalierea răspunsurilor acordate la întrebarea:„Cum doriți să vă vedeți comuna peste 7 ani?”

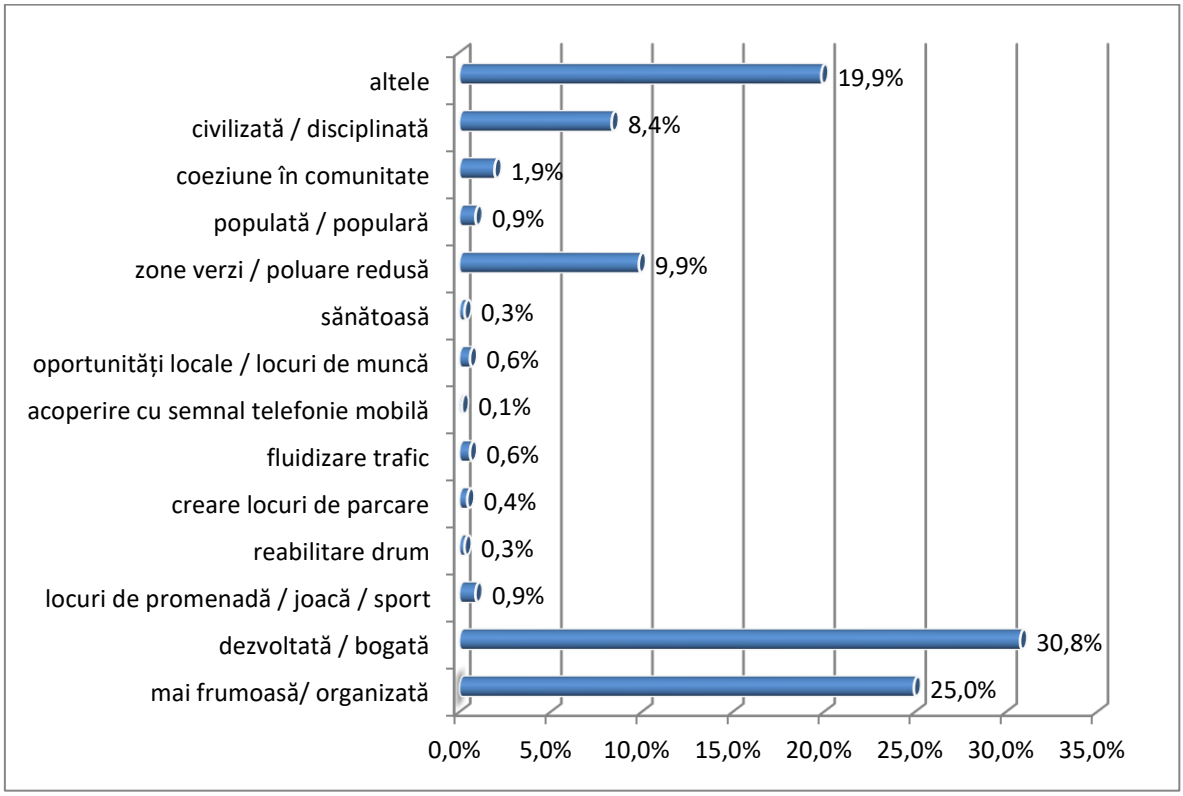

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: Majoritatea respondenților (55,8%) ar dori să vadă comuna mai dezvoltată și mai organizată peste 7 ani, iar în proporție de 9,9% își doresc o comună cu mai multe spații verzi și nivel redus de poluare.

6. Pe o scală de la 1-10 cum evaluați serviciile autorităților locale?

Dintre 582 de respondenți, au evaluat serviciile autorităților locale ca fiind bune, acordând punctaj între 7-8 în proporție de 61% (354 persoane), 24% (140 persoane) au evaluat serviciile ca fiind foarte bune acordând punctaj între 9-10, 12% (71 persoane) au evaluat ca fiind satisfăcătoare acordând punctaj între 5-6, iar 3% (17 persoane) au evaluat ca fiind slabe acordând punctaj între 1-4.

Fig. 31 – Structura răspunsurilor acordate la întrebarea:„Pe o scală de la 1 – 10 cum evaluați serviciile autorităților locale?”

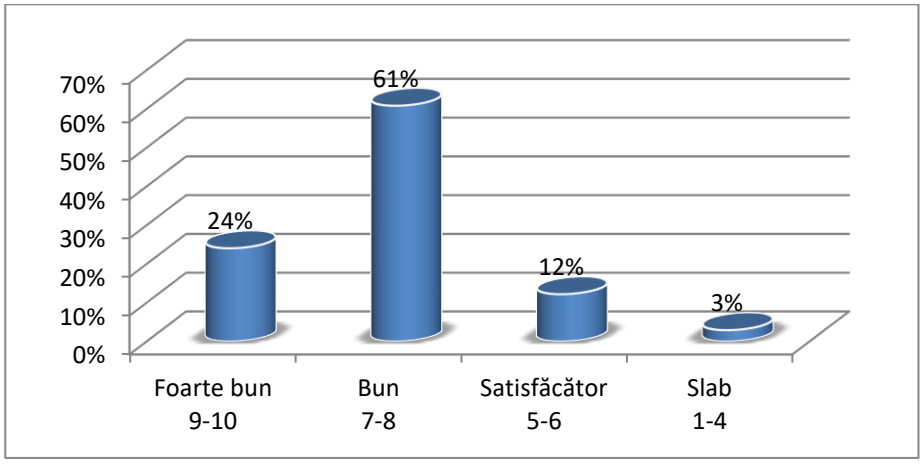

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă cel mai rău, iar 10 cel mai bun, dintre 582 de respondenți, 8,4% au acordat punctaj 10; 15,6% au acordat punctaj 9; 35,6% au acordat punctaj 8, 25; 3% au acordat punctaj 7; 8,9% au acordat punctaj 6; 3,3% au acordat punctaj 5; 2,1% au acordat punctaj între 1-4; iar 0,9% nu au oferit răspuns.

Fig. 32 – Detalierea răspunsurilor acordate la întrebarea:„Pe o scală de la 1 – 10 cum evaluați serviciile autorităților locale?”

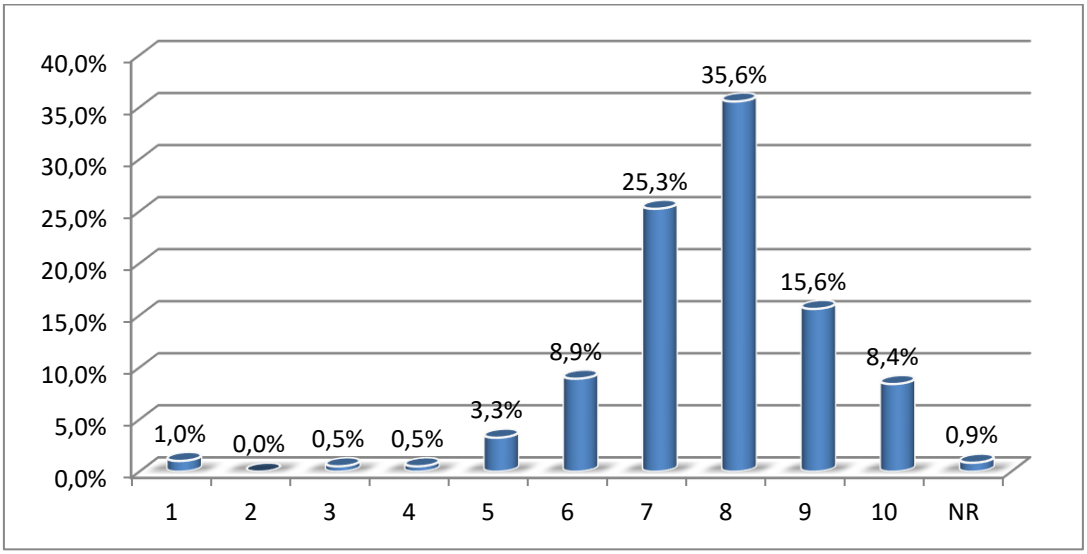

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: Populația comunei Cristești evaluează serviciie autorităților locale prin calificativul „Bun”.

7. Pe o scală de la 1-10 cât de mult credeţi că este necesar organizarea programelor care vizează reducerea decalajelor în rândul persoanelor de etnie romă?

Dintre 582 de respondenți, în proporție de 57% (330 persoane) consideră că organizarea programelor care vizează reducerea decalajelor în rândul persoanelor de etnie romă nu este necesară acordând punctaj între 1-4; 25% (144 persoane) sunt neutri acordând punctaj între 5-6, iar 18% (108 persoane) consideră că este necesară organizarea unor astfel de programe acordând punctaj între 7-10.

Fig. 33 – Structura răspunsurilor acordate la întrebarea:„Pe o scală de la 1 – 10 cât de mult credeți că este necesar organizarea programelor care vizează reducerea decalajelor în rândul persoanelor de etnie romă?”

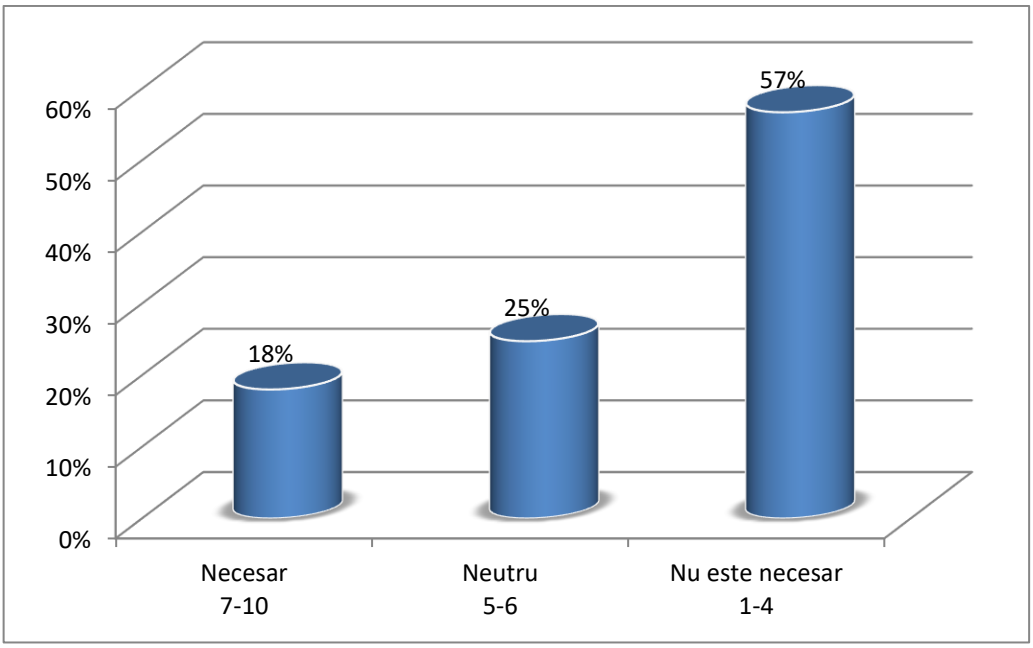

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Majoritatea rerspondenților consideră că organizarea programelor pentru reducerea decalajelor nu este necesară, astfel, 22,5% au acordat punctaj 1, 16% au acordat puntaj 2, 8,4% au acordat punctaj 3, iar 8,6% au acordat punctaj. În proporție de 1,2% respondenții nu au acordat punctaj pentru evaluarea necesitatea programelor.

Dintre respondenții neutri, 13,2% au acordat punctaj 5, iar 11,5% au acordat punctaj 6.

Dintre respondeții care consideră că organizarea programelor este necesară, 7% au acordat punctaj 7; 5,5% au acordat punctaj 8; 1,7% au acordat punctaj 9; iar 4,3% au acordat punctaj 10.

Răspunsuril care vizează locuitorii de etnie romă, au fost acordate și în cadrul întrebărilor: *Ce ați schimba în localitate?* (0,9%) și *Care considerați că sunt principalele probleme ale comunei?*(3,1%).

Fig. 34 – Detalierea răspunsurilor acordate la întrebarea:„Pe o scală de la 1 – 10 cât de mult credeți că este necesar organizarea programelor care vizează reducerea decalajelor în rândul persoanelor de etnie romă?”

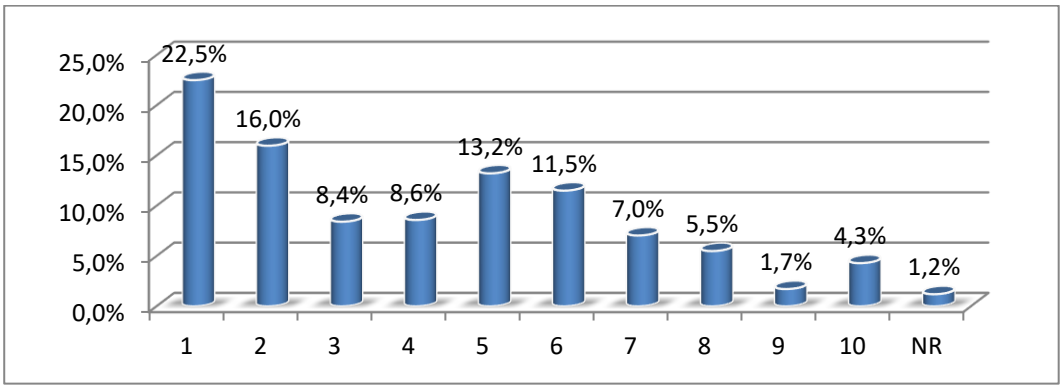

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: 57% dintre respondenți consideră că nu este necesară organizarea programelor care vizează reducerea decalajelor în rândul persoanelor de etnie romă, dintre care în proporție de 38,5% au acordat punctaj minim între 1-2.

8. Care considerați că sunt principalele trei probleme ale comunei Cristești?

De la 582 de persoane chestionate s-au primit 883 de răspunsuri concrete, iar 62 de persoane nu au oferit răspuns. În proporție de 34% (325 răspunsuri) problemele enumerate sunt de natură infrastructurală, în proporție de 4% (37 răspunsuri) de natură socială, în proporție 5% (44 răspunsuri) din domeniul sănătății, 1% (10 răspunsuri) de natură educațională, 9% (83 răspunsuri de natură economică, 13% (126 răspunsuri) legate de mediu, iar 34% (320 răspunsuri) au acordat alte răspunsuri.

Fig. 35 – Structura răspunsurilor acordate la întrebarea:„Care considerați că sunt principalele trei probleme ale comunei Cristești?”

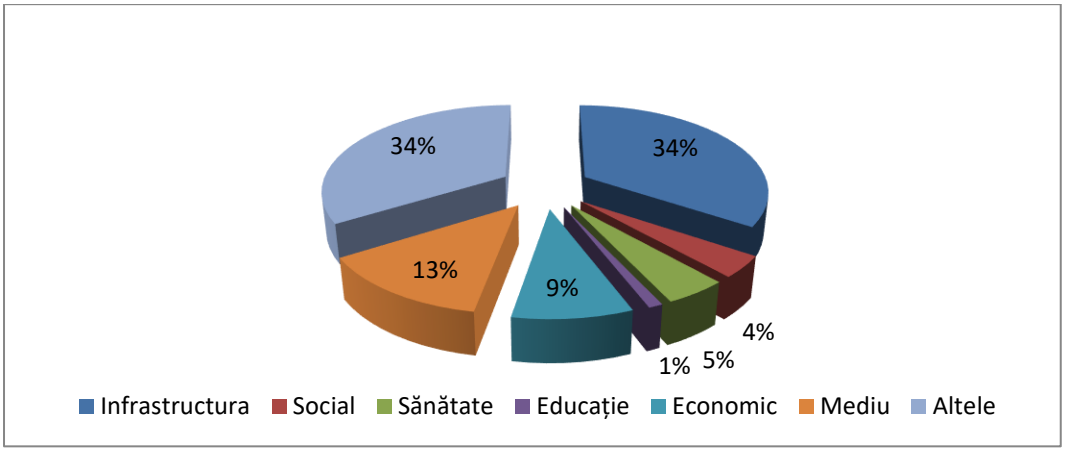

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Dintre problemele infrastructurale:

- 7% vizează infrastructura rutieră (asfaltare drumuri, trotuare, șanțuri, centura ocolitoare, treceri de pietoni semaforizate/insuficiente),

- 5,7% vizează traficul,

- 0,8% vizează serviciile comunitare de utilități publice (alimentare cu apă, canalizare, iluminat public, acoperire cu semnal),

- 4,4% vizează lipsa locurilor de parcare,

- 2,8% vizează lipsa locurilor de joacă și a infrastructurii sportive,

- 13,3% vizează serviciul de transport public (calitate/ linii/ rute/ program autobuze),

- 0,1 % vizează lipsa unei capele,

- 0,2% vizează lipsa locurilor amenajate pentru animale de companie.

Dintre probleme de natură socială:

- 0,7% vizează căminul cultural,

- 1,3% vizează lipsa evenimentelor și activităților locale,

- 1,9% vizează lipsa locurilor de promenadă și socializare.

Dintre problemele din domeniul sănătății:

- 2% vizează lipsa farmaciilor,

- 1,2% vizează lipsa unui dispensar/ cabinet medical,

- 0,7% vizează lipsa unui spital,

- 0,4% vizează lipsa unui medic de familie și asistenței medicale,

- 0,3% vizează lipsa unui centru pentru vârstnici și discriminarea.

Dintre problemele de natură educațională:

- 0,3% vizează lipsa serviciilor de educație timpurie ante-preșcolară tip creșă,

- 0,4% vizează lipsa învățământului gimnazial și liceal,

- 0,3% vizează grădinița și educația.

Dintre problemele de natură economică:

- 4,7% vizează economia locală (dintre care în proporție de 1,8% vizează lipsa diversității magazinelor respectiv magazine insuficiente,

- 1,6% vizează lipsa restaurantelor,

- 1,1% lipsa unei piețe de zi,

- 0,2% vizează lipsa fabricilor și localurilor),

- 4,1% vizează lipsa oportunităților la nivel local și lipsa locurilor de muncă.

Dintre problemele de mediu:

- 9,3% vizează problemele privind întreținerea spațiilor publice,
- 1% lipsurile serviciului de salubrizare,
- 1,7% poluarea fonică,
- 1,7% lipsa zonelor verzi,
- 0,4% problemele privind deșeurile agricole.

Alte răspunsuri:

- 12% nu știu cu ce probleme se confruntă comuna,
- 6,9% au răspuns că nu sunt probleme,
- 1,8% au răspuns că există multe probleme pe care însă nu le-au menționat
- 6,6% nu au oferit răspuns,
- 4,9% răspunsuri vizează comportamentul inadecvat al membrilor comunității,
- 1,8% răspunsuri vizează lipsa pazei pe timp de noapte, serviciile poliției locale, colaborare locală și birocrația.

Fig. 36 – Detalierea principalelor probleme existente la nivelul comunei Cristești

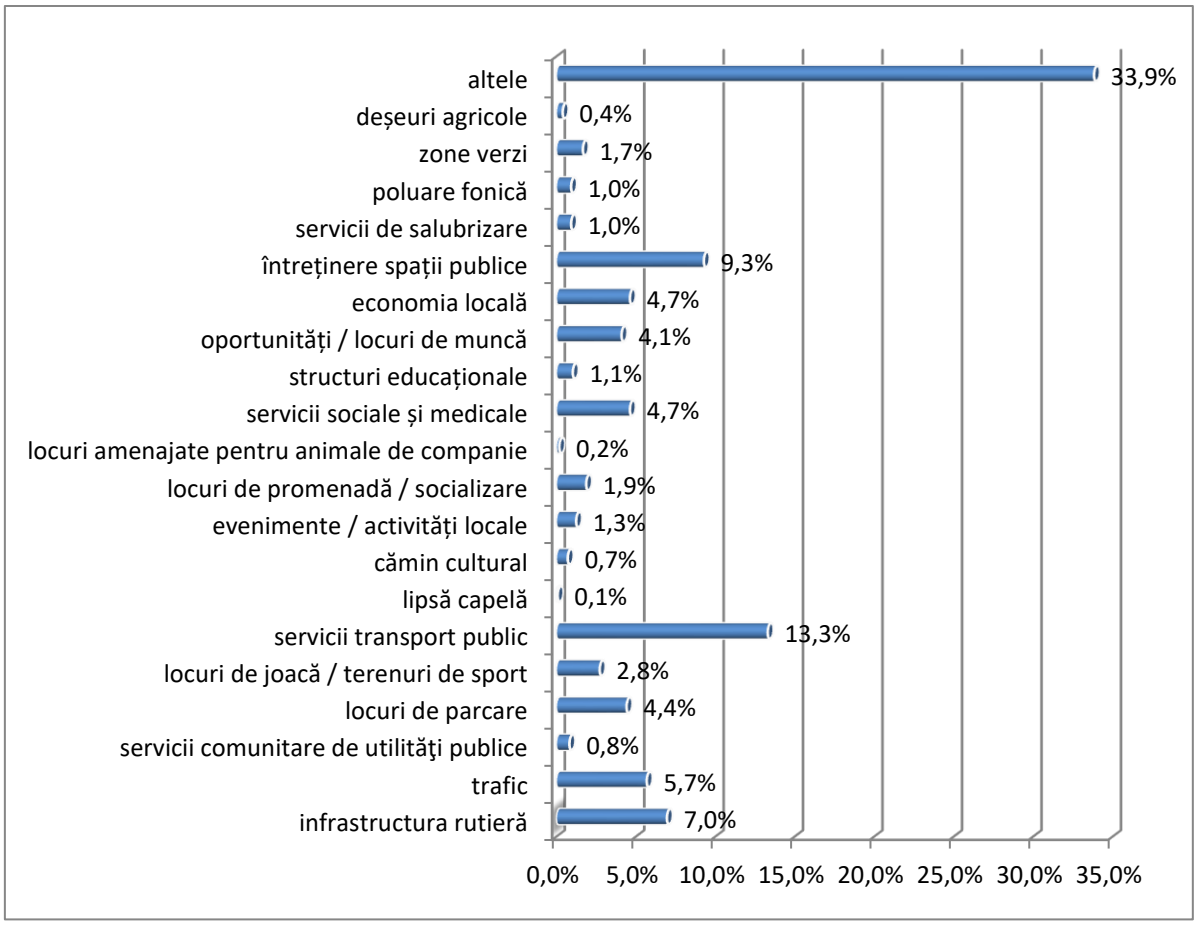

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: Majoritatea problemelor (13,3%) vizează serviciile specifice transportului public, în proporție de 9,3% întreținerea spațiilor verzi, iar în proporție de 7% infrastructura rutieră.

9. Cum vedeți dezvoltarea comunității în următorii 7 ani?

Dintre 582 de persoane chestionate, în proporție de 54% (315 persoane) consideră că dezvoltarea va fi constantă, în etape mici, în proporție de 23% (131 persoane) consideră că dezvoltarea va fi rapidă în toate sectoarele, 11% (64 persoane) consideră că dezvoltarea se va înregistra în anumite sectoare, 8% consideră că dezvoltarea va stagna, iar 4% (25 persoane) nu au oferit răspuns.

Fig. 37 – Structura răspunsurilor acordate la întrebarea: „Cum vedeți dezvoltarea comunității în următorii 7 ani”?

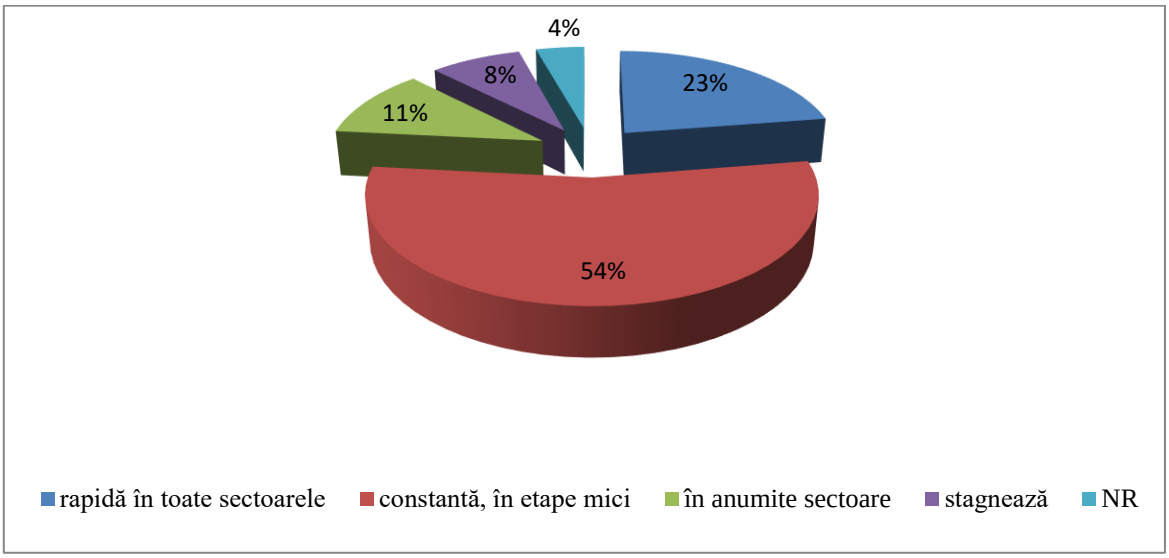

Sursa: prelucrarea datelor din chestionarele distribuite în rândul populației comunei Cristești

Concluzie: Majoritatea respondenților (54%) consideră că dezvoltarea comunei Cristești va fi constantă, această proporție fiind în concordanță cu procentul de 57,2% rezultat din răspunsurile acordate la întrebarea Cum vedeți comuna peste 7 ani? conform cărora respondenții ar dori să vadă comuna mai dezvoltată și mai organizată.

CONCLUZII

Cele mai multe persoane care au fost chestionate reprezintă locuitorii din satul Cristești cu un procent de 82% din total respondenți.

Majoritatea respondenților reprezintă persoane cu ocupație în proporție de 58%, procent urmat de pensionari în proporție de 22%. Respondenții care au declarat că au ocupație își desfășoară activitatea în varii domenii, precum sectorul agricol, industrial,

medical, învățământ, HORECA, vânzări, meșteri, anterprenori, liberi profesioniști. În total listând 91 de tipuri de ocupații.

În funcție de sexe, respondenți se împart aproape în egală măsură, diferența dintre respondenți de sex masculin majoritari (51%) și sex feminin (48%) fiind de doar 3 puncte procentuale.

Cel mai mare procentaj privind vârsta respondenților o reprezintă cea între 46-65 ani în proporție de 32%, în timp ce cel mai mic procentaj privind respondenții o reprezintă cea între 15-25 ani în proporție de 12%.

Majoritatea persoanelor au considerat realizările infrastructurale acele realizări de care se pot mândri, însemnând o proporţie de 70,2%.

Principalele realizări sunt reprezentate de asfaltarea drumului (29,2%), amenajarea parcului (15,9%), respectiv renovarea grădiniței (12,1%).

Deşi într-o proporţie foarte mare, (70,2%) se consideră realizările infrastructurale acele lucruri de care se pot mândri respondenţi (conform întrebării nr.1), referitor la lipsurile comunităţii se consideră deficienţele infrastructurale în proporţie de 42%.

Majoritatea respondenților (11,2%) consideră calitatea serviciilor de transport public una dintre principalele deficiențe ale comunei, urmată de reabilitarea drumurilor locale (10,5%), respectiv economia locală (9,9%). Deficiențele de natură infrastructurală și cele de natură economică sunt considerate a fi cele mai prioritare în realizarea investițiilor.

Majoritatea persoanelor chestionate, (76,9%) nu cunosc nici o formă de colaborare între localitățile adiacente/vecine.

Din totalul respondenților, 67,6% ar efectua schimbări la nivelul comunei. Dintre aceștia, 22,2% ar efectua schimbări la nivelul infrastructurii.

La nivelul comunei Cristești, infrastructura constituie principalul element pentru a cărui îmbunătățire este necesară efectuarea schimbărilor și implicit a investițiilor.

Majoritatea respondenților (55,8%) ar dori să vadă comuna mai dezvoltată și mai organizată peste 7 ani, iar 9,9% ar dorim ca peste 7 ani comuna să aibă mai multe spații verzi și nivel redus de poluare.

Evaluarea serviciilor autorității locale a primit în cea mai mare proporție un punctaj între 7-10 (85%) și punctaj între 1-6 sau nu au oferit răspuns în proporție de 15%.

57% dintre respondenți consideră că nu este necesară organizarea programelor care vizează reducerea decalajelor în rândul persoanelor de etnie romă, dintre care 38,5% au acordat punctaj minim între 1-2.

Majoritatea problemelor sunt indentificate la nivelul serviciilor de transport public, în proporție de 9,3% sunt identificate la nivelul întreținerii spațiilor verzi, iar în proporție de 7% reprezintă problemele legate de infrastructura rutieră.

Majoritatea respondenților (54%) consideră că dezvoltarea comunei Cristești va fi constantă, această proporție fiind în concordanță cu procentul de 57,2% rezultat din răspunsurile acordate la întrebarea Cum vedeți comuna peste 7 ani? conform cărora respondenții ar dori să vadă comuna mai dezvoltată și mai organizată.

5.2. Analiza SWOT a Comunei Cristești

Analiza SWOT este un instrument de diagnoză a situaţiei actuale, potrivită pentru verificarea și analiza poziției strategice de ansamblu a localității, care pune în evidență principalii factori stimulativi sau restrictivi, respectiv limitările și atuurile care trebuie luate în considerare în procesul de planificare a dezvoltării localității. Acronimul SWOT vine din primele litere ale cuvintelor: Strengths – puncte tari, Weaknesses – puncte slabe, Opportunities – oportunităţi şi Threats – ameninţări. Punctele forte și oportunitățile identificate reprezintă resursele strategice comune care vor fi valorificate în urmărirea obiectivelor strategice. Acestea depind în mare măsură de punctele slabe interne și amenințările externe existente.

Analiza SWOT a comunei Cristești este realizată din două perspective:

- Perspectiva calitativă – care prezintă punctele forte, slăbiciunile, oportunitățile și amenințările
- Perspectiva strategică – care urmărește viziunea cu privire la orientările viitoare, motivația (acceptarea, atitudinea politică, valorile sociale și culturale) și obiectivele (siguranța locurilor de muncă, îmbunătățirea condițiilor locale).

Analiza SWOT permite identificarea punctelor cheie și a zonelor în care trebuie aduse îmbunătățiri, în ce măsură și în ce condiții se poate îndeplini programul propus. Sunt identificate punctele tari și punctele slabe, iar oportunitățile și amenințările rezultă în urma identificării acestora la nivelul comunei Cristești.

În dezvoltarea analizei SWOT a comunei Cristești, s-a ținut cont de atingerea următoarelor domenii:

- așezarea geografică, accesibilitate
- capital uman
- economie (economie, agricultură, turism, alte servicii)
- infrastructură
- sănătate
- educație
- servicii sociale
- cultură, recreere, sport
- protecția mediului (utilizarea energiei regenerabile, gestionarea deșeurilor, poluarea apei, solului, a aerului, arii naturale protejate)
- cooperare între localități

5.2.1 Analiza SWOT al comunei Cristești din perspectiva așezării geografice

AŞEZARE GEOGRAFICĂ, ACCESIBILITATE	
PUNCTE FORTE	**PUNCTE SLABE**
- Cristeşti are o poziţie privilegiată în Zona Metropolitană Târgu Mureș, fiind situată între oraşele Ungheni şi Tîrgu Mureş - Râul Mureș reprezintă limita de comună - Distanţa de cele mai apropiate oraşe Tîrgu Mureş şi Ungheni este de aproximativ 1,5 km - Comuna este traversată de Drumul European E60 - Acces la cale ferată, magistrala 405 - Localizare în apropierea Aeroportului Internațional Transilvania Târgu Mureș (la distanța de 7,2 km)	- Zonă expusă pericolului de producere a inundaţiilor pe cursuri de apă și afectat de hazardurile naturale (alunecări de teren)[21] - Lipsa investițiilor pentru prevenirea inundațiilor și revărsărilor - Localizarea în imediata apropiere de Combinatul Chimic AZOMUREȘ SA, cu factori ridicați de risc (catastrofe, accidente, poluare, disconfort etc.) - Scăderea interesului pentru transportul feroviar - Lipsa unei centuri rutiere ocolitoare pentru a degreva partea centrală a comunei de transportul greu - Trafic rutier în creștere – accentuarea gradului de poluare
OPORTUNITĂŢI	**AMENINŢĂRI**
- Existența fondurilor structurale și de coeziune ale Uniunii Europene dedicate dezvoltării zonelor rurale	- Ploile torențiale pot cauza creșterea apelor pâraielor și inundarea localităților, provocând astfel pagube însemnate - Solurile sunt supuse eroziunilor și alunecărilor de teren - Fenomene hidrice și climatice de risc (grindină, secetă, ceață)

[21]Conform Legii 575/2001, comuna Cristești este clasificată ca zonă cu potențial ridicat de producere a inundațiilor

5.2.2 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva capitalului uman

CAPITAL UMAN	
PUNCTE FORTE	**PUNCTE SLABE**
- Populație eterogenă sub aspect etnic[22] - Diversitate confesională[23] - Numărul copiilor se află într-o continuă creștere - Grad ridicat al siguranței publice, prin montare camere de supraveghere - Raport echilibrat al populației structurate în funcție de sexe - Structură echilibrată a populației pe grupe de vârstă - Proporție semnificativă a cetățenilor cu studii superioare și medii - Existența forței de muncă	- Spor natural negativ - Migrarea tinerilor spre mediul urban şi străinătate – Sold migratoriu negativ - Număr ridicat al populației inactive - Intensificarea fenomenului de îmbătrânire a populației comunei - implicare insuficientă din partea comunității locale
OPORTUNITĂŢI	**AMENINŢĂRI**
- Organizare de cursuri de formare profesională pentru grupurile vulnerabile (persoane cu dizabilităţi, populaţia de etnie rromă) șomeri, tineri şi femei și persoane de peste 50 de ani din comună - Organizarea programelor pentru copii prin proiecte finanțate din fonduri norvegiene - Existența programelor de finanțare pentru stimularea migrației tinerilor către mediul rural - Existența programelor de finanțare pentru dezvoltarea și utilizarea eficientă a capitalului uman, inclusiv stimularea gradului de ocupare - Acordarea subvențiilor pentru stimularea și susținerea natalității -	- Nivel crescut de dependenţă demografică față de raportul național și județean (numărul persoanelor de vârstă inactivă care revin, în medie, la 100 persoane de vârstă activă) - Intensificarea ratei mortalității - Recensământul nu prezintă situația reală a migrației populației de etnie romă (fizic locuiesc în comună însă în acte nu se actualizează domiciliul)

[22]Conform datelor finale al recensământului din 2011, majoritatea populației comunei Cristești aparține etniei maghiare, celelalte etnii existente pe teritoriul comunei sunt română și romă.
[23]Din punct de vedere al apartenenței religioase, principalele religii care predomină pe teritoriul comunei sunt: ortodoxă, penticostală, creștină de rit vechi.

5.2.3 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva domeniului economic

ECONOMIE, AGRICULTURĂ, ZOOTEHNIE, TURISM	
PUNCTE FORTE	**- PUNCTE SLABE**
- Suprafața agricolă de 886 ha - Existența terenurilor agricole propice culturilor de cereale (porumb, grâu și secară), cartofi și legume - Potenţial ridicat pentru promovarea agriculturii şi zootehniei eco; - Productivitate ridicată şi semnificativă pentru Zona Metropolitană şi judeţ la grâu, secară, porumb, legume; - Productivitate ridicată la producţia de lapte;	- Practicarea agriculturii în formă organizată insuficient dezvoltată(1140 de exploataţii agricole individuale); - Numărul relativ scăzut de animale cât şi a produselor specifice, sub nivelul potenţialului comunei; - Lipsa unei politici coerente pentru cultivarea plantelor cu nivel ridicat de productivitate; - Utilajele agricole au grad de uzură ridicat; - Lipsă terenuri pentru tineri - Terenuri parcelate/ insuficiente pentru atragerea investitorilor
OPORTUNITĂŢI	**AMENINŢĂRI**
- Existența unor reglementări care permit asocierea între deținătorii exploatațiilor agricole în scopul obținerii subvențiilor - Asocieri pentru producerea și comercializarea produselor agricole și zootehnice - Existența posibilităților de finanțare pentru sprijinirea afacerilor - Existența fondurilor guvernamentale și structurale pentru tineri antreprenori în special tineri fermieri - Existența fondurilor pentru înființarea și dezvoltarea exploatațiilor agricole - Organizarea evenimentelor de informare și a cursurilor de formare profesională în domeniul antreprenoriatului	- Risc de polarizare excesivă în dezvoltarea unor ramuri economice dependente exclusiv de resursele naturale - Frecvente modificări ale legislației în domeniul fiscal - Zonă expusă inundațiilor, ceea ce periclitează desfășurarea activităților agricole - Creșterea procentului de fond funciar neexploatat datorită scăderii rentabilității financiare în exploatarea agricolă - Concurența neloială a importatorilor de produse agrozootehnice - Apariția unor evenimente economice sau politice care afectează posibilitatea accesării unor fonduri europene comunitare - Concurența produselor de substituție - Fenomene hidrice și climatice de risc (grindină, secetă etc.) care pot afecta agricultura și confortul cetățenilor - Lipsa unor politici clare și ferme cu privire la gestionarea deșeurilor animale și vegetale

5.2.4 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva infrastructurii

INFRASTRUCTURA	
PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
- 3 rețele de telefonie și internet - Asfaltare drum (Vălureni) - Rețea de canalizare (Vălureni) - Alimentare cu apă (Vălureni) - Iluminat public (Vălureni) - Capelă - Amenajare parc - Legătura prin drumuri naționale, județene și europene (E60) cu Municipiul Târgu Mureș și Aeroportul Internațional Transilvania Târgu Mureș	- Insuficiente locuri de joacă - Lipsă parc pentru romi - Lipsă limitatoarelor de viteză la trecerile de pietoni pe drumul principal - Trafic intens în special a autovehiculelor de mare tonaj - Necesitate eliminare tonaj greu în trafic - Lipsă drum de legătură între Vălureni și Cristești - Infrastructura rutieră necesită reabilitare - șanțuri necurățate - Necesitate extindere rețea utilități - Lipsa unei centuri ocolitoare a comunei - Lipsă locuri de parcare - Vechiul pod feroviar peste râul Mureș (fosta linie îngustă) în stare degradată (ce leagă satul Cristești de Sâncraiul de Mureș) - Lipsă pod de legătură peste râul Mureș - Lipsă pasaj subteran pe str. Gării - Infrastructură rețele aeriene de electricitate și de telecomunicații ce strică imaginea comunei - Lipsă drumuri agricole asfaltate
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
- Existența programelor de finanțare pentru îmbunătățirea condițiilor de transport, modernizarea căilor de rulare, crearea infrastructurii pentru transportul nemotorizat - Colaborare între Primării pentru puncte de trecere între comune, identificare investitori, negociere redevențe - Centura ocolitoare	- Lipsă fondurilor poate întârzia sau chiar periclita implementarea unor proiecte - Majorarea emisiilor de CO2 datorită traficului intens - Trecerea de cale ferată (CFR) îngreunează traficul - Capacitate insuficientă a sistemului electric

5.2.5 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva domeniului sănătății

SERVICII DE SĂNĂTATE	
PUNCTE FORTE	**PUNCTE SLABE**
- Serviciile medicale de urgență sunt la o distanță relativ mică, în municipiul Târgu Mureș - Existența serviciului de îngrijire la domiciliu prin servicii sociale în Municipiul Târgu Mureș	- Lipsa unor programe de consiliere și informare în ceea ce privește igiena corporală, planificarea familială și prevenirea bolilor - Lipsa unor programe dedicate persoanelor care suferă de boli cronice și persoanelor cu dizabilități - Lipsa unui centru de sănătate - Lipsa serviciilor medicale de laborator și a serviciilor medicale specializate - Lipsă dispensar, medic de familie în Vălureni - Lipsa serviciului de asistenţă medicală comunitară - Lipsă Centru Medical Cristești
OPORTUNITĂŢI	**AMENINŢĂRI**
- Oportunități de finanțare pentru dezvoltarea și modernizarea cabinetelor medicale - Existența unor programe de finanțare pentru modernizarea infrastructurii medicale - Oportunităţi de finanţare pentru implementarea serviciilor de asistenţă medicală comunitară - Existența pe piața muncii a personalului cu pregătire în domeniul medical - Diversificarea ofertei serviciilor de sănătate prin favorizarea unor entități private	- Creșterea numărului îmbolnăvirilor datorate degradării factorilor de mediu

5.2.6 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva domeniului educației

EDUCAȚIE	
PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
- Grădinița cu program prelungit Cristești - A doua grădiniță cu program normal în curs de realizare - Dezvoltare/ extindere școală	- Lipsă linie de predare pentru minoritatea romă - Lipsă creșă (aparține de Ministerul Sănătății) - Comportament neadecvat elevi de etnie romă în cadrul instituției de învățământ - Integrarea romilor

	- Necesitate echipamente IT și creșterea competențelor în domeniul IT
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
- Înființare școala părinților - Înființare clase a doua șansă - Program școală după școală - Înființare școală pentru locuitorii de etnie romă	- Lipsă interes pentru participare sau părăsire programe specifice tip școala părinților, clase a doua șansă - Programa de învățământ nu e adaptată la situația romilor

5.2.7 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva serviciilor sociale

SERVICII SOCIALE	
PUNCTE FORTE	**PUNCTE SLABE**
- Existența serviciului de pază și protecție la nivelul comunei - Existența entităților care activează în domeniul social (ONG) - Implicarea unităților de cult în viața socială - Existența serviciului de îngrijire la domiciliu (Fundația Creștină Diakonia)	- Lipsa unui centru de zi pentru persoane vârstnice - Lipsa unui centru de zi pentru persoanele cu dizabilități - Lipsa unui centru multifuncțional care ar putea fi utilizat de către ONG-urile care activează în domeniul social - Lipsa furnizorilor de servicii sociale precum: logoped, mediator pentru comunitatea romă, mediator sanitar, mediator școlar, expert sociolog, asistent medical comunitar. - Lipsa serviciilor de consiliere individuală/ activităţi de grup pentru gravide - Lipsa serviciilor de educaţie timpurie şi dezvoltare timpurie - Lipsa programelor de educaţie parentală pentru familiile dezavantajate - Lipsă măsurilor inovatoare destinate familiilor dezavantajate cu copii mici - Lipsa activităților de voluntariat la nivelul comunei - Lipsa unei cantine sociale - Lipsa personalului medical și a serviciilor medicale de urgență disponibile pe timpul nopții

OPORTUNITĂŢI	AMENINŢĂRI
- Existența unor programe de finanțare pentru furnizarea serviciilor sociale - Existența unor programe de finanțare pentru sprijinirea ONG-urilor care activează în sfera socială - Existența posibilităților de finanțare pentru integrarea persoanelor de etnie romă în comunitate - Posibilități de finanțare care pot fi accesate în vederea dezvoltării programelor de protecție socială a grupurilor vulnerabile	- Salarii scăzute pentru personalul din sectorul social - Intensificarea gradului de dependență în rândul populației - Intensificarea în rândul populației a formelor de dependență vicioasă și a violenței domestice - Intensificarea fenomenului de discriminare

5.2.8 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva domeniului cultural (cultură, recreere, sport)

CULTURĂ, RECREERE, SPORT	
PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
- Organizare evenimente locale: ziua Cristești, cupa Cristești de fotbal - Calendarul programelor culturale anuale - Existența elementelor de multietnice și multiculturale pe teritoriul comunei - Existența ONG-urilor care activează în domeniul sportiv - Existența unor evenimente culturale organizate la nivel local - Existența căminelor culturale - Resurse umane de calitate - Copii sunt educați și reprezintă nucleul de bază al clubului de fotbal local - Copii sunt dornici de a face sport și educați în această direcție - Numărul copiilor care fac sport e în continuă creștere - Există asociații sportive locale	- Lipsa unui teren de sport - Lipsa unei săli de sport pentru perioada iernii - Lipsă unui bazin de înot, ștrand - Lipsă unor concursuri/ activități/ evenimente tematice pentru copii - Lipsa spațiilor verzi care ar putea fi utilizate ca zonă de relaxare/ promenadă - Spațiile verzi existente necesită reabilitare - Număr redus al persoanelor păstrătoare a tradițiilor locale - Lipsa programelor pentru tineret - Lipsa organizării seratelor și a altor evenimente culturale în comună
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
- Programe de finanțare pentru investiții în infrastructura sportivă - Înființare cluburi de drept public finanțate	- Alterarea moștenirii culturale și tradiționale - Interesul scăzut al populației pentru

din bugetul public - Existența posibilităților de finanțare a activităților sportive și de realizare a infrastructurii sportive - Posibilități de finanțare pentru promovarea valorilor culturale - Participarea la evenimentele culturale și sportive din Municipiul Târgu Mureș	cultură - Migrarea tinerilor spre mediul urban

5.2.9 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva protecției mediului

PROTECȚIA MEDIULUI	
PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
- Râul Mureș traversează comuna - Flora și fauna diversificată - Climat moderat, echilibrat, favorabil activităților agricole - Comună organizată și curată	- Stația de colectare și sortare a gunoiului poluează pânza freatică și aerul - Stația de epurare (poluare, dejecții, tonaj) - Combinatul chimic AZOMURES SA, amplasat in imediata apropiere a comunei, prezintă un grad ridicat de risc - Poluare chimică și fonică datorită traficului rutier intens - Spațiile verzi de pe teritoriul comunei sunt insuficiente - Lipsa educației ecologice și de protecție a mediului la nivelul unor categorii de locuitori
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
- Existența posibilităților de finanțare pentru reconversia și refuncționalizarea terenurilor degradate - Programe de finanţare pentru investiţii în surse de energie regenerabilă - Programe de finanțare pentru investiții în surse de producere a energiei regenerabile	- Reglementare zona de risc Azo Mureș (PUZ-uri refuzate) - Condițiile meteorologice nefavorabile pot provoca inundații și alunecări de teren - Creșterea gradului de îmbolnăvire a populației datorită poluării chimice - Fenomene hidrice și climatice de risc (grindină, secetă, ceață) care pot afecta agricultura și confortul cetățenilor.

5.2.10 Analiza SWOT a comunei Cristești din perspectiva cooperării între localități

COOPERAREA ÎNTRE LOCALITĂȚI	
PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
- Implicarea comunei Cristești în Grupul de Acțiune Locală GAL 3 - Amplasarea favorabilă în apropierea centrelor urbane și conexiuni rutiere, feroviare și aeriene	- Lipsa parteneriatelor cu alte localități din țară și din străinătate
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
- Posibilități de dezvoltare a relațiilor de înfrățire și cooperare cu alte localități europene - Existența programelor de finanțare care sprijină dezvoltarea relațiilor între localitățile înfrățite, dezvoltarea de noi parteneriate/colaborări.	- Apariția conflictelor la nivel internațional care pot genera dificultăți în încheierea parteneriatelor între localități la nivel european

5.3 Identificarea problemelor locale și analiza relațiilor dintre cauze și probleme

Problemele identificate atât în cadrul colectării informațiilor prin intermediul chestionarelor respectiv în cadrul organizării focus-grupurilor, alături de problemele rezultate în urma analizării punctelor slabe și amenințărilor asupra comunei, identificate în cadrul analizei SWOT, este dezvoltat arborele problemelor comunei Cristești Problemele identificate au fost organizate și relaționate conform metodei cauză-efect.

În cadrul arborelui problemelor, fiecărei probleme identificate îi sunt atribuite elemente derivate din analiza SWOT care susțin respectiva problemă.

Principalele efecte negative identificate la nivelul comunei Cristești sub influența problemelor existente sunt:

- Lipsa centrelor medicale
- Poluarea (stația de gunoi și stația de epurare)
- Lipsă spații de relaxare și sport
- Lipsă programe de integrare a romilor
- Necesitate fluidizare trafic

Datorită celor 5 efecte majore ale problemelor existente, comuna Cristești se află sub amenințarea riscului de a deveni un spațiu de viață mai puțin atractiv.

Comasate la nivelul fiecărui domeniu, principalele probleme ale comunei Cristești constau în:

- Infrastructură medicală insuficientă
- Infrastructură de mediu deficitară
- Sistem de servicii culturale, sociale și de sănătate slab dezvoltate
- Servicii sociale destinate minorității rome slab dezvoltate
- Infrastructură rutieră

ARBORELE PROBLEMELOR

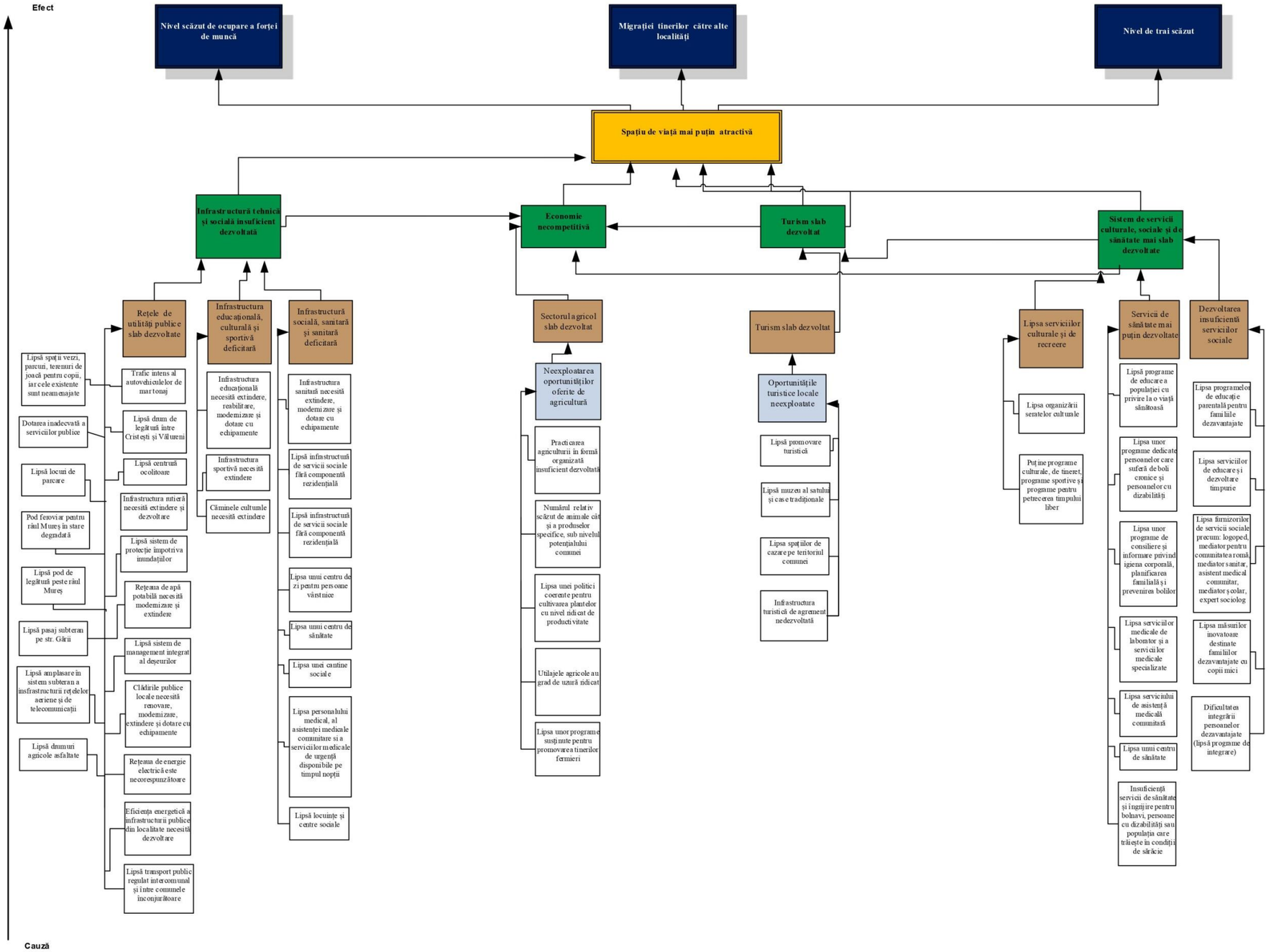

ELEMENTUL ARBORELUI PROBLEMELOR	ELEMENTE CORESPUNZĂTOARE DIN ANALIZA SWOT (puncte slabe, ameninţări)
1. Infrastructură tehnică şi socială insuficient dezvoltată	
1.1. Reţele de utilităţi, servicii publice slab dezvoltate	- Trafic intens al autovehiculelor de mare tonaj - Lipsă drum de legătură între Vălureni și Cristești - Lipsă centrură ocolitoare - Infrastructura rutieră necesită extindere și dezvoltare (drumuri comunale, drumuri de exploatare) - Lipsă sistem de protecție împotriva inundațiilor (lipsă diguri pentru oprirea apelor în caz de inundații) - Reţeaua de apă potabilă necesită modernizare și extindere - Lipsă sistem de management integrat al deșeurilor - Clădirile publice locale necesită renovare, modernizare, extindere și dotare cu echipamente - Rețeaua de energie electrică este necorespunzătoare - Eficiența energetică a infrastructurii publice din localitate necesită dezvoltare (inclusiv clădiri publice, locuințe) - Lipsă transport public regulat intercomunal și între comunele înconjurătoare - Lipsă spații verzi, parcuri, terenuri de joacă pentru copii, iar cele existente sunt neamenajate - Dotarea inadecvată a serviciilor publice - Lipsă locuri de parcare - Pod feroviar pentru râul Mureș în stare degradată - Lipsă pod de legătură peste râul Mureș - Lipsă pasaj subteran pe str. Gării - Lipsă amplasare în sistem subteran a insfrastructurii rețelelor aeriene și de telecomunicații - Lipsă drumuri agricole asfaltate
1.2. Infrastructură educaţională culturală şi sportivă deficitară	- Infrastructura educațională necesită extindere, reabilitare, modernizare și dotare cu echipamente (lipsă creșe, necesită dotare cu echipamente, școlile necesită reabilitare, modernizare, extindere, dotare cu echipamente și cantină) - Infrastructura sportivă necesită extindere (lipsă centru de agrement și sport, lipsă sală de sport multifuncțională) - Căminele culturale necesită extindere

1.3. Infrastructură socială și sanitară deficitară		- Infrastructura sanitară necesită extindere, modernizare și dotare cu echipamente (punctele sanitare necesită renovare, modernizare și dotare cu echipamente, lipsă centre de sănătate și de intervenție integrată, servicii de ambulanță locală (unități de primiri urgențe), servicii medicale de specialitate) - Lipsă infrastructură de servicii sociale fără componentă rezidențială (lipsă centre de îngrijire de zi, centre de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu, centru de zi de specialitate pentru formarea și reabilitarea copiilor cu diferite dizabilități, centre de consiliere, sistem de îngrijire la domiciliu suficient dezvoltat - Lipsă locuințe și centre sociale - Lipsa unui centru de zi pentru persoane vârstnice - Lipsa unui centru de sănătate - Lipsa unei cantine sociale - Lipsa personalului medical, al asistenţei medicale comunitare și a serviciilor medicale de urgență disponibile pe timpul nopții
2. Economie necompetitivă (agricultură, silvicultură, zootehnie, activitățile non-agricole insuficient dezvoltate)		
2.1. Sectorul agricol slab dezvoltat	**2.1.1. Neexploatarea oportunităților oferite de agricultură**	- Practicarea agriculturii în formă organizată insuficient dezvoltată - Numărul relativ scăzut de animale cât şi a produselor specifice, sub nivelul potenţialului comunei; - Lipsa unei politici coerente pentru cultivarea plantelor cu nivel ridicat de productivitate; - Utilajele agricole au grad de uzură ridicat; - Lipsa unor programe susţinute pentru promovarea tinerilor fermieri
3. Turism slab dezvoltat (patrimoniul local nevalorificat, activități culturale și recreative deficitare)		
3.1. Turism slab dezvoltat	**3.1.1. Oportunitățile turistice locale neexploatate**	- Infrastructura turistică de agrement nedezvoltat - Lipsă promovare turistică - Lipsă muzeu al satului și case tradiționale - Lipsa spațiilor de cazare pe teritoriul comunei

4. Sistem de servicii culturale, sociale și de sănătate mai slab dezvoltate	
4.1. Lipsa serviciilor culturale şi de recreere	- Puține programe culturale, de tineret, sport și pentru petrecerea timpului liber dedicate tuturor categoriilor de vârstă - Lipsa organizării seratelor culturale
4.2. Servicii de sănătate mai puţin dezvoltate	- Lipsă programe de educare a populației cu privire la o viață sănătoasă - Insuficienţă servicii de sănătate şi îngrijire pentru bolnavi, persoane cu dizabilități, sau populația care trăiește în sărăcie - Lipsa unor programe dedicate persoanelor care suferă de boli cronice și persoanelor cu dizabilități - Lipsa unor programe de cosiliere și informare privind igiena corporală, planificarea familială și prevenirea bolilor - Lipsa serviciilor medicale de laborator și a serviciilor medicale specializate - Lipsa serviciului de asistenţă medicală comunitară - Lipsa unui centru de sănătate
4.3. Dezvoltarea insuficientă a serviciilor sociale	- Lipsă programe de integrare a persoanelor dezavantajate (inclusiv persoanelor de etnie romă) - Lipsă programe de educaţie parentală pentru familiile dezavantajate - Lipsa serviciilor de educare şi dezvoltare timpurie - Lipsa furnizorilor de servicii sociale precum: logoped, mediator pentru comunitatea romă, mediator sanitar, mediator școlar, expert sociolog - Lipsa măsurilor inovatoare destinate familiilor dezavantajate cu copii mici

5.4 Viziunea de dezvoltare a comunei Cristești

Pe baza punctelor problematice prezentate în arborele problemelor, comuna Cristești şi-a stabilit ca viziune **„O comună activă, energică și unită, educată și civilizată, fără fum galben, cu oameni informați, o comună care prosperă”.**

Dezvoltarea strategică a comunei va aduce cu sine creștea nivelului de trai al populaţiei. Astfel, Comuna Cristești dorește să devină o comună dinamică, orientată spre progres, o comună care să corespundă tuturor standardelor europene specifice mediului rural.

5.4.1 Sistemul obiectivelor strategice

Prin transformarea problemelor şi necesităţilor de dezvoltare identificate în cazul comunei Cristești în obiective şi prin luarea în considerare a factorilor care stau la baza acestor probleme, s-a realizat arborele obiectivelor.

Elementele sistemului de obiective sunt grupate după cum urmează:

I. **Obiectiv general** (direcţia majoră de dezvoltare a localităţii care reflectă un ansamblu complex de aspecte sociale, economice şi infrastructurale): *crearea unui spaţiu de viaţă atractiv.*

II. **Obiective strategice** (orientări strategice pe termen lung, care conduc la dezvoltarea complexă a comunităţii)

Pentru perioada 2021 – 2027, comuna Cristești a stabilit următoarele obiective strategice:

- **OS.1**. Dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale ale comunei
- **OS.2.** Creșterea competitivității economice (dezvoltarea agriculturii, silviculturii, a zootehniei, şi a activităţilor non-agricole)
- **OS.3.** Dezvoltarea serviciilor turistice al comunei (valorificarea patrimoniului local, diversificarea activităților culturale și recreative)
- **OS.4.** Dezvoltarea serviciilor culturale, sociale și de sănătate

A. Obiective specifice (stabilite în scopul atingerii obiectivelor strategice):

Obiectivele specifice care se supun acestor obiective strategice sunt:

1. **Obiectivele specifice ale obiectivului strategic nr. 1.- „Dezvoltarea infrastructurii tehnice şi sociale a comunei”:**

   1.1. Dezvoltarea reţelelor de utilităţi publice

   1.2. Dezvoltarea infrastructurii educaţionale, culturale și sportive

   1.3. Dezvoltarea infrastructurii sociale și sanitare

2. **Obiectivele specifice ale obiectivului strategic nr. 2. - „Creșterea competitivității economice (dezvoltarea agriculturii, silviculturii, a zootehniei, şi a activităţilor non-agricole)”*:***

   2.1. Dezvoltarea sectorului agricol

3. **Obiectivele specifice ale obiectivului strategic nr. 3.- „Dezvoltarea serviciilor turistice al comunei (valorificarea patrimoniului local, diversificarea activităților culturale și recreative)”:**

   3.1. Dezvoltarea turismului

4. **Obiectivele specifice ale obiectivului strategic nr. 4. – ”Dezvoltarea serviciilor culturale, sociale și de sănătate”:**

   4.1. Creșterea numărului serviciilor culturale și de recreere

   4.2. Dezvoltarea serviciilor de sănătate

   4.3. Dezvoltarea serviciilor sociale

B. Obiective operaţionale şi programe:

<u>1.1 Obiectivele operaţionale ale obiectivului specific 1.1. - „Dezvoltarea rețelelor de utilităţi publice”:</u>

1.1.1. Dezvoltare şi extinderea infrastructurii rutiere (drumuri comunale, drumuri de exploatare)

1.1.2. Dezvoltare sistem de protecție împotriva inundațiilor

1.1.3. Dezvoltarea şi extinderea reţelei de apă potabilă și înființarea rețelei de canalizare

1.1.4. Îmbunătățirea sistemului de management integrat al deșeurilor

1.1.5. Renovarea, modernizarea, extinderea și dotarea clădirilor publice din comună

1.1.6. Dezvoltarea eficienței energetice a infrastructurii publice din localitate (inclusiv clădiri publice, locuințe)

1.1.7. Dezvoltarea și extinderea rețelei de energie electrică

1.1.8. Dezvoltarea rețelei de transport public intercomunal și între comunele înconjurătoare

1.1.9. Amenajarea spațiilor verzi, a parcurilor, terenurilor de joacă pentru copii

1.1.10. Dotarea serviciilor publice cu echipamente corespunzătoare

1.1.11. Suplimentare locuri de parcare prin construire parcare subterană

1.1.12. Renovarea și reabilitarea podului feroviar peste Râul Mureș (fosta linie îngustă)

1.1.13. Construire pod nou peste râul Mureș

1.1.14. Construire pasaj subteran pe str. Gării

1.1.15. Amplasare în sistem subteran a infrastructurii rețelelor aeriene de electricitate și de telecomunicații

1.1.16. Asfaltare drumuri agricole

1.2 Obiectivele operaţionale ale obiectivului specific 1.2 - „Dezvoltarea infrastructurii educaţionale, culturale şi sportive”:

1.2.1. Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale

1.2.2. Extinderea infrastructurii sportive

1.2.3. Construire, reabilitare, modernizare și dotare cămine culturale şi centru cultural

1.3 Obiectivele operaţionale ale obiectivului specific 1.3 - „Dezvoltarea infrastructurii sociale şi sanitare”:

1.3.1. Extinderea, modernizarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii sanitare (renovarea, modernizarea și dotarea cu echipamente a punctelor sanitare, înființare cabinete medicale și stomatologice, înființare centre sanitare și de intervenție integrată, înfiinţare centru de sănătate, servicii de ambulanță locală (unități de primiri urgențe), servicii medicale de specialitate)

1.3.2. Dezvoltare infrastructură de servicii sociale fără componentă rezidențială (înființare centre de îngrijire de zi, centre de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu, centru de zi de specialitate pentru formarea și reabilitarea copiilor cu diferite dizabilități, centre de consiliere, și îmbunătățirea sistemului de îngrijire la domiciliu)

1.3.3. Construire locuinţe și centre sociale pentru populaţia defavorizată din comuna Cristești

2.1 Obiectivele operaţionale ale obiectivului specific 2.1. - Dezvoltarea sectorului agricol:

2.1.1. Exploatarea oportunităților oferite de agricultură

2.1.1.1. Creșterea numărului și modernizarea fermelor vegetale, animale și mixte

2.1.1.2. Creșterea numărului producătorilor agricoli și a grupurilor de producători agricoli

2.1.1.3. Dezvoltarea de asociații agricole (asociații de agricultori și crescători de animale)

2.1.1.4. Creșterea nivelului tehnologic al activităților agricole

2.1.1.5. Înființarea centrelor de colectare, prelucrare și valorificare a legumelor și fructelor, respectiv a produselor animale (lapte, carne)

2.1.1.6. Înființare spațiu pentru valorificarea produselor locale și înființarea unei măcelării

2.1.1.9. Exploatarea producției agricole ecologice

3.1. Obiectivele operaționale ale obiectivului specific 3.1. - „Dezvoltare serviciilor turistice al comunei":

3.1.1. Exploatarea oportunităților turistice locale

3.1.1.1. Dezvoltarea infrastructurii turistice de agrement

3.1.1.2. Promovarea turistică a localității și înființarea unui muzeu al satului

4.1 Obiectivele operaționale ale obiectivului specific4.1. - „Dezvoltarea serviciilor culturale și de recreere":

4.1.1. Dezvoltarea de programe culturale, de tineret, de sport și pentru petrecerea timpului liber dedicate tuturor categoriilor de vârstă

4.1.2. Intensificarea interesului locuitorilor comunei pentru păstrarea identității și moștenirii culturale a comunei

4.1.3. Organizarea evenimentelor culturale, coordonarea activităților culturale la nivelul comune

4.1.4. Promovarea tradițiilor locale

4.2 Obiectivele operaționale ale obiectivului specific 4.2. -„Dezvoltarea serviciilor de sănătate":

4.2.1. Dezvoltare de programe de educare a populației cu privire la viața sănătoasă

4.2.2. Dezvoltarea serviciilor de sănătate și îngrijire pentru bolnavi, persoane cu dizabilități, sau populația care trăiește în sărăcie

4.2.3 Educarea locuitorilor comunei privind igiena, starea de sănătate și planificarea familială

4.2.4. Creșterea incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile

4.2.5. Stimularea înființării unor întreprinderi sociale și creșterea nivelului de trai al comunității locale

4.2.6. Combaterea discriminării, reducerea decalajului educațional dintre elevii aparținând comunității rome și elevii aparținând comunității non-rome

4.2.7. Îmbunătățirea accesului minorității rome la servicii de sănătate de bază

4.2.8. Creșterea gradului de implicare activă a membrilor comunității pentru intervenții în situații de urgență

4.3 Obiectivele operaționale ale obiectivului specific 4.3. -„Dezvoltarea a serviciilor sociale”:

4.3.1. Promovarea integrării persoanelor dezavantajate (dezvoltarea programelor de integrare)

4.3.2. Măsuri de integrare socio-profesionale pentru persoanele care suferă de forme de dependență vicioasă, victimele violenței domestice

ARBORELE OBIECTIVELOR

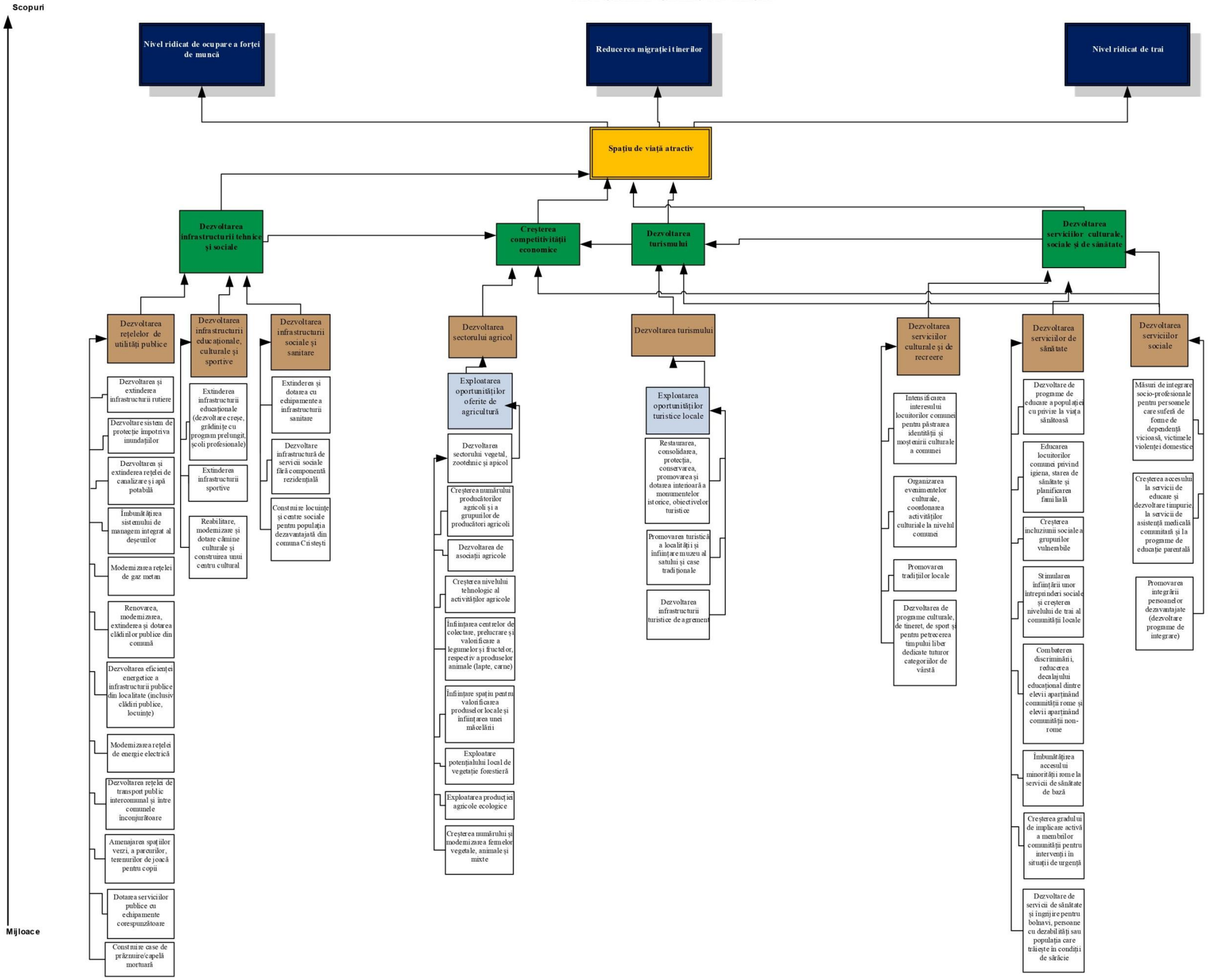

5.5 Portofoliul proiectelor pentru atingerea obiectivelor strategice

5.5.1 Lista proiectelor propuse în scopul atingerii obiectivelor strategice

ELEMENTELE ARBORELUI OBIECTIVELOR	PLANURI DE PROIECT
1. Dezvoltarea infrastructurii tehnice şi sociale a comunei	
1.1. Dezvoltarea reţelelor de utilităţi publice	1.1.1. Dezvoltare și extinderea infrastructurii rutiere (drumuri comunale, drumuri de exploatare) 1.1.2. Dezvoltare sistem de protecție împotriva inundațiilor 1.1.3. Dezvoltarea și extinderea rețelei de apă potabilă și a rețelei de canalizare 1.1.4. Îmbunătățirea sistemului de management integrat al deșeurilor 1.1.5. Renovarea, modernizarea, extinderea și dotarea clădirilor publice din comună 1.1.6. Dezvoltarea eficienței energetice a infrastructurii publice din localitate (inclusiv clădiri publice, locuințe) 1.1.7. Modernizarea rețelei de energie electrică 1.1.8. Dezvoltarea rețelei de transport public intercomunal și între comunele înconjurătoare 1.1.9. Amenajarea spațiilor verzi, a parcurilor, terenurilor de joacă pentru copii 1.1.10. Dotarea serviciilor publice cu echipamente corespunzătoare 1.1.11. Suplimentare locuri de parcare prin construire parcare subterană 1.1.12. Renovarea și reabilitarea podului feroviar peste Râul Mureș (fosta linie îngustă) 1.1.13. Construire pod nou peste râul Mureș 1.1.14. Construire pasaj subteran pe str. Gării 1.1.15. Amplasare în sistem subteran a infrastructurii rețelelor aeriene de electricitate și de telecomunicații 1.1.16. Asfaltare drumuri agricole
1.2. Dezvoltarea infrastructurii educaţionale, culturale şi sportive	1.2.1. Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale 1.2.2. Extinderea infrastructurii sportive 1.2.3. Construire, reabilitare, modernizare și dotare cămine culturale și centru cultural
1.3. Dezvoltarea infrastructurii sociale şi sanitare	1.3.1. Extinderea, modernizarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii sanitare (renovarea, modernizarea și dotarea cu echipamente a punctelor sanitare, înființare cabinete medicale și stomatologice, înființare centre sanitare și de intervenție integrată, înființare centru de sănătate, servicii de ambulanță locală (unități de primiri urgențe), servicii medicale de specialitate)

	1.3.2. Dezvoltare infrastructură de servicii sociale fără componentă rezidențială (înființare centre de îngrijire de zi, centre de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu, centru de zi de specialitate pentru formarea și reabilitarea copiilor cu diferite dizabilități, centre de consiliere, și îmbunătățirea sistemului de îngrijire la domiciliu) 1.3.3. Construire locuințe și centre sociale pentru populaţia dezavantajată din comuna Cristești	
2. Creșterea competitivității economice (dezvoltarea agriculturii silviculturii, a zootehniei, și a activităților non-agricole)		
2.1. Dezvoltarea sectorului agricol	2.1.1.Exploatarea oportunităților oferite de agricultură	*2.1.1.1. Creșterea numărului și modernizarea fermelor vegetale, animale și mixte* *2.1.1.2. Creșterea numărului producătorilor agricoli și a grupurilor de producători agricoli* *2.1.1.3. Dezvoltarea de asociații agricole (asociații de agricultori și crescători de animale)* *2.1.1.4. Creşterea nivelului tehnologic al activităților agricole* *2.1.1.5. Înființarea centrelor de colectare, prelucrare și valorificare a legumelor și fructelor, respectiv a produselor animale (lapte, carne)* *2.1.1.6. Înființare spațiu pentru valorificarea produselor locale și înființarea unei măcelării* *2.1.1.7. Dezvoltarea sectorului vegetal, zootehnic și apicol* *2.1.1.8. Exploatarea potențialului local de vegetație forestieră* *2.1.1.9. Exploatarea producției agricole ecologice*
3. Dezvoltarea serviciilor turistice al comunei (valorificarea patrimoniului cultural local, diversificarea activităților culturale și recreative)		
3.1. Dezvoltarea turismului	3.1.1.Exploatarea oportunităților turistice locale	*3.1.1.1. Dezvoltarea infrastructurii turistice de agrement* *3.1.1.2. Promovarea turistică a localității și înființarea unui muzeu al satului*

4. Dezvoltarea serviciilor culturale, sociale și de sănătate al comunei	
4.1. Dezvoltarea serviciilor culturale și de recreere	4.1.1. Dezvoltarea de programe culturale, de tineret, de sport și pentru petrecerea timpului liber dedicate tuturor categoriilor de vârstă 4.1.2. Intensificarea interesului locuitorilor comunei pentru păstrarea identității și moștenirii culturale a comunei 4.1.3. Organizarea evenimentelor culturale, coordonarea activităților culturale la nivelul comunei 4.1.4. Promovarea tradițiilor locale
4.2. Dezvoltarea serviciilor de sănătate	4.2.1. Dezvoltare de programe de educare a populației cu privire la viața sănătoasă 4.2.2. Dezvoltarea serviciilor de sănătate şi îngrijire pentru bolnavi, persoane cu dizabilități, sau populația care trăiește în sărăcie 4.2.3 Educarea locuitorilor comunei privind igiena, starea de sănătate și planificarea familială 4.2.4. Creșterea incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile 4.2.5. Stimularea înființării unor întreprinderi sociale și creșterea nivelului de trai al comunității locale 4.2.6. Combaterea discriminării, reducerea decalajului educațional dintre elevii aparținând comunității rome și elevii aparținând comunității non-rome 4.2.7. Îmbunătățirea accesului minorității rome la servicii de sănătate de bază 4.2.8. Creșterea gradului de implicare activă a membrilor comunității pentru intervenții în situații de urgență
4.3. Dezvoltarea serviciilor sociale	4.3.1. Promovarea integrării persoanelor dezavantajate (dezvoltarea programelor de integrare) 4.3.2. Măsuri de integrare socio-profesionale pentru persoanele care suferă de forme de dependență vicioasă, victimele violenței domestice 4.3.3 Creşterea accesului la servicii de educare şi dezvoltare timpurie, la servicii de asistenţă medicală comunitară şi la programe de educaţie parentală

5.5.2 Detalierea proiectelor propuse

1. DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII TEHNICĂ ŞI SOCIALĂ DEZVOLTATĂ

1.1. Dezvoltarea reţelelor de utilităţi publice

1.1.1. Dezvoltarea şi extinderea infrastructurii rutiere (drumuri comunale, drumuri de exploatare) – Modernizarea, asfaltarea drumurilor comunale din comuna Cristeşti

Obiectiv: Pentru că starea tehnică a drumurilor, străzilor şi trotuarelor actuale ale comunei sunt neconforme, este necesară reabilitarea, modernizarea şi extinderea lor. Străzile din comună nu sunt prevăzute cu supralărgiri în curbe şi acostamentele acestora sunt neprofilate şi neconsolidate. Trotuarele nu sunt amenajate şi şanţurile sunt necorespunzătoare, iar podeţele existente sunt insuficiente şi în general într-o stare necorespunzătoare.

De asemenea, este necesară dezvoltarea şi/sau reabilitarea drumurilor de exploatare din comună, deoarece lipsa sau neconformitatea acestora face accesul la exploataţiile fermierilor din comună extrem de dificil.

Surse de finanţare: PNDR, POR

Beneficiari: populaţia şi agricultorii comunei Cristești

1.1.2. Dezvoltare sistem de protecţie împotriva inundațiilor

Obiectiv: Comuna Cristești este expusă inundațiilor, aceste calamităţi naturale fiind cele care afectează cel mai des comuna Cristești. Astfel, pentru reducerea pagubelor produse de ape, este nevoie de dezvoltarea unui sistem împotriva inundațiilor, care are capacitatea de a proteja casele și exploatațiile agricole din zonă.

Surse de finanţare: PNDR

Beneficiari: locuitorii comunei Cristești

1.1.3. Dezvoltarea şi extinderea reţelei de canalizare și apă potabilă – Dezvoltarea și extinderea reţelei de apă potabilă și înființarea rețelei de canalizare pe toată teritoriul comunei

Obiectiv: În momentul de faţă reţeaua de apă- potabilă din comuna Cristești este necorespunzătoare standardelor comunitare, astfel aceasta trebuie modernizată, extinsă, iar rețeaua de canalizare lipsește. Proiectul de extindere a infrastructurii de alimentare cu apă curentă şi a canalizării este prioritar pentru asigurarea standardelor de viață ale locuitorilor. Prin extinderea reţelei de apă potabilă și a canalizării se doreşte asigurarea accesului locuitorilor comunei la această utilitate.

Surse de finanţare: PNDR, AFM

Beneficiari: locuitorii comunei Cristești

1.1.4. Îmbunătățirea sistemului de management integrat al deşeurilor

Obiectiv: Îmbunătățirea sistemului integrat al deșeurilor pe raza comunei Cristești, care să îmbunătăţească atât calitatea vieţii cât şi pe cea a mediului și să corespundă din punct de

vedere al protecţiei mediului cu cerinţele legislaţiei române şi europene și va cuprinde construirea depozitelor ecologice, staţii de transfer, sisteme de colectare selectivă a deşeurilor pentru fiecare sat.
Surse de finanţare: PNDR
Beneficiari: locuitorii comunei Cristești

1.1.5. Renovarea, modernizarea, extinderea și dotarea clădirilor publice din comună
Obiectiv: Mai multe dintre clădirile publice (clădiri administrative, clădiri de învățământ, cămine culturale, biserici) ale comunei Cristești necesită renovare, modernizare sau extindere respectiv dotare cu echipamente.
Proiectul cuprinde:

- îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirii, (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu superior, planșeu peste subsol), șarpantelor și învelitoarelor, inclusiv măsuri de consolidare a clădirii;
- reabilitarea și modernizarea instalațiilor pentru prepararea și transportul agentului termic, apei calde menajere și a sistemelor de ventilare și climatizare, inclusiv achiziționarea și instalarea echipamentelor aferente și racordarea la sistemele de încălzire centralizată, după caz;
- utilizarea surselor regenerabile de energie pentru asigurarea necesarului de energie termică pentru încălzire și prepararea apei calde de consum;
- implementarea sistemelor de management energetic având ca scop îmbunătățirea eficienței energetice și monitorizarea consumurilor de energie (achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice);
- înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată și durată mare de viață;
- alte activități care conduc la îndeplinirea realizării obiectivelor proiectului (ex. înlocuirea circuitelor electrice - scări, subsol, lucrări de demontare a instalațiilor și echipamentelor montate, lucrări de reparații la fațade etc.).

Surse de finanțare: PNDR, POR, Fonduri EEA/Norvegiene
Beneficiari: locuitorii comunei Cristești

1.1.6. Dezvoltarea eficienței energetice a infrastructurii publice din localitate (inclusiv clădiri publice, locuințe)
Obiectiv: Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice din comună. Proiectul cuprinde lucrări de reabilitare energetică profundă (izolarea termică a clădirilor: izolarea anvelopei (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu superior, planșeu peste subsol), șarpantelor și învelitoarelor, inclusiv măsuri de consolidare a clădirii), reabilitarea și modernizarea instalațiilor pentru prepararea și transportul agentului termic, apei calde menajere și a sistemelor de ventilare și climatizare, înlocuirea corpurilor de iluminat, implementarea sistemelor de management energetic pentru îmbunătățirea eficienței energetice și monitorizarea consumului de energie – achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice).

Surse de finanţare: POR, PNDR
Beneficiari: populația comunei Cristești

1.1.7. Dezvoltarea şi extinderea reţelei de energie electrică din comuna Cristești
Obiectiv: Modernizarea și extinderea rețelei electrice pe tot teritoriul comunei, pentru ca aceasta să corespundă standardelor comunitare. Reţeaua electrică din comună în momentul de faţă este necorespunzătoare standardelor europene, astfel trebuie reînnoită în totalitate, pe tot teritoriul comunei, respectiv extinsă în zonele unde aceasta este insuficientă.
Surse de finanţare: PNDR
Beneficiari: populaţia comunei Cristești

1.1.8. Dezvoltarea reţelei de transport public intercomunal şi între comunele înconjurătoare
Obiectiv: În momentul de faţă transportul public intercomunal şi care leagă satele comunei Cristești cu comunele înconjurătoare necesită extindere, deoarece accesul către aceste localităţi este dificilă, datorită numărului scăzut al autobuzelor/microbuzelor. Astfel prin proiect se dorește dezvoltarea și extinderea rețelei de transport public prin achiziționarea de autobuze/microbuze, care vor asigura transportul comun regulat între satele aparţinătoare comunei, respectiv localităţile înconjurătoare.
Beneficiari: locuitorii comunei Cristești și al comunelor înconjurătoare

1.1.9. Amenajarea spaţiilor verzi, a parcurilor, terenurilor de joacă pentru copii
Obiectiv: În comuna Cristești spaţiile verzi, terenurile de joacă necesită amenajare, modernizare, extindere. Proiectul vizează amenajarea terenurilor de joacă, crearea de spaţii/locuri pentru petrecerea timpului liber, amenajarea spaţiilor verzi în toate satele aparţinătoare comunei Cristești. Proiectul vizează lucrări de igienizare a terenurilor existente, scarificarea terenului, sisteme de irigaţii, realizare de grupuri florale, fântână arteziană, pavaje şi borduri de beton la parcări auto, pavaje şi borduri de beton la accesele pietonale, amplasarea mobilierului urban (bănci, măsuţe, coşuri de gunoi, obiecte de joacă: jocuri de nisip, tobogane, turnuri, etc.), etc. În scopul realizării acestor spaţii de agrement vor avea loc lucrări de construcţii şi amenajări exterioare precum şi lucrări de horticultură.
Surse de finanţare: PNDR, POR
Beneficiari: locuitorii comunei Cristești

1.1.10. Dotarea serviciilor publice cu echipamente corespunzătoare
Obiectiv: Serviciile publice de la nivelul comunei Cristești necesită dotarea cu echipamente corespunzătoare deservirii serviciilor de transport pentru instituțiile publice (școală primărie) a materialelor necesare (materie lemnoasă), transportul deșeurilor vegetale rezultate în urma toaletării arborilor/arbuștilor de pe teritoriul comunei și tăierii ierbii respectiv serviciilor de gestionare a acestor deșeuri vegetale, serviciilor de întreținere a infrastructurii de evacuare a apei uzate, de întreținere a malului răului Mureș serviciilor de întreținere a infrastructurii rutiere și serviciilor de asigurare a securității la incendii.

Proiectul prevede achiziționarea unui tractor cu toate echipamentele aferente: remorcă basculantă, tocător de crengi, vidanja, echipament pentru stingerea incendiilor, lame de grader.
Surse de finanţare: PNDR
Beneficiari: locuitorii comunei Cristești

1.1.11. Suplimentare locuri de parcare prin construire parcare subterană
Obiectiv: Locuitorii cartierului de blocuri au nevoie de suplimentarea locurilor de parcare pentru autoturisme, astfel încât să se mențină parcurile și spațiile verzi. Proiectul prevede construirea de garaje subterane în comună.
Surse de finanțare: POR
Beneficiari: locuitorii comunei Cristești

1.1.12.. Renovarea și reabilitarea podului feroviar peste Râul Mureș (fosta linie îngustă)
Obiectiv: Podul feroviar leagă satul Cristești cu Sâncraiu de Mureș, legătura care ar ușura și ar da acces mai multor opțiuni locuitorilor comunei de a călători în oraș. Proiectul prevede renovarea vechiului pod feroviar peste râul Mureș (fosta linie îngustă).
Surse de finanțare: POR
Beneficiari: locuitorii comunei Cristești

1.1.13. Construire pod nou peste râul Mureș
Obiectiv: În comuna Criștești nu există pod de legătură cu satele vecine peste râul Mureș. Proiectul prevede construirea unui nou pod rutier peste Râul Mureș.
Surse de finanțare: POR
Beneficiari: locuitorii comunei Cristești

1.1.14. Construire pasaj subteran pe str. Gării
Obiectiv: Este necesară construirea unui pasaj subteran pe strada Gării pentru a ușura accesul locuitorilor comunei. Proiectul prevede construirea unui pasaj subteran pe strada Gării.
Surse de finanțare: POR
Beneficiari: locuitorii comunei Cristești

1.1.15. Amplasare în sistem subteran a infrastructurii rețelelor aeriene de electricitate și de telecomunicații
Obiectiv: Amplasare în sistem subteran a infrastructurii rețelelor aeriene de electricitate și de telecomunicații situate pe domeniul public, îmbunătățind imaginea de ansamblu al comunei Cristești, și reducând în aceleași timp și riscul de defecțiune și accidente. Proiectul prevede trecerea în subteran a rețelelor de electricitate și de telecomunicații.
Surse de finanțare: POIM
Beneficiari: locuitorii comunei Cristești

1.1.16. Asfaltare drumuri agricole

Obiectiv: Execuție lucrări de construcții a drumurilor de exploatație agricolă, care în prezent nu sunt asfaltate astfel sunt mai greu de accesate. Proiectul prevede asfaltarea drumurilor agricole.

Surse de finanțare: POAT, PNDR

Beneficiari: locuitorii comunei Cristești

1.2 Dezvoltarea infrastructurii educaționale, culturale şi sportive

1.2.1. Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale

Obiectiv: În comuna Cristești în momentul de față nu există creșe, sau școli care oferă educație profesională, astfel prin acest proiect se dorește dezvoltarea de creșe respectiv a unei școli profesionale pe raza comunei.

Surse de finanțare: POR, PNDR, Fonduri EEA/norvegiene

Beneficiari: populația locală, populația școlară din comuna Cristești

1.2.2. Extinderea infrastructurii sportive - Înființarea unei centre comunitare de agrement și sport în comuna Cristești

Obiectiv: Comuna Cristești în momentul de față nu dispune baze sportive corespunzătoare în care elevii școlilor își pot desfășura activitățile sportive, respectiv unde se pot organiza evenimente sportive pentru comunitatea locală.

Surse de finanțare: PNDR, CNI (Compania Națională de Investiții)

Beneficiari: locuitorii comunei Cristești

1.2.3. Extindere cămin cultural şi centru cultural

Obiectiv: Căminele culturale din comuna Cristești necesită extindere, în special căminul cultural din Vălureni. Proiectul vizează extinderea și dotarea căminelor culturale din comună, pentru ca acestea să permită organizarea evenimentelor culturale din comună.

Surse de finanțare: PNDR

Beneficiari: populația din comuna Cristești

1.3. Dezvoltarea infrastructurii sociale și sanitare

1.3.1. Extinderea, modernizarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii sanitare (renovarea, modernizarea și dotarea cu echipamente a punctelor sanitare, înființare cabinete medicale și stomatologice, înființare centre sanitare și de intervenție integrată, servicii de ambulanță locală (unități de primiri urgențe), servicii medicale de specialitate)

Obiectiv: Prin proiect se dorește dezvoltarea infrastructurii sanitare existente prin renovarea, modernizarea și dotarea cu echipamente a punctelor sanitare actuale, respectiv extinderea acestuia prin înființarea de cabinete medicale și stomatologice, centre sanitare și de intervenție integrată, servicii de ambulanță locală (unități de primiri urgențe), servicii

medicale de specialitate care vor furniza servicii de îngrijire continuă pentru populația din comuna Cristești.
Surse de finanţare: PNDR, POR, Fonduri EEA/norvegiene
Beneficiar: populația din comuna Cristești

1.3.2. Dezvoltare infrastructură de servicii sociale fără componentă rezidențială (înființare centre de îngrijire de zi, centre de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu, centru de zi de specialitate pentru formarea și reabilitarea copiilor cu diferite dizabilități, centre de consiliere, și îmbunătățirea sistemului de îngrijire la domiciliu)
Obiectiv: Proiectul vizează dezvoltarea infrastructurii de servicii sociale fără componentă rezidențială – centre de îngrijire de zi, centre de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu, centru de zi de specialitate pentru formarea și reabilitarea copiilor cu diferite dizabilități (care va oferi servicii de evaluare psihologică și recuperare psihopedagogica, logopedie, terapie ocupațională și kinetoterapie pentru copii cu vârste cuprinse între 0 si 10 ani), centre de consiliere.
Surse de finanţare: PNDR, POR, Fonduri EEA/norvegiene
Beneficiar: populația din comuna Cristești

1.3.3. Construire locuinţe și centre sociale pentru populaţia dezavantajată din comuna Cristești
Obiectiv: Construirea de locuințe și centre sociale pentru populaţia defavorizată din comuna Cristești. Proiectul va prevede investiţii în căsuţe și apartamente de tip familial, în locuinţe protejate etc. precum și în dotările aferente.
Surse de finanţare: PNDR, POR
Beneficiar: populaţia dezavantajată din comuna Cristești

2. CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMICE

2.1. Dezvoltarea sectorului agricol

2.1.1. Exploatarea oportunităților oferite de agricultură

2.1.1.1. Creșterea numărului și modernizarea fermelor vegetale, animale și mixte
Obiectiv: Proiectul prevede amenajarea unor ferme moderne vegetale, animale și mixte în conformitate cu standardele Uniunii Europene, care vor contribui la dezvoltarea agricolă și zootehnică a localității.
Surse de finanțare: PNDR
Beneficiari: crescători de animale, agricultori din comuna Cristești

2.1.1.2. Creşterea numărului producătorilor agricoli și a grupurilor de producători agricoli

Obiectiv: Creșterea numărului producătorilor agricole și înființare de grupuri de producători în comuna Cristești pentru creșterea eficienței producţiei, creșterea cantității produselor de calitate și contribuie la dezvoltarea unei agriculturi competitive.

Surse de finanțare: PNDR

Beneficiari: producători agricoli din comuna Cristești

2.1.1.3. Dezvoltarea de asociații agricole (asociații de agricultori și crescători de animale)

Obiectiv: Înființarea unor asociații pentru reprezentarea intereselor agricultorilor din comună, care sprijină acțiunile comune ale localnicilor care lucrează în agricultură.

Surse de finanțare: PNDR

Beneficiari: grupuri de producători din comuna Cristești

2.1.1.4. Creșterea nivelului tehnologic al activităților agricole

Obiectiv: Activitățile agricole din comună se desfășoară în majoritatea cazurilor în ferme de subzistență sau semi-subzistență, cu mașini și utilaje neperformante, învechite. Prin proiect se dorește creșterea nivelului tehnologic al activităților agricole prin achiziționare de echipamente, utilaje și mașini performante care poate facilita munca agricultorilor și poate contribui la dezvoltarea agriculturi și a economiei locale.

Surse de finanțare: PNDR

Beneficiari: grupuri de producători din comuna Cristești

2.1.1.5. Înființarea centrelor de colectare, prelucrare și valorificare a legumelor și fructelor, respectiv a produselor animale (lapte, carne)

Obiectiv: Înființarea centrelor de colectare, procesare și valorificare a produselor animale (lapte și carne) ale fermierilor din comună, respectiv a vegetației forestiere. Aceste centre ar asigura valorificarea mai eficientă a produselor vegetale sau animale ale crescătorilor de animale și ar oferi oportunități de muncă pentru localnici.

Surse de finanțare: PNDR, APIA

Beneficiari: producători agricoli/fermieri, șomeri, populația comunei Cristești

2.1.1.6. Înființare spațiu pentru valorificarea produselor locale și înființarea unei măcelării

Obiectiv: În comuna Cristești nu există un loc de piață unde producătorii agricoli și crescătorii de animale își pot vinde produsele. Totodată nu există măcelărie. Astfel proiectul prevede înființarea unei locații de piață și unei măcelării conform standardelor, unde producătorii își pot valorifica produsele.

Surse de finanțare: PNDR

Beneficiari: producători agricoli/fermieri, populația comunei Cristești

2.1.1.7. Dezvoltarea sectorului vegetal, zootehnic și apicol

Obiectiv: Sectorul vegetal, zootehnic și apicol nu este suficient dezvoltate în comună. Astfel prin creșterea numărului agricultorilor, apicultorilor și crescătorilor de animale (în special căscătorilor de bovine) duce la dezvoltarea la sectorului agricol din localitate și la noi posibilități de locuri de muncă.

Surse de finanțare: PNDR, APIA

Beneficiari: crescători de animale, fermieri din comună

2.1.1.8. Exploatare potențialului local de vegetație forestieră

Obiectiv: Comuna Cristești dispune de o resursă bogată de vegetație forestieră: ciuperci, fructe de pădure, plante medicale. În momentul de față aceste resurse nu sunt exploatate suficient. Creșterea exploatării acestor domenii poate duce la dezvoltarea sectorului agricol, și la noi posibilități de locuri de muncă.

Surse de finanțare: PNDR

Beneficiari: populația comunei Cristești

2.1.1.9. Exploatarea producției agricole ecologice

Obiectiv: Promovarea agriculturii ecologice în cadrul populației și a agriculturilor din comuna Cristești.

Agricultura ecologică este un sistem agricol menit să furnizeze consumatorului alimente proaspete, sănătoase, autentice şi care în acelaşi timp respectă ciclul natural de viaţă al sistemelor. Această oportunitate agricolă încă este neexploatată în comună. Exploatarea acesteia poate aduce beneficii economiei și agriculturii locale.

Surse de finanțare: PNDR

Beneficiari: agricultorii și populația din comuna Cristești

3. DEZVOLTAREA SERVICIILOR TURISTICE AL COMUNEI (VALORIFICAREA PATRIMONIULUI CULTURAL LOCAL, DIVERSIFICARE ACTIVITĂȚILOR CULTURALE ȘI RECREATIVE)

3.1. Dezvoltarea serviciilor turistice al comunei

3.1.1. Exploatarea oportunităților turistice locale

3.1.1.1. Dezvoltarea infrastructurii turistice de agrement

Obiectiv: Dezvoltarea infrastructurii turistice de agrement variat, care acoperă cererea de-a lungul întregului sezon turistic al anului calendaristic dedicat întregii game de consumatori (tineri, adulți, vârstnici, populație cu venituri modeste, medii și mari), construirea de piste pentru cicloturism, turism de vânătoare, turism pentru pescuit etc.

Surse de finanțare: POR, PNDR

Beneficiari: populația comunei Cristești

3.1.1.2. Promovarea turistică a localității și înființare unui muzeu al satului

Obiectiv: Prin proiect se dorește înființarea unui muzeu de sat și a unor case tradiționale pentru prezentarea tradițiilor și a culturii locale, și pentru dezvoltarea turismului local. Proiectul totodată prevede promovarea turistică a comunei și atragerea de turiști pentru dezvoltarea economiei localității și a zonei prin dezvoltarea relațiilor comunei pe plan internațional, creare de parteneriate, dezvoltarea, aprofundarea relațiilor existente, creare de materiale promoționale, etc.

Surse de finanţare: PNDR, Programul Europa pentru Cetățeni, INTERREG, Fonduri EEA/norvegiene, etc.

Beneficiari: comuna Cristești, populaţia locală, turiştii care vizitează localitatea

3.1.2. Exploatarea agroturismului

3.1.2.1. Înființarea de servicii agroturistice (dezvoltarea turismului agroturistic)

Obiectiv: Turismul agroturistic din comună încă nu este dezvoltată, cu toate că comuna deține un considerabil potenţial de dezvoltare în acest domeniu datorită resurselor naturale existente. Astfel, prin proiect se dorește înființarea de pensiuni agroturistice și ferme de prezentare, prin care este posibilă prezentarea metodelor de gospodărie caracteristice regiunii sau localității. Prin extinderea programelor turistice în cadrul fermei, acesta poate deveni o metodă de a atrage turiștii în localitate.

Surse de finanţare: PNDR

Beneficiari: comuna Cristești, populaţia locală, turiştii care vizitează localitatea

3.1.2.2. Dezvoltarea agriculturii organice/ecologice

Obiectiv: Exploatarea condiţiilor favorabile agriculturii organice, aprovizionarea turiştilor, introducerea unor metode alternative de gospodărire.

Surse de finanţare: PNDR

Beneficiari: populaţia comuna Cristești, agricultori, turişti, consumatori

4. DEZVOLTAREA SERVICIILOR CULTURALE, SOCIALE ŞI DE SĂNĂTATE AL COMUNEI

4.1. Dezvoltarea serviciilor culturale şi de recreere

4.1.1. Dezvoltarea de programe culturale, de tineret, de sport și pentru petrecerea timpului liber dedicate tuturor categoriilor de vârstă

Obiective: diversificarea și multiplicarea programelor culturale, de sport, de tineret, și programelor pentru petrecerea timpului liber, care vor contribui la promovarea valorilor culturale locale, a multiculturalității și la diversificarea vieții culturale din localitate.

Surse de finanțare: AFCN, Programele FundațeiCommunitas, Europa pentru Cetățeni, etc.

Beneficiari: populația comunei Cristești

4.1.2 Intensificarea interesului locuitorilor pentru păstrarea identității şi moştenirii culturale a comunei

Obiective: organizarea programelor culturale și evenimentelor cu temă folclorică în vederea stimulării interesului participanților pentru valorile culturale și tradiționale specifice comunei Cristești.

Surse de finanțare: AFCN, Europa Creativă,Programul RO Cultura

Beneficiari: populația comunei Cristești

4.1.3 Organizarea evenimentelor culturale și coordonarea activităților culturale la nivelul comunei

Obiectiv: oferirea oportunității membrilor comunității de a interacționa în cadrul unor programe special organizate pentru a determina implicarea cetățenilor în viața culturală. Organizarea evenimentelor culturale conduc la creșterea gradului de atractivitate a comunei Cristești și la oportunitatea încheierii parteneriatelor între entitățile de la nivel local sau între comuna Cristești și alte localități. Organizarea evenimentelor culturale îmbunătățește și gradul de cultură al copiilor și tinderilor și conduce la descoperirea tinerelor talente locale.

Surse de finanțare: Programe unionale, programe guvernamentale

Beneficiari: populația comunei Cristești

4.1.4 Promovarea tradițiilor locale

Obiectiv: tradițiile locale reprezintă factorii esențial în cadrul afirmării identității naționale pe de-o parte, iar pe de altă parte contribuie la majorarea gradului de atractivitate a comunei Cristești.

Surse de finanțare: Programe unionale, programe guvernamentale

Beneficiari: populația comunei Cristești

4.2. Dezvoltarea serviciilor de sănătate

4.2.1. Dezvoltare de programe de educare a populației cu privire la viața sănătoasă

Obiectiv: Dezvoltarea de programe de informare, educație pentru conștientizarea populației cu privire la importanța adoptării unui stil de viață sănătos pentru a reduce riscul de îmbolnăvire și prelungirea duratei de viață.

Surse de finanțare: POCU, Programele FundațieiCommunitas, etc.

Beneficiari: populația comunei Cristești

4.2.2. Dezvoltarea serviciilor de sănătate şi îngrijire pentru bolnavi, persoane cu dizabilități, sau populația care trăiește în sărăcie

Obiectiv: Dezvoltarea serviciilor de sănătate și îngrijire pentru bolnavi, persoane cu dizabilități sau populația care trăieşte în condiții de sărăcie.

În comună în momentul de faţă serviciile de sănătate şi îngrijire pentru bolnavi, persoane cu dizabilități, sau populația care trăiește în sărăcie nu sunt suficient dezvoltate. Astfel,

este nevoie de dezvoltarea serviciilor sociale şi de sănătate oferite bolnavilor, persoanelor cu dizabilități, sau populației care trăiește în condiţii de sărăcie în satele comunei Cristești
Surse de finanțare: POR, PNDR
Beneficiari: populația comunei Cristești

4.3. Dezvoltarea serviciilor sociale

4.3.1. Promovarea integrării persoanelor dezavantajate (dezvoltarea programelor de integrare)
Obiectiv: Integrarea populației de etnie rromă din localitate și rezolvarea conflictelor interetnice din comună este o prioritate pentru comuna Cristești. Astfel se vor dezvolta mai multe programe special destinate acestor scopuri: ajustarea integrării populației de etnie rromă în comunitate.
Surse de finanțare: POCU, Fonduri EEA/norvegiene, DRI, etc.
Beneficiari: comunitatea rromă, populația comunei Cristești

4.3.2.Măsuri de integrare socio-profesionale pentru persoanele care suferă de forme de dependență vicioasă, victimele violenței domestice
Obiectiv: combaterea formelor de dependență vicioasă și prevenirea violenței domestice contribuie la îmbunătățirea vieții persoanelor care se confruntă cu astfel de situații. Măsuri eficiente în acest context sunt: oferirea serviciilor de consiliere pentru persoanele care suferă de forme de dependență vicioasă (alcool, tutun, droguri etc.), oferirea serviciilor de consiliere și mediere pentru persoanele care sunt victime ale violenței domestice.
Surse de finanțare: POCU, Programele FundațieiCommunitas, etc.
Beneficiari: populația comunei Cristești

4.3.3 Creşterea accesului la servicii de educare şi dezvoltare timpurie, la servicii de asistenţă medicală comunitară şi la programe de educaţie parentală
Obiectiv: Îmbunătăţirea calităţii vieţi şi creşterea accesului familiilor dezavantajate cu copii mici, până la 6 ani la servicii de calitate, adecvate nevoilor lor în comunitatea în care trăiesc, în vederea asigurării condiţiilor necesare pentru un început de viaţă sigur, într-un mediu familial echilibrat care permite o dezvoltare armonioasă şi sănătoasă a copiilor, prevenind marginalizarea şi excluziunea socială.
Surse de finanţare: POCU, Fonduri EEA/norvegiene
Beneficiari: populația comunei Cristești

4.3.4 Creşterea incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile
Obiectiv: incluziunea socială a grupurilor vulnerabile (persoane defavorizate, populația de etnie romă etc.) constituie un factor esențial în cadrul îmbunătățirii vieții acestor persoane la nivel individual, dar și a comunității la nivel general.
Surse de finanțare: POCU, Programele Fundației Communitas, etc.
Beneficiari: populația comunei Cristești

4.3.5. Stimularea înființării unor întreprinderi sociale și creșterea nivelului de trai al comunității locale

Obiectiv: înființarea întreprinderilor sociale pe teritoriul comunei Cristești contribuie la majorarea locurilor de muncă, reducerea ratei șomajului și implicit la majorarea ratei de ocupare, dar mai ales la îmbunătățirea condițiilor de viață la nivelul comunității datorită veniturilor realizate în urma contraprestației muncii în cadrul acestor întreprinderi.

Surse de finanțare: Programe unionale, programe guvernamentale

Beneficiari: populația comunei Cristești

4.3.6 Combaterea discriminării, reducerea decalajului educațional dintre elevii aparținând comunității rome și elevii aparținând comunității non-rome

Obiectiv: reducerea decalajului dintre elevii aparținând comunității rome și cei din comunitatea non-romă, contribuie la îmbunătățirea gradului de educație pe teritoriul comunei și implicit la majorarea numărului populației absolvente a unei forme de învățământ cel puțin de nivel mediu. De asemenea, combaterea discriminării și promovarea egalității de șanse contribuie la îmbunătățirea vieții comunității.

Surse de finanțare: Programe unionale, programe guvernamentale

Beneficiari: populația comunei Cristești

4.3.7 Îmbunătățirea minorității rome la servicii de sănătate de bază

Obiectiv: acordarea șanselor egale și pentru comunitatea de etnie romă în ceea ce privește beneficierea de serviciile de sănătate de bază determină reducerea cazurilor de îmbolnăvire gravă, diminuarea ratei de mortalitate infantilă, creșterea speranței de viață și majorarea ratei de activitate a populației.

Surse de finanțare: Programe unionale, programe guvernamentale

Beneficiari: populația comunei Cristești

4.3.8 Creșterea gradului de implicare activă a membrilor comunității pentru intervenții în situații de urgență

Obiectiv: esența îmbunătățirii vieții comunității, constă în implicarea membrilor acesteia pentru derularea diverselor activități. Implicarea membrilor comunității pentru intervenții în situații de urgență (incendii, inundații etc.) contribuie la diminuarea riscului de producere a pagubelor materiale și la menținerea unei situații organizate la nivelul comunei,astfel încât, ori de câte ori este nevoie de intervenția de urgență, să existe personal disponibil.

Surse de finanțare: Programe unionale, programe guvernamentale

Beneficiari: populația comunei Cristești

V. Bibliografie

6.1 Documente și publicații

1. Comisia Europeană, ”Bugetul UE: programul InvestEU va spriji crearea de locuri de muncă, creșterea economică și inovarea în Europa”, 2018
2. Comisia Europeană, ”Bugetul UE pentru 2021-2027: Comisia salută acordul preliminar privind InvestEU” , Martie 2019
3. Comisia Europeană, ”80 măsuri de simplificare în politica de coeziune 2021-2027”,
4. Ministerul Dezvoltării Regionale și Admnistrației Publice, ”Strategia de Dezvoltare teritorială a României
5. Strategia de Dezvoltare Locală a Parteneriatului ”GAL3 – Cristești, Pănet, Sîncraiu de Mureș”,
6. Comisia Europeană, ”Regulament al Parlamentului European și al Consiliului”,
7. Comisia Europeană, ”EU Budget: Regional Developmentand Cohesion Policy beyond 2020”, May 2018
8. Comisia Europeană - ”O Europă Sustenabilă până în 2030”

6.2 Pagini web

1. Comisia Europeană: https://ec.europa.eu
2. Ministerul Afacerilor Externe, https://www.mae.ro/node/35919
3. Site oficial Fonduri Structurale, https://www.fonduri-structurale.ro/2021-2027
4. Pagina oficială a comunei Cristești https://cristestimures.ro/
5. Institutul Național de Statistică www.insse.ro
6. www.recensamantromania.ro